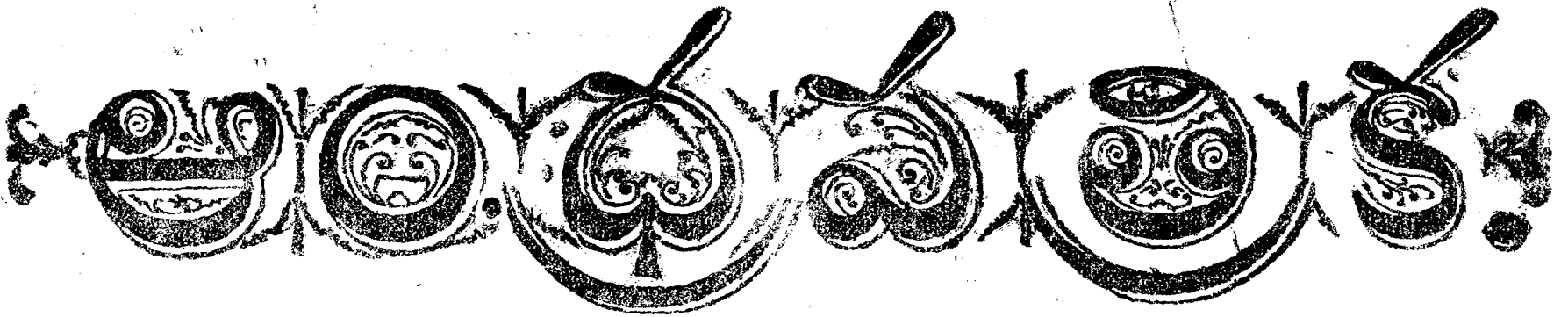

Register No. M. IIII.

Post Box No. 212.

డి. ప. క. 1-3 0-1-6

Telephone No. 544.

310969 వ తిది న ము ప్ర క టిం వ ర్ బ డు ను.

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 18-వ తేది గురువారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, భాద్రపదమాస బహుళ పంచమి గి.

No. 148
సంచిక ౧౪౩

ఆమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

అన్ని గొప్ప వాతే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంవత్సరము చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

ఆమృతాంజనము న క ల వి ద

తలనొప్పుల మున్నుడు, వాడుపుబొట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల కాగదోలును, పొట్లగొట్టను.
బెంటుల భేదించును వాపుల కూపుమాపును.
ఎగున దిగ్గించును దుగ్గన దిగ్గించును.

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఓమందును రుద్దగానే చెమట కట్టుటవలన తీవ్ర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి మృదువైన
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విజేతము. లో కూచి వాడుచున్నాడు.

డక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డబ్బన్ 1-కి ర్పు 0-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
ఆమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

కామినియానూనె

వెంట్రుకలేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుదు.

వెంట్రుకలు దువ్వివపును ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగా
పాడగును. అట్లుకాకుండా

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజ
ముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేజాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ
దివ్యావధానము వానిని మొత్తముగా పట్టునలె నెదుగునట్లుచేయును.
ఒకపరీక్షవల్లమీరే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిశుభ్రపరచును.
బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10 0.

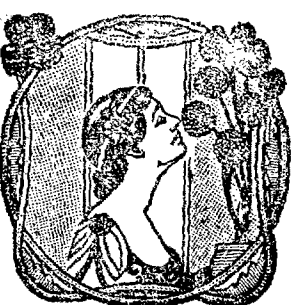
126

వీచీచాట్టలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక
అత్తరు కావలసియున్న
ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుదు.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు పసికొన్న పరిమళ
1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపింపను.
1 డ్రాం బుడ్డి 0 8-0 }

వై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింప
బడును. లేకున్న సోలుప జెంట్లగు,

అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 జమ్మూపేట, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలదు

(953) వెల్లింగ్టన్ సినీమా

18 9-24 శనివారమునండి 19 9-25 శుక్ర వారమునకు
కాయంత్రము ౧-15 ప్రతినెలము 2 ఆరూప రాత్రి ౪-80
శని, ఆదివారములందు సుదృఢము ౧-15 కూడ గలదు
4-వ వారము-8 భాగములు. యూనివర్సల్ గార్బియన్ సీరియల్
"ది బీస్టు ఆఫ్ సారడైన్"
క్రూరమైన అడవివృగములు భీరులైన విల్డీయం డెస్మాండ్
దీ ఎలిస్ పెడ్డివిక్ సాహసకృత్యములు మాడతీసినవి.
మ్యాను, కాపీక్ కూడ చూపబడును.

ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులను ములభముగా చికిత్సచేసికొన దగిన
600 మోగములు గల వైద్యగ్రంథము. 1-కి 1-10 0 పి. పి. ఆ 8
ఆయుర్వేదవైద్యకై:— వైద్య, ఆరోగ్య, కారీర, గర్భ
గుణ, చికిత్స ము. వ్రాయుచు వైద్యవైదిక. సం॥ చందా.
రూ. 2 8-0, మారి యుచియు 2
పి. సి ఏ లొందు కో. వెరిదేపి. వెల్లింగ్టన్.

ఉద్ధాదనహస్తము

వెట్టికీవేయివిధములు.

లోకానుభవమును చెలుపు వేయివిధములు
విద్యార్థులు, పుస్తకవర్తకులు, గ్రంథాలయమువారు,
పతచాలయములవారు, వారు వీరనకేల రెల్లనాయకు డెప్టియ
కొనదగిన గ్రంథము. వెల పొట్టుకట్టులతో గూడ ౨0-12-0
క్రొత్తవల్ల సూర్యరౌపు,
89 హానుకోడ్, పుదుచ్చేరి, చెన్నపురము.

కఫహరిచూర్ణము

విన్నిదిబ్బి 1-కి 0-10 0 (6 డబ్బీల మందుగలది) 1-కి ర్పు 2-0-0
ఈ చూర్ణము కఫమూలికలచే చేయబడినది
విగ్గు, కాబ్బుపూ, కాపిసిన, వైద్యవృద్ధులకు మొదలగువానికి
మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెలమించుకొనుటకు మం॥ ౩౭.
ఆమృతాంజనము డిపో బొంబాయి, మద్రాసు

చెన్నపురి బజారుధరలు

సెప్టెంబరు 18-వ తేది గురువారము

(1) ధాన్యములు

దశియాలు బా 1-కి రు 30.0-0 మొదలు 42.0-0	నలుగు
బియ్యము బస్తాలు మొదలు వరకు	
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు 14.0-0	14.8-0
నెలూరివి ,, డిటా ,, 16.8-0	17-0-0
డిల్లీవి ,, డిటా 45 గలవి ,, 16.8-0	17-0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8-12-0	9-0-0
మవ్వలు ,, ,, 22-0-0	24-0-0

(2) పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	రు 11-0-0	రు 12-0-0
నెనగలు ,, డిటా ,, 11-4-0		12-8-0
నెసలు ,, డిటా ,, 11-8-0		12-4-0
మినుములు ,, డిటా ,, 18-0-0		16-0-0
ఉలములు ర 164 ,, ,, 9-4-0		11-4-0

(3) నూనె వస్తువులు

శువ్వలనూనె బా 1-కి	రు 170-0-0	175-0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,, 14-0-0	26-0-0
కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా 1-కి	,, 60-0-0	62-0-0
ఇతరప్రదేశము ,, ,, 55-0-0		58-0-0
వేరునెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 148 మిషకానూనె 126		
అమడమునూనె బా 1-కి	రు 190-0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 205-0-0	210-0-0
కూరపసుపు ,, ,, 140-0-0		160-0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1-కి రు 120-0-0		140-0-0
గుంటూరుపాయకటు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 45, 50		
కాళహస్తపాయకటు ,, ,, 60, 70		
తెల్లము బా 1-కి	రు 35-0-0	60-0-0
చింతపండు బా 1-కి	రు 80-0-0	49-0-0

(5) ఇనుము

పట్టారకంబా 1-కి వ	రు 32.8-0	33-0-0
చురకం ,, ,, 33-0-0		33-0-0
కత్తండు ,, ,, 33-0-0		36-0-0

(6) లోహములు

ఇండి 100 కులంక	రు 78-0-0	82-8-0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 24-2-0	24-10-0
సవరణ 1-కి		15-8-0
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 265-0-0	272-0-0
బాగి డిటా	రు 301-0-0	305-0-0
అస్కాచక్కెర బా 1-కి రు	39-8-0	40-0-0

(7) రంగులు అలిజరై ను

ఆవుకన్నుడు 20 డిగ్రీలు రు	76-0-0	77-0-0
కొట్టికల్లుడు డిటా		,,
సింహం డిటా		,,
గుర్రం డిటా		,,

(8) దూది

బోండా చెట్టు తారువ 1-కి	రు 320-0-0	
-------------------------	------------	--

(9) నూలు

కోయంబూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి రు	9-10-0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి రు	8-6-0	
పుల్లూరు తేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి రు	8-12-0	
అమరావతి నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి రు	9-3-0	
డిటా నెం 14 డిటా రు	10-2-0	
నూళయేనుగ నెం 20	రు 11-15-0	
జపాన్ నెం 20	రు 12-0-0	
,, ,, 40 ఏ తేలిలు అయినను రు	15-6-0	
గోకాత్ నెం 12 1/2	రు 9-15-0	
పద్మా నెం 24 1/2	రు 12-2-0	
14 1/2 క్వీల్స్ కొ పక్షి	రు 9-14-0	

శ్రీ మైలవరము పాలభారతి సమాజమువారు
బందరు బుట్టయ్య పేట హాలులో
ఈ ఉగ్రవ సుదహరించిన ప్రకారము నాటకములు ప్రదర్శింతురు.
శనివారం - 20-9-24 - సా వి త్రి

ప్రతిమ కుశల మగుటచే పొరుగుదూర గ్రామములు
ముందుగా టెక్స్టైలును జాగ్రత్తచేసికొనగోరెదము.
డాక్టరు కె. పట్టాభిరామయ్య,
కార్యదర్శి.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ఆగస్టు 21 వ తేదీ నాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ విశ్వవిద్యాలయమున నేను
వ్రాసిన ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయసమస్యపై సభకులు వాదప్రతి
వాదములు గావించుచున్నారు. ఈ వాదములలో కొన్ని ప్రజల
హృదయము నాకర్షింపవచ్చును. కొన్ని అట్లు చేయబాలక
పోవచ్చును. కాని ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయస్థాపన కీ వాద
ము లెల్లంతోపయక్తము లని చెప్పకలేవచ్చును. వీరికందమును
నామనాత్మార్థకవందనము లర్పించుచున్నాను.

అమరావతియే యాంధ్రవిశ్వవిద్యాలయస్థానముగా నుం
డవలయునను పిచ్చిన హక్కుము నాకెన్నటికిని లేదు. చాలకాలము
నేనీ సమస్యను గూర్చి యోచించి, తుట్టుకుదకమరావతియే యిదిగ
స్థలమని తీర్మానించెదని. ఈ స్థలము సరియైనది కాదనియు, నింత
కన్న విశ్వవిద్యాలయస్థానమున కనునకు ప్రదేశములు గల
పర్యాయ కారణముక్తముగ సెప్పలేనను నిరూపించుచో వారి
తో నేకీభవించుటకు నా కేవిధ సైనిక యభ్యంతరమును లేదు.

శ్రీ సువర్ణ శ్రీరామస్వామియ్యగారు సెప్టెంబరు 6 వ
తేదీనాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ విశ్వవిద్యాలయమున విశ్వవిద్యాల
యస్థానమును ప్రజల నేర్పరిచింపవలెనని వ్రాసిరి. వారు వ్రాసిన
సందేహము సమంజసముగ నున్నది. రాజధాని విషయము మన
ప్రస్తుతాంశముకాదుగనుక నేను దానిని గూర్చి చర్చించవలయునని
లేదు. కాని రాజధానియొ విశ్వవిద్యాలయస్థానమును నొకటియే
యైయుండుట యవసరమని నేను తలంపను. రాజధానియందు
విశ్వవిద్యాలయ మున్నచో జాతీయోక్త కేంద్రీభూతమైన
జ్ఞానసంపత్తిని విక్షింపించి విద్యార్థులు ప్రత్యక్షమభివృద్ధి నొందు
దురను భావమును శ్రీరామ స్వామియ్యగారు నూచించిరి.
మన చెన్న పురము నే తీసి కొంచుము. కేంద్రీ
భూతమైన విజ్ఞానసంపత్తిని మనయాంధ్రవిద్యార్థులు జాట్టుకొ
నుచున్నారా? కాననసభాసమావేశములు జరుగుచున్నవి. కాని
నూటికి ఏ యొక్క విద్యార్థి కాననసభలను చూచినాడు. ఏమ
హాసభలు చెన్న పట్టణమునం దొక్కచోటనే జరిగి తక్కిన స్థా
నములందు జరుగక విద్యార్థులకు ఫలప్రదాయము లేనవి? సినిమా
లు, నాటకములు మున్నగు వానిని గూర్చి విశేషము వ్రాసు
నవసరములేదు. విద్యకు సంబంధించిన సభలు విశ్వవిద్యాలయ
స్థానమెచ్చటనుండుచో ఆచ్యుతనే జరుగుట సామాన్యము. విశ్వ
విద్యాలయస్థానము రాజధానితరువాత దానియంత ముఖ్య
మైనది రాజకీయవిషయములకు సంబంధించిన సభలకు విశ్వవి
ద్యాలయస్థానము రెండవయాటపట్టును. అంగ్లేయుల కేంద్ర
స్థానము లండను నగరమైనను ఆక్స్ ఫర్డ్, కేంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాల
యములు ప్రపంచములో నెల్ల సెక్కువగా గౌరవించబడుటకు
యందలు నెరింగిన విషయమే. కావున
విశ్వవిద్యాలయస్థానమును, రాజధాని
యు నొక్కటియేయై యుండుట యవసరము.

విశ్వవిద్యాలయ స్థానమును గూర్చి చర్చించుచు, తక్కిన
ప్రదేశములకన్న, బెజవాడయు, నమరావతియు నుత్కల్పిత
వహించునని నేను వ్రాసితిని. బెజవాడ పారిశ్రామికస్థానము
ను, వర్తకస్థానమును అగుటచేతను, అనారోగ్యకర మగుటచే
తను విద్యార్థులకు సరియైనది కాదని తెలిపితిని. ఇతరచోట్ల
యందు వ్యాధులు లేనని నేను చెప్పను. ఇప్పుడు చెన్న పురము
నందలి విద్యార్థులదశ చూచినయెడల మనకీ సంగతి బాగుగ గ్రా
హ్యమగును. ఎంతకుండి విద్యార్థులు రోగముల పాలగుచున్నా
రో, ఎంతకుండి యావస్థియును చెన్న పురమునం దారంభమైన
రోగములతో బాధపడుచున్నారో తెలిసిన వారు
రాజధాని స్థానము నుం త మాత్రమున భ్రమ సి

రోగములను కొని తెచ్చుకొనరు. ఇతర ప్రదేశములం దింత రోగ
బాధయుండదు. బొంబాయి, కలకత్తా, చెన్న పురి మున్నగు ప్రదేశ
ములు రైలుమార్గాల ద్వారా విశ్వవిద్యాలయస్థానములైనమాట నిజ
మే. పాశ్చాత్య ప్రదేశములందును చాలవఱ కట్టెయిండుటయును
నిజమే. కాని కండ్లుతో చూచినయే మనము గోతీలోపడవక్కర
లేదు. అట్టిస్థలములలో విశ్వవిద్యాలయములను స్థాపించుటచేతనే
యవి తగిన ప్రదేశములు గానని మనము తెలిసికొనుచున్నాము.
ఇదివఱ కట్టి ప్రదేశములందు విశ్వవిద్యాలయములుండిన నుండు
గాక! మనము చక్కగ చర్చించి మనకు మంచిదని తోచిన ప్రదేశ
మునందు విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపింప నెంచుట కేమియడము?
బెజవాడ యుత్కల్పితమైన మఱచిపోవలసిన గవర్నరు వెల్లింగ్డను
గారు చెప్పవచ్చును. బెజవాడ యుత్కల్పితమైన మనము
మఱచి పోలేదు. వర్తక స్థానికా మి కా
దులం దంతయుత్కల్పిత వహించుటయే విశ్వవిద్యాలయస్థాన
మున కది అనుమతముగట కొక కారణ మని చెప్పితిని.

శ్రీ కావూరి నరసింగరావుగారు ప్రస్తుతపు టారిక
స్థితిని గూర్చి చక్కగ చర్చించిరి. కాని అధిక స్థితి సగం లేదని
నిక్కడనో యొకచోట విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించ నెంచు
ట విచిత్రమని యని నాకు తోచుచున్నది. ఇప్పటి కేంద్ర ప్రదేశ
మున కేమూలనో స్థాపించి తరువాత చింతించుటవలన లాభము
లేదు. సెప్టెంబరు 6 వ తేదీన సెనేటుభివృద్ధి జరిగిన సభ
లో శ్రీరంగనాథ మొదలియ్యగారు చెప్పిన వాక్యములను,
రెండు విశ్వవిద్యాలయములు లండనునైనయు, ఉత్తరస్కా
రులతో నున్నయెడల దత్త మండలములకు బని కి
రావనియు నూచించు వాక్యములును,
చక్కగా గమనింపవలసివి. దాతృత్వాపేక్ష చేతను అధిక స్థితి
తో సరిపెట్టెనియునను నభిప్రాయము చేతను చేయునేర్పాట్లాం
ధ్రలోకమున గొండలు అసంఖ్య పై గలిగించుటతో, ఆంధ్రులను
రెండుభాగములుగాఁ జేసి కొండలను చెన్న పురి విశ్వవిద్యాల
యమునకును గొండల నాంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకును బంపి
జాతీయోక్త వ్యక్తిత్వమును భిన్నము చేయుటతో, తోడ్పడును
ఆంధ్రమహాకాయు లెల్లరును వీనిని గ్రహించి పనిచేయుట
ముఖ్యము.

రైలును పొడిగించువిషయమై ఇదివరకే రైల్వే వా
లోచించిరి. పల్నాడు తాలూకాకు రైలు కేయంత సరి వారు
తలం చు చు న్నారు. విశ్వవిద్యాలయము
అమరావతికి వచ్చినచోడనే ఈ రైలురావతిమార్గముగా నేల
వేయబడదు? అమరావతివఱ కిరువది మైళ్ల దూరము రైలు పొడి
గించుట ముఖ్యముని భారత ప్రభుత్వమువారు గ్రహించు రను
టలో నతిశయోక్తి లేదు. ఈ విషయములను గూర్చి నేనదివఱకే
వ్రాసియుండుటచే నిక్కడ సెక్కువగా చెప్పుట చర్చితచర్చ
యము.

5 వ సెప్టెంబరున సెనేటుభివృద్ధి జరిగినసభయందు
బెజవాడలో మిషకాల్ తేజ కట్టుదురని తెలుపఁబడినది. ఇం
కను పని యారంభింపలేదు. అమరావతియందాంధ్రవిశ్వ
విద్యాలయస్థాన మగునని ప్రభుత్వమువారనినచో నీకట్టిబోవు
కభాకాల నమరావతికే కట్టుట కాలోచింపరా?

కావున చక్కగ యోచించి, చాలవిధములం బరీక్షించి
చూచినను తీసిపోనియట్టియు, పూర్వ మాంధ్రులున్నతదశయంద
ున్నకాలమున నాంధ్ర విశ్వవిద్యాలయస్థానమై నెగడినట్టియు,
అమరావతియందే యాంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించి
యాంధ్రులు చరితార్థ లగుదురుగాక!

తేకుమళ్ల - రామచంద్రరావు.

నిన్నయము! గడియారము గొలుసులు ప్రయాసలేదు!!

92 పట్టుములు, 172 ప్రక్కలు గలిగిన మాచిత్రవిచిత్ర క్యాటలాగు ధర రూ 1.

6 సవరములు మొ|| 80 సవరములవరకు గడియారము గొలుసులు మెడలగా

ధరించుటకు గడియారములకు తగిలించుటకు మున్నగువాటిని పలు

రకములలో తయారుచేసి సిద్ధముగా నుంచుచున్నాము.

ఈ రకమునకు పిడి 1-కి 1.8-0 చ్చా యగును.

సవరము బంగారుకు పూచీ నీచ్చెదము

శనివారం 20-9-24 - సా వి త్రి

ఈ ఉగ్రవ సుదహరించిన ప్రకారము నాటకములు ప్రదర్శింతురు.

శనివారం - 20-9-24 - సా వి త్రి

ప్రతిమ కుశల మగుటచే పొరుగుదూర గ్రామములు

ముందుగా టెక్స్టైలును జాగ్రత్తచేసికొనగోరెదము.

డాక్టరు కె. పట్టాభిరామయ్య,

కార్యదర్శి.

మహాత్ముని పాండితీ ప్రకరణము

ఉరుదు, ఆంగ్ల గ్రంథవరస విమర్శనములు,

గాంధీమహాత్ముని తన 'కారాగృహ జీవితము'ను గూర్చి వ్రాయుచు ఉన్న జరిగిన పుస్తకములగుర్చి సమీక్షకముగ నిదివరలో క్రిందిటి వారము వ్రాసిన వ్యాస శేషమునే యింకా వారము పత్రికలో నిలుపు వ్రాయుచున్నాను:—

ఉరుదు గ్రంథవరసము

మహాభారతమును జదివినట్లే నేను ఉరుదు గ్రంథముల జదువుటలో గూడ లీనమైపోతిని. చదువుకొలదియే ఆంగ్లము లెక్కువయ్యెను. రెండుమాసములలో ఉరుదు బాగుగా నెచ్చునని తెలిసి తక్కువగా ననుకొని యీ చదువుటను తేలికగ ప్రారంభించితిని. కాని యీ భాషను హిందీకిని భేదమున్నట్లును ఆ భేద మెక్కువగు చున్నట్లును కనుగొననప్పటికి విచార మయ్యెను. ఆ విషయమును గమనించుచు ఉరుదు సారస్వతమును మరింతచదివి తెలిసికొనవలెనని నిశ్చయ మెక్కువయ్యెను. ఉరుదు గ్రంథకర్తల హిందువులను మహమ్మదీయులను మాటాడుమాటల విడనాడి ఆ భిన్న, పక్షియను మాటల నుపయోగింపజేసిరి. చూచుట వ్యాకరణమును గూడ తీసివేసి ఆరభి పక్షి పక్షి యా వ్యాకరణమును గ్రహించిరి. ఇందువలన మహమ్మదీయ భాషమును చెలిసికొనగోరు జాతీయవాది ఉరుదును ప్రత్యేక భాషగా నేర్చుకొనవలసి వచ్చినది. హిందీ గ్రంథకర్తలైనను ఇంత కన్న నెక్కువగాని తక్కువగాని యేమియును జేయలేదు. కాని యీ దోషము చాలదూరము బోలేదు. ప్రత్యేకమొక భాష జేయు ప్రయత్నముదానిని మాత్రము బోయెను. ఇప్పుడు మనము దేశమునకంతకును సామాన్యముగ జాతీయభాష నొకటి జేయవలెనన్న ఇప్పుడు హిందీ, ఉరుదులని యింకొక వేరువేరుగ జూపుచుండుటచేత రెండు ప్రవాహములకును కలయికగలుగ నేరయటకు ప్రత్యేకముగ ప్రయత్నించు జేయవలయుండును. ఇట్టి ప్రయత్నమును, హిందువు తనవిద్య పూర్తియగుటకు ఉరుదు సారస్వతమును నేర్చుకొనుటయు నవసరమనియే చెప్పెదను. త్వగ గామెదలు పెట్టినయెడల అది సులభమే. ఈ చదువువలన ధనలాభ మేమియు, లేక పోషించును. పాశ్చాత్య విజ్ఞానమును గలుగజేయక పోవచ్చును. కాని దానియొక్క జేతీయ ప్రాముఖ్యముమాత్రము వర్ధనాత్మకము నేను ఉరుదు గ్రంథముల శ్రద్ధతో జదివినందువలన ప్రజ్ఞ యెంతయో యెక్కువైనట్లున్నది. ఇప్పటికైనను ఆచదువు పూర్తియైన బాగుండెడిది.

ఇప్పుడు రెండు సంవత్సరములక్రిందటి కన్న మహమ్మదీయమానసము బాగుగ తెలిసినది. ఉరుదు గ్రంథములలో మతగ్రంథములు నాకు చుట్టము. అందుచేత చదువుట రాగానే ముందు ఉరుదు మతగ్రంథముల చదువ ప్రారంభించితిని. అదృష్టవేళత నా కనుకూలముగ నుండెను. మాలా నా హాజరకు మోహని మహమ్మదు అనుచుల జీవితములు అను గ్రంథమును మున్ను ఆరీగానికి బంపిరి. ఆయన నాకు ఉరుదు నేర్చుచుండుటచేత ఆ గ్రంథములను నా కిచ్చెను. నేను వానిని శ్రద్ధగా జదివితిని. ఆ గ్రంథములందు చెప్పినదే చెప్పినను, క్లుప్తీకరణము జేసి తగ్గించినయెడల విశేషముగ నుండగల్గినను, వానిని జదువుటవలన మహమ్మదు అనుచుల చేసినపనులగుర్చి చెలిసెను. వారిజీవితములందు గారడవలె నెట్లుమార్పు గల్గెనో, వారు తమగురువునడ నెట్టిభక్తిజూపిరో, ప్రపంచభాగ్య మనిన వారికెటుల లభ్యము లేకపోయెనో, వారు తమకన్న శక్తిని నిరాడంబరముగ నుండుట కెట్లుపయోగించిరో, ధనతృప్తి వారి కెట్లులేకపోయెనో, వారు పవిత్రమని నమ్మిన ఉద్యమమునకై తమజీవితముల కెట్లుత్యాగము జేయనిధముగ నుండిరో యీవిషయము లన్నియును అందు సమీక్షముగనమ్ముటలు జెప్పబడినవి. వారిజీవితచారిత్రముల జదివి యిప్పుడు భారతదేశములోని ఇస్లాము మతగులజీవితముల జూచియెడల లదుఃఖముతో కన్నీరు గార్చుచున్న వచ్చును.

మహమ్మదు అనుచులగుర్చి చదివినపిదప మహమ్మదు గూర్చియే చదివితిని. మాలానాషిద్దీగారు వ్రాసిన రెండుపెద్ద గ్రంథములు ఆమోమము లైనవి. ఆయనపదల గూర్చి వ్రాసిన గ్రంథవిస్తరణముగుర్చి గావించిన ఆక్షేపణయే. యీ గ్రంథమునకుగూడ వర్తిండును. కాని యీ గ్రంథ విస్తరణము వలన మహమ్మదీయుడు పాశ్చాత్యదేశములో దూషింపబడిన వ్యక్తి జీవితాంశముల గూర్చి యెట్టి ఆభిప్రాయముల గల్గియుండునో తెలిసికొనుట కాలగమముగ నుండకపోయెను. నేను

రెండవభాగమును ముగించినపుడు ఆమహాత్ముని జీవితమును గూర్చి చదువుటకు మరేమియు లేకపోయెనే యని విచారపడితిని. అందుకొన్ని అంశములు నాకు తెలియలేదు. కొన్నివిషయంబులను కానినే నా గ్రంథమును విమర్శకుబుద్ధితో గాని నిరసనబుద్ధితో గాని జదువలేదు. ఇప్పుడు లక్షలకొలదిమంది హిందూయుల నావరించి యున్న మహామహాని జీవితమునందలి పరమార్థ మేమియో చెలిసికొన గోరితిని. అందులకు ఆంగ్లములం దెన్నియో నిదర్శనములు గాన్పించెను. ఆరోజులలో ఇస్లాముమతము జీవితమునం దగ్రస్థానము వహించుటకు కత్తిపోలేమియు న క్కరకు రాలేదని నేను గనుగొని నమ్మితిని. మహమ్మదు మత సూక్ష్మయొక్క యత్నశ్రద్ధానిరాడంబరత్వమును ఆత్మరాహిత్యమును, వాగ్దానశీలతయు, మిత్రులయెడను అనుసరులయెడను అత్యంత శ్రద్ధయు, సత్వసంధతయు, నిర్భయత్వమును, భగవంతునియెడ సంపూర్ణ విశ్వాసమును తాను చేయుపనియందు గలట్టిసంపూర్ణ విశ్వాసమును ఇస్లాము మతమును స్థాపింప జేసెను. వీనివల్లనేగాని కత్తివల్ల గాదు. అన్ని ఆతంకములునుబోగల్గెను. మానవమాత్రము సిద్ధుడైనను అవతారమైన ను పరిపూర్ణుడు గాడనియే నా నమ్మకము. కావున మహమ్మదు జీవితములో ప్రతి యంశమును పాఠకునకు తృప్తిగరముగ వివరించి జెప్పనక్కరలేదు. కైసర్‌లీగర్స్ ప్రసర్తింప బ్రయత్నించిన లక్షలకొలదిమందిలో ఆయన ఒకడనియు, బీదవాడుగ చనిపోయెననియు, ఆయన మృతకేళిబరమన కేమియును పెద్ద పమాధి అక్కరలేదని చెప్పినవాడనియు, చచ్చి పోవునపుడు గూడ తనకు యేమాత్రము మేలుజేసినవానినైనను మరుననివాడనియు నేను నమ్మెదను. ఇప్పటి హిందువులు పరమతహింసను లేకుండ వివేచింపు, లైసెండుకు హిందూమత మెట్లు భాగ్యవత హింసపజాలలో అట్లే మహమ్మదు బోధించిన సిద్ధాంతములుగూడ యిప్పుడు జరుగుచున్న మత భ్రష్టమలకును సహనము లేకుండుటకును భాగ్యవత హింసపజాలరు.

మహమ్మదును గూర్చి యీ రెండు గ్రంథములను జదివిన పిదప అవిజేయుడగు ఉమరు జీవితముగూర్చి జదివితిని. ఆయన జెరుసలేముకు బోవుచు తన అనుసరులు గొందరు ప్రక్కపట్టణ వాసులవైభవము ననుకరించినందులకు తీట్లమును, క్రైస్తవదేవాలయములో ప్రార్థనజేసినయెడలవచ్చేనంతకులవారుదానిని ముకుడు క్రింద మార్చెదరేమో యనభయముతో ఎట్లుజేయకపోవుటయు, ఆపటము మనోనేత్రము నెదుట వచ్చినపుడు, ఇస్లాము మతము ననుసరించువాడు చెప్పుమాట కాల్పాస్వయముగ వ్రాసినదాని యంతముంచినియు జెప్పినపుడును నాకాయనయెడల గౌరవ భావము గల్గెను. ఆయనకు అయోధ్యధర్మముగ శ్రేయముగలదు. తన కూతురైన ను తెలియని పరాయివాడైనను ఒకేవిధముగ న్యాయము జెప్పెను. విగ్రహముల బ్రహ్మజేయుటయును, బుద్ధిపూర్వకముగ దేవాలయములనపవిత్రముజేయుటయు, హిందువులు మేళము జేసినంతమాత్రాన దేలియక సహనమువీడుటయు యిప్పుడు మన మధ్య జరుగుచున్నట్లుల నాకు దోమమన్నది. ఇల్లుజేయుట కలీఫా జీవితాంశముల కపార్థములు దెలుపుటయే యని నాకు దోమ మున్నది. ఈమహామహానుజు జేసిన మహత్కార్యములను మహమ్మదీయ జనసామాన్యమునకు పూర్తిగా దెలుపక యేదో పెద్దభక్తులతో దెలుపబడినవిని నాభయము. ఆయన సమాధినుండియే లేచినయెడల ఆయన ఇస్లాము మతానుసరుల మనువారు చేయు పనులనేకములను తాను జేయమనలేదని చెప్పితిమను. ఇప్పుడు వీరు జేయుపనులు ఉమరు జేసినట్టివానిలో సమాప్రాంతము గూడ నుండక పోవుటయే గాక తప్పదారి నుండును.

ఈపుస్తకములను జదివిన పిదప ఆరీకలాం అను వేదాంతగ్రంథముల జదివితిని. వీనిని గ్రహించుట కష్టము. భాష చాల పారిభాషికముగ నుండును: అల్లాల్ గనీగారు చాల సహాయముజేసిరి. ఈ గ్రంథములను సగము జదువునప్పటికే జబ్బు జేసి భంగము గల్గినందులకు విచార మగుచున్నది.

ఆంగ్ల గ్రంథవరసము

ఇంగ్లీషు పుస్తకములలో గిబ్బన్ గ్రంథము లగ్రస్థానము వహింపగలవు. ఎన్నియో సంవత్సరములక్రింద ఆంగ్ల మిత్రులు గిబ్బన్ చదువుచునది. ఈసారి జెయిలులో గిబ్బన్ చదువ నిశ్చయించుకొంటిని. అందుకు సంతోష మయ్యెను. చరిత్రయైనను అందు నాకు ఆధ్యాత్మిక చింత గాన్పించును. ఆంగ్లగ్రంథకర్త ప్రపంచసామ్రాజ్యమును స్థాపించిన ఒక్కపట్టణ పౌరుల జీవితాంశముల నర్థించునపుడు ఆత్మయొక్క చారిత్రమును వర్ణించుటలనే యుండును. వీలనగా గిబ్బన్ చెప్పుచును స్వల్పవిషయములగుర్చి చర్చింపడు. ఆయన ముఖ్యముగ విషయముల నెన్నింటి నో దెచ్చి సమమూర్తి ఆ సామాన్యముగ

జీత్రించును. ఆయన చక్కచేగను, క్రైస్టియను, ఇస్లామికు నాగరకతల మూడింటినిగూర్చి సవిస్తరముగ చర్చించి మీ యిష్టము వచ్చిన నిర్ణయముల గాంచునట్లుల జేయును. అయినగాంచిన నిర్ణయములుగూడ పరిశీలంపదగినవే. కాని ఆయన చరిత్రకారులలో నగ్రగణ్యాడనబలయును. అట్లుండుట చేత అన్నిసంగతులను జెప్పిన యిష్టము వచ్చిన నిర్ణయమును బడయునట్లుల జేయును.

మోట్లీ మరియొక రకము. గిబ్బన్ ఒక పెద్దసామ్రాజ్యము స్వంపమైన విషయము వర్ణించెను. మోట్లీ అట్లుగాక ఒక చిన్న స్వతంత్రదేశమునుండి తననాయక జీవితమును బోల్పును. గిబ్బన్ నాయకులకన్న మహాసామ్రాజ్యకర్తనే ప్రాముఖ్యముగ దీసికొనెను. మోట్లీ అట్లుగాక ఒకవ్యక్తి జీవితమునే సామ్రాజ్యకర్తకన్న నెక్కువజేసెను. సామ్రాజ్యమంతయు మానమూర్తియగు విలియంలలో లీనమైపోవును.

ఈరెండు పుస్తకములేగాక రోజుతెరి ప్రభువు వ్రాసిన పిట్టజీవితమును గూడ జదివితిని. నిజమైన విషయములగుర్చి వ్రాయుటలో నుకల్పనాకథలు వ్రాయుటలోను భేదముయొక్క వలేదనియు, నిజమైన విషయములకు గూడ రెండు పక్షములు గలవనియు, లేక లాయద్లు జెప్పునట్లుల నిజమైన సంగతులనగా ఒకరి యభిప్రాయములేయనియు నాతోబాటు మీరును నమ్మెదరని తెలంచెదను. అయినను చరిత్రమన జాతిపరిణామమున కెట్లు సహాయభూతముగ నుండునదియు నా యభిప్రాయములను దెచ్చి పాఠకుని దృష్టి నిలుపియుంచ నేనుగోరెను. చరిత్రవిశేషములేని దేశము చాల ధన్యమైనదను సామ్యమును నేను నమ్మెదను. మన హిందూ పౌరాణికులు యిప్పుడు మనమనుకొనుచున్న చరిత్రను లెక్కజేయకుండనే స్వల్పవిషయముల మీదనే వేదాంతగ్రంథములనిర్మించిరినియే నాసిద్ధాంతము! అట్టిదే మహాభారతము. గిబ్బన్ ను మోట్లీయును మహాభారతముకన్న చాల తీసిపోవును. మహాభారతముయొక్క అర్థమును అక్షరశబ్ద భావింపబడని హెచ్చరించు ఆకథలో ననేక చోట్ల ఆలోచికవిషయములజేర్చి శాశ్వతముప్రసిద్ధ మహాభారతకర్త కథను రచించెను. గిబ్బన్ ను మోట్లీయును నిజముగా సత్యములే దెలుపుచున్నామని జెప్పును చాలకష్టబడిరి. ఇదికాదనిజెప్పుటకు రోజుతెరి ప్రభువువచ్చి పిట్ట అవసానకాలమున జెప్పిన మాటలను ఆయనన్నవి కాదని ఆయనబట్టలే యన్నట్లుల జెప్పుచున్నాడు. ఈకథలన్నిటియొక్క సారాంశమంతయునింటే. “నామహామము లెక్కువలోనివిగావు. అవి వస్తూపోతూ ఉండును. శాశ్వతమైనదియు అవసరమైనదియు దొరకునెడల చరిత్రకారునకు విషయము లేమియు నక్కరయేలేదు. చరిత్రకన్న సత్యమే పరమమైనది గదా!”

నోటీసు

యిందువలన సకలమయిన జనులకు యీదిగునను కనుపరచిన వేరుగల చాటల రంగనాయకమ్మ తెలియచాయడం యే మనగా మద్రాసు పెద్దనాయునికేట ఆచార్యప్రొఫెసర్ నెంబరు 7 గల యింటిలో యుంటాయన్న యీదూరు అమ్మాయమ్మ అనే ఆమె నేను యిరువర్లు మామారు 20 యిరువయి సంవత్సరములుగా పట్టులు వ్యాపారం చేస్తూయుండి 1922 సం|| ర|| పెద్దెంబరునెల 7 తేదీని భాగం వ్యాపారం విడుదలచేసుకుని మేము యిరువర్లు సదరు తేదీనుంచి తినితనిగా వ్యాపారం చేసుకుంటాయుంటిమి. సదరు భాగాలు విడుదలచేసుకునే టయిములో పయిన తెలియపరచిన అమ్మాయమ్మ మాయరువర్లు భాగం వ్యాపారంతో చేరిన యితర్లువర్లుండే సయిమున్ను మద్రాసు క్రైస్టియన్ బీచ్ నెం 2/5 గల యింటిలోనుండు కామికెట్టి వీరాస్వామికెట్టి వ్రాసియిచ్చిన అంకితాండున్న యిరువర్లు యండాస్సమెంటు చేసుకోగూడదు. అట్లా యండాస్సమెంటు చేసుకునేయెడల ఆభాగిని వ్యాపక చెల్లుదుగనుక యిందుమాల ముగా తెలియచేసాను. యిట్లు,

చాటల రంగనాయకమ్మ.

గూడెం మూర్తిలు

20 మూర్తిల పట్టి 1-8-0-8-0

రక్తశేషములు, బంకనిరేచనములు, జగటుపరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు, నీటివిరేచనములు, మొదలగునవి ఈ మూర్తిలకు మూడుపూటలు నేపించిన తోడనే నిలిచిపోవును. వీటిని పిల్లలకునూ వాడవచ్చును. వెంటనే గుణ మిచ్చును. అమ్మతాంబనం దీపో, మదగానూ బాగుంటాయి.

ఫోర్టు సెంటుజార్ జెజు

సెప్టెంబరు 16 మంగళవారం

మతశాఖ

హైదరాబాద్ ప్రభుత్వ పెండింగ్ ఫిక్సేడ్ లాసంగు అధికారము యీదిగువవారి కొసంగబడెను. రెవ. రుద్రపతి శెంఖామిను, యరగొండపాలెను కర్నూలుజిల్లా. ప్రెమవీరేశ్వరం మనుగారు భీమవరం, క్రీష్ణజిల్లా.

లా శా ఖ

సి. వి. సంపత్తు అయ్యంగారు నెల్లూరు అడివనలు సబ్ కలెక్టరేట్ కర్నూలునుండి మార్చిరి:-

ఈజిగువనారిని స్వేములు తెంచిమేజిస్ట్రేటులుగా నియమించిరి. హెచ్. ఎం. డిసాంతలయ్య కరీము సాహేబు గారు కర్నూలు. అదేపల్లి అక్షయస్వామినాయుడు గారు రాజమండ్రి. కనమల వెంకయ్యగారు ఒంగోలు.

ఆర్. ఎ. తోర్పుగారిని విశాఖపట్నమునందు స్వేములు మేజిస్ట్రేటుగా నియమించిరి.

రివిన్యూశాఖ

పెద్దాడ వెంకటకృష్ణరావు పంతులుగారిని క్రీష్ణాజిల్లా నుండి బళ్లారి డిప్టి కలెక్టరుగా మార్చిరి.

అభివృద్ధి శాఖ

ఎస్. జె. గ్రీనుగారు ఇండిస్ట్రీసు బోర్డుసభ్యుడుగా మరల ఎన్నుకొనబడిరి.

సానికస్వపరిపాలనశాఖ

క్లెమెంటుజార్జి ఐ. ఎం. డి. గారిని గవర్నమెంటు కన్ను ఆస్పత్రి అసిస్టెంటు చూపరెంజెంటుగా నియమించిరి.

ఎం. కె. పరగిసిగారిని విశాఖపట్నం మేడికలకాలేజీ ప్రొఫెసరుగా నియమించిరి.

మల్కీ లక్ష్మణకామతుగారిని ఆ కళాశాలయందే ఫీజు యాలజీ ప్రొఫెసరుగా నియమించిరి.

వి. పద్మనాభ కామతుగారిని గంజాముజిల్లా సర్జనుగ నియమించిరి.

పి. ఫెలిసియూతయసు.గారిని ప్రెసిడెన్సీ సర్జనుగాను రాయపూరి ఆసుపత్రి మేడికలనూర్లు చూపరెంజెంటుగను నియమించిరి.

మరరాసు కార్పొరేషను నందు డా|| వి. రామకామ తు జి. వెంకట సుబ్రహ్మణ్యంపెట్టి పి థక్రవత్సలు నాయుడు, టి. వి. మినాక్షి సుందరం ఆర్. ఎ. ధనపాలు ముదల్యారు గార్లు సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

బళ్లారి పురపాలకసంఘమునందు కె. అబ్దులుబకీతు సాహెబుగారు ఎ.క. నారాయణ రావుగారు, పాలవల్లి చిన్న నారమణప్పగారు సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

పి. వెంకటరామయ్య పంతులుగారు కాశీనాథ పురపాలకసంఘమునందు ఉపాధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

తిరుపతి పురపాలకసంఘమునందు ఎస్. రంగయ్య చెట్టికారు, పి. అప్పారావుగారు, పి. సుబ్బరామ రెడ్డిగారు, పి. సుబ్బారెడ్డిగార్లు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

కె. సి. రెంచిగారిని చిత్తూరుజిల్లా అసిస్టెంటు ఫారెస్ట్ కన్సర్వేటరుగా నియమించిరి

ఆర్. ఎస్. రాజంగం అయ్యగారిని గోదావరి తూర్పుదివిజను అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగా మార్చిరి.

వ గ పా త ము

పడవటియందు ఆశాంతిలేదు. పశ్చిమోత్తర యిండియాలో వర్షపాతము నిలచిపోయెను. మనునూరు పశ్చిమోత్తర యిండియాలోను మధ్యయిండియాలోను మరలగానుండి ద్వీకల్పమునకు నెమ్మదిగా వ్యాపించుచున్నది. వంగరాష్ట్రమునందును, బీహారు, మధ్యయిండియా, ఉత్తరతూర్పు హైదరాబాదు నందుసామాన్యముగాను; ఉత్తరబర్మాలోను, ఉత్తరము, మధ్య భరగజాలలోను, బొంబాయి, డక్కను మదరాసుతీరమునకు త్ర రమునకు అక్కడక్కడ వర్షముకురిసెను. బర్మా, ఆస్సాము, ఛోటానాగపురం, తూర్పుసంయుక్త ప్రదేశాలు, కాశ్మీరము, గుజరాతలో కూడ స్వల్పము వర్షముకురిసెను. బోగోలో, చార్లెస్టన్లో 8, కలకత్తా, మిష్మి పురములలో 1, నాఖాలిలో 2 మైలును పింగ కలకములలో 1½, దారితన గంజన య మంకలలో 2 పూర్ణియా సాగ్నాలలో గయలో 3, నాకాందు లో 1½ సరులో, 2 హాంవంగబాదు డోరంగ బాదులలో 1 అంగుళము వర్షముకురిసెను. విశేషము మార్పు ఉండదు.

(ఆ. ప్రె.)

ఇంపీరియలుబ్యాంకు కేసు

అహమదు బాచాకంపెనీ యుద్యోగుల సాక్ష్యము

న్యాయమూర్తి బీసీగారియెదుట

అహమదు బాచాకంపెనీ మరీ అయిదుగురు ఇంపీరియలు బ్యాంకును మోసము నర్పి 7 లక్షల రూపాయలు హరించి రనుకేసు విచారిండుటకు హైకోర్టు నెవన్యూవారు తిరిగి ఫలాహారానంతరము సమావేశమైనపుడు ప్యాసిహుమనుతరపున న్యాయజేటు గ్రాంటుగారు, నుబ్బరాయ మొదలియారుగారిని తిరిగి విచారించిరి. సాక్షి గ్రాంటుగారికి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, 1922 డిశంబరు 31 లేదీన అహమదు బాచాక, ఇంపీరియల్ బ్యాంకులో రు 303581 లు బాక్ గలదని నుడివెను. డిసెంబరు 31 లేదీ తేదీలు, మార్చి నెలలో వ్రాయబడెననియు ఒకగుమాస్తా హజరుకాకపోవు టిందుకు కాగమనియు చెలిపెను.

టి. ఆర్. వెంకటేశము

అహమదు బాచాకంపెనీలోని కాషియరు ఆగు టి. ఆర్. వెంకటేశముగారు గ్రాంటుగారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, హైకంపెనీయందు ఖద్దులుగాని, జములుగాని జరుగునెడల మొదటి ముద్దాయిగాని, సుప్రన్యాయ మొదలియారుగాని తన కెరింతురనియు దానిని తాను వ్రాసికొందు ననియు నుడివెను. ప్రతిదినము చిత్తుక్యామబుక్కు వ్రాసి మరునాడు సాఫుబుక్కు వ్రాసెదమని నుడివెను. తరువాత సాక్షికి, ఆ. బాచాకంపెనీ జమాఖర్చుల పుస్తకము నొసగి, అం దొకపద్దు రామచంద్రయ్య కయిన మందులకొర కొసగబడలేదా యని ప్రశ్నింపగా, లెడ్జరులో అంకెలు చాల మాసిపోయి యుండుటచే చదువలేనని నుడివెను.

ప్ర:— సాఫు క్యామబుక్కు ఏమైనది?
జ:— నాకు తెలియదు.
ప్ర:— అహమదు బాచా కంపెనీనుండి పోలీసువారు దీసికొనిన పుస్తకముల పట్టిక ఇదగునో. ఆ పుస్తకముచే రిందు గలదా.
జ:— నాకు గన్పించుటలేదు.

తరువాత సాక్షి ఇతరులనుండివచ్చిన చెక్కులను, వసూళ్లను జమపుస్తకములో వ్రాసికొనుటలేవ్వు వేరువిషయములతో తనకుసంబంధములేదనియు తెలిపెను. పిదప, నుబ్బరాయమొదలైన, మియా-కొబాసుక్రమీనులచేతనచేతికొసగబడినతాంతుచెక్కులను పూర్తిజేసి బ్యాంకుకు పంపెడినాడ ననియు, వానిలో ఆమొత్త ములకు మాత్రము అహమదుబాచా వేసెడివా డనియు నుడివెను. బరద్దీ నొసంగిన బ్లాంకుచెక్కులనుగూడ తానే పూర్తిజేసితినినియు. ఇవియన్నియు ఇంపీరియలు బ్యాంకులో ముద్దాయిల ఖాతాలో జమకట్టుచు గాను పరిపబడెననియు నుడివెను.

చాదరిగారి ఆక్షేపణ

గ్రాంటుగారు:— ఏయే న్యాయపరమలకొర కీమొత్తము లాసగబడెనో ఈలెడ్జరును చూచి చెప్పుము.

చాదరిగారు:— ఈప్రశ్న క్లార్టీయమైనదిగాదు. ఆపుస్తకము నాతడు వ్రాయలేదు. సాక్ష్యముగా నీప్రశ్నను నేనుద్దేశించునెడల ఎవిడెన్సు అప్రప్రకార మాపుస్తకము నాతడు వ్రాసియుండవలెను. అదియును అతను సరిగా వ్రాసియుండవలెను. అంతియేగాని ఒక పుస్తకమున నొకపద్దు వ్రాయబడి యున్నను అంతమాత్రమున నది నమ్మదగినసాక్ష్యము గాదని 83 సెక్షనునందు చెలుపబడెను. ఈపుస్తకమును ఈసాక్షి వ్రాయలేదు. అందుగల పద్దులు విశ్వాసపాత్ర మైనవని రుజువుజేయలేదు. ఈసందర్భమున నిట్టి ప్రాథమికనూత్ర మెందుకు నడలివేయబడెనో తెలియకున్నది.

గ్రాంటుగారు:— ఈపుస్తకములు సాక్షియొక్క డిపార్టుమెంటులో తయారుజేయబడును. అందుచే నీప్రశ్న నీతని నడుగవచ్చును.

ప్ర:— నీవెప్పుడైన ఈ లెడ్జరులోప లి విషయముల జూచుదుందువా?
జ:— ఎప్పుడు జూడెను.
ప్ర:— ఈలెడ్జరులో నేమున్నదో నీకు తెలియదా?
జ:— తెలియదు.
తరువాత సాక్షి సుల్తాను మొయిద్దీనుచేతన కొసగబడిన బ్లాంకు చెక్కులను గుర్తించి వానిలోపలిభాగమునంతను తానే

పూర్తిజేసివనియు, అవన్నియు 1 ముద్దాయుచే సంతకమొనర్చబడెననియు నుడివెను.

చాదరిగారు లేచి ఇంకను గుర్తింపవలసిన చెక్కులు చాల ఉన్నవనియు, వానిని అన్నిటిని 1 ముద్దాయుచే సంతకము చేసెనని యంగీకరించుననియు, కోర్టువారికాలము వృథాగాకుండుట జేయుటకుగా నాచెక్కులకట్టనంతను సాక్షి కొసగి గుర్తింపవలెనని కోరిన బాగుండుననియు నుడివెను. గ్రాంటుగారిండుటకు సమ్మతించినపిదప సాక్షి చెక్కులకట్ట నంతను దీసికొని పరీక్షించి అవి అన్నియు అహమదుబాచాగారిచేతనే సంతకము లొనర్చబడె నని నుడివెను.

చాదరిగారి క్రానుపరీక్షలో ప్రత్యుత్తర మొసగుచు:— రుక్రుద్దీనును 15 వత్సరములుగా నెరుగుదును. మాకంపెనీలో నాతనికి ఖాతాగలదు. నేను ఆతని నెరిగినప్పటినుండియు ఆతనిని కె. రుక్రుద్దీను అనిమాత్రమే ఎరుగుదును.

కె. అనగా కార్పొరేషన్ అని ఇంటిపేరేమో తనకు తెలియదని సాక్షి నుడివెను.

ప్ర:— మహమ్మదీయులు హిందూపేరుల పెట్టుకొనుట కంగీకరింతురా?
జ:— అంగీకరింపదు.

ప్ర:— లెడ్జరులో “ఆర్” అను అక్షరము కొట్టివేయబడెననియు అహమదుబాచాదస్తూరితో కొట్టివేయబడెననియు ప్రాసిక్యూషనువారు ప్రశ్నించినపుడు దానిభావము నీకు తెలిసినా?
జ:— తెలియలేదు.

ప్ర:— నీకు బుద్ధినివేకము గలదా?
జ:— కలదు.

ప్ర:— అహమదుబాచా, తన పుస్తకములలో, తనకు ప్రతిమాలముగనుండు విషయములనన్నిటిని కొట్టివేసి, వానిని ఇర్రేజరుతో జెరిపివేసెనని నీకు తెలియనా?
జ:— నాకు తెలియదు.

పురుషోత్తము మొదలియారుగారు

తరువాత, అహమదుబాచాకంపెనీ పురుషోత్తముమొదలియారుగారు గ్రాంటుగారిచే ప్రశ్నింపబడి తాను కంపెనీకి నూనేజరుననియు, కంపెనీవ్యవహారములలో తనకు సంపూర్ణమగు నధికారము లేదనియు, లెక్కల పుస్తకములను సరిగా నుంనునవియులేననియు జూచునంత తానేననియు నుడివెను. మియా జనుకంపెనీని తానెంగననియు వాటితో తనకు తెలిసినంతవరకు ఆట్టివర్తకము లేదనియు నుడివెను. తరువాత సాక్షి రుక్రుద్దీనుచే నొసగబడిన కొన్ని బ్లాంకుచెక్కులను గుర్తించి, వానిలోపలి భాగమునంతను తానే వ్రాసితినినియు, ఆతడు తనచే నెందుకు వ్రాయించుచుండెనో ఎరుగననియు ఆవిషయమునుగురించి తా నెప్పుడు ప్రశ్నింప లేదనియు నుడివెను. తాను రుక్రుద్దీనును 13 సం||లుగా నెరుగుదుననియు, అప్పటినుండియు కె. రుక్రుద్దీను ఆతనిపేరుగా నెరుగుదుననియు,

ప్ర:— చార్తర్డ్ బ్యాంకులో రుక్రుద్దీనునకు ఖాతా నేర్పరుదుటకు వ్రాసిన శిఫార్సుజాబు వ్రాసినదెవరు?
జ:— నేనే.
ప్ర:— అందు ఎం. రుక్రుద్దీను అని కలదు.
జ:— ఆతడు మహమ్మదు రుక్రుద్దీను అని వ్రాయుమనగా నట్లే వ్రాసితిని.
ప్ర:— నీ వెప్పటినుండి ఎం. రుక్రుద్దీను అని పిలుచుమంటివి?
జ:— నేనెప్పుడు ఆతని నట్లుపిలువలేదు. రెండుపేర్లు మాత్రము నాకు తెలియను.
కోర్టువారంతట నిదినమునకు విచారణను ముగించిరి.

మూల శంక కు తెలము

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-12-0

మూలశంకవలన అసనము దగ్గర చర్మము లావువారి క్రమముగ చిన్న చిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇవి వైకల్యకోశపు మందతవలన (Torpid liver) గలుగును. అతికాక, బడలిక, విశేష కాలము ఒకవోటు కూర్చుండుట, మలారోగమువలన బహిర్గతమునకు పోయినపుడును ఇతిరతులుములందును రక్తముపడును దీనివలన బాదపడువారు కారము, అప మొదలగు పదార్థములను తగ్గించి తినుటయు, విశేష సాధకములగు మాంసాల తినుటయు యుక్తము. ఈ తెలమును మొలలచెరాచిన బాధ వెంటనేపోయి రక్తముపడుట మానును. జాలీ మాత్రలవలన నుఖులీచన మగును. ఈ రెండు మందులను విడువక కొంతకాలము వాడిన మూలశంక రోగము తగ్గగలదు. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

నేటి సమాచారము

వ్యాయము రి వీటి గారి యెదుట

పునః ప్రశ్నలు గాని ఈ దినమున ముద్దాయిలచే క్రాసు పరీక్ష జేయుచు 1922 సం॥ న అన్ని ప్రాంతములలో వలెనే మద రాసునందుగూడ వ్యాపారము ముదగించి వర్తకమునకు విడుదల చేసెను. అప్పుడు అహమదు బాచా వ్యాపారము 15 లక్షలు విలువజేయును. 1923 జూలై 14 తేదీన ఆతని వర్తకము పడి పోయెను. రావలసిన బాకీలు రాలేదు అని ఋణదాతలందరును వచ్చి బట్టకొనిరి. అప్పుడు ఆతనికి వర్తకములనుండి రావలసిన మొత్తము 6, 7 లక్షలుండెను. ఆతని ఋణదాతలు సాగించిన యెదుట నాతడు వర్తకములను ఋణములను నీటిని దీర్చగలడు. అంతట నాతడు తనకు రావలసిన బాకీలను వసూలుజేయవలసి వచ్చెను.

ప్ర:—బ్యాంకువారు, తమకు రావలసిన మొత్తములకు అహమదు బాచానుండి సెక్యూరిటీలను పుచ్చుకొనిరి.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—ఆతని తల్లియు సోదరులనుగూడ తమ ఆస్తిని బ్యాంకువారికి జామీనాగొనిరి.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—అహమదు బాచా ఇప్పుడు తనమిత్రులయొక్కయు, బంధువులయొక్కయు సహాయమువీడ జీవించుచుండెను.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—ఈ కేసునందుగూడ వారి సహాయముతోనే డిఫెండుజేసిగొనుచున్నాడు.

ఉ:—అవును.

తరువాత చౌదరిగారు, మియాన్ జానునకు ముగ్గురు సోదరులను విడుదల చేయించి యని ప్రశ్నింపగా సాక్షి చెలియ దనెను. జూను 17 వ తేదీన మరియొకరు రూపాయలను అక్రొవీసు మామగారికి ఋణమునొసగినది చెలియనా యని ప్రశ్నింపగా అవునని సాక్షి నుడిచెను.

వర్తకము పడిపోయిన తరువాత

ఈ కేసులు కులాంగుసాచాకుంపెనీ నెరుగుదును. అది 50 వత్సరములుగా పనిజేయుచున్న పురాతనకంపెనీ. ఇందు అహమదు బాచా పెట్టుబడిపెట్టు భాగస్వామి. ఈ కంపెనీలో సంబంధములను అహమదు బాచా 13 లక్ష 14 లక్షల గోల్డెన్ గునియెను. వర్తకము పడిపోయిన తరువాత జూలై 14 తేదీ తరువాత లెక్కలేవియు సరిగా నుంచబడలేదు. గుమాస్తాలు మొదలగునాచందరును వచ్చి కూర్చొని పోవుచునుండిరి. నేనుగూడ నట్లే జేయుచుంటిని. 14 తేదీ తరువాత అహమదు బాచా జబ్బుతో బాధపడుచు ఆశీసునకు రాకలకుండెను. కాని దినముల కను బిల్లులను మాత్రము చెల్లింపవలసి వచ్చుచుండెను. జూలై 11 తేదీ నుండి, అక్టోబరు 15 వరకును వచ్చుచు మానుకొనెను. అలెక్సల నెనరో గుమాస్తాలు వ్రాయుచుండిరి. ఇంగ్లీషులు బ్యాంకులో అహమదు బాచాకు 4 కాతాలు గలవు. (1) కరెంటు అక్టోబరు, (2) బట్టలఖాతా, (3) పామి సరిఖాతా (4) లిల్లు డిస్కంట్ ఖాతా 11 ఇందులో 14 జూలై తేదీకి (1) ఖాతాలో 1 1/2 లక్షలు మాడవఖాతాలో 2 1/2 లక్షలు సార్జిఖాతాలో 50 వేలు బాకీగలదు. ఈ మొత్తములు చాల కల్పించివేయబడినవి.

గ్రాంటుగారు సాక్షుని పరీక్షించెను.

ప్ర:—అ. బాచా కంపెనీ లెక్కలు సరిగా నుంచబడెనని చెప్పితిరి. రామచంద్రయ్య కొనగబడిన రు 2000 మొత్తమును లెక్కలపుస్తకములో జాపగలవా?

ఉ:—జూలై 14 తేదీ తరువాత లెక్కలు సరిగ లేవని నేను మొదలు చెప్పియుంటిని.

ప్ర:—నీవు మదరాసును వదిలివెళ్లి తిరిగి 16 తేదీన వచ్చినపుడు లెక్కలపుస్తకము తప్పకుండా వచ్చియున్నది?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—వాని నెవరైన దీనిని వదిలివెళ్లిన నీవు వింటివా?

ఉ:—సత్యనారాయణగారు, కబురుతీసికొని వెళ్లిన వింటిని.

దొరస్వామి అయ్యంగారు

నిన్నటిదినమున, చెక్కురిఫర్డు పుస్తకము హాజరు లేక పోవుటచే నిలబియుంచబడిన, దొరస్వామి అయ్యంగారకు సాక్షి తరువాత చౌదరిగారిచే క్రాసుపరీక్ష జేయబడినది.

చౌదరిగారు:—ఈ దిన ముతయును చెక్కురిఫర్డు పుస్తకమును 10 నిమిషముల సేపు పరీక్షించి గా, చెక్కురిఫర్డు

పుస్తకములో తేర్చుకుండ నీవంగీకరించిన చెక్కులన్నియు గాన్పించెను. ఇవిగో ఈ పరీక్షను జూడుము. ఇవి నీవు అంగీకరించినవా కావా?

సాక్షి:—చెక్కురిఫర్డు పుస్తకమును జూడవలెను. కొన్ని సమయములలో ముందు ధనము చెల్లింపబడునను నమ్మకముతో అంగీకరింపబడి యుండవచ్చును. కొన్ని సమయములందు ఋణములకాఖవారినద్రకు చెల్లి వారు అదనముగా ఋణమునకు కవరునొసగెదలేమో కనుగొని వారు కవరునొసగు నూచనలున్న యెదుట ముందుగనే అన్వేషియద్దు చెక్కుల నంగీకరించెదము.

ప్ర:—ఇట్లు జేయవలెనని ఎవరు చెప్పిరి?

ఉ:—ఇది బ్యాంకులో ఆచారము.

ప్ర:—అనగా, కొంతమంది ఖాతాదార్ల విషయమున, కవరింకను నొసగబడక పూర్వమే, చెక్కురిఫర్డు పుస్తకములో తేర్చుకుండ అన్వేషియద్దు చెక్కుల నంగీకరించెదరన్నమాట.

ఉ:—అవును.

గ్రాంటుగారు:—కవరు పుస్తకములో జూడకుండ, ఓవరు డ్రాఫ్టు నంగీకరించినట్లు నీకొక్క విషయమైన జ్ఞాపకము న్నుదాహరించు.

నాగరత్నం పిల్లెగారు

నేను మాడవముద్దాయి రుక్మదేవిను 15 సం॥ లుగా నెరుగుదును. అతడు కె. ఎన్. రుక్మదేవి అనిపిలుచుకొనుచుండెను. ఆతడు హాజీ ఎ. మలాంగ్ కంపెనీ పేర చెక్కుల వ్రాయుట వేరగును. నేను కొన్ని చెక్కులపై సంతకమొనర్చుచుండెడివాడను. అహమదు బాచా కంపెనీకి కొన్ని చెక్కులు వ్రాసితిని. అవి బ్యాంకు చెక్కులు. వానిలో మొత్తము లెంతో నాకు తెలియదు. ఆ మొత్తములను 1922 సం॥ రం ప్రాంతము హెచ్. ఎ. ఎం. కంపెనీలో నున్నప్పుడు బ్యాంకు ద్వారా మాకు తెలియచుండెను. ఒకటి రెండు మాద్రు ఇట్టి చెక్కుల నొసగితిని.

ప్ర:—మికంపెనీ వారొసగిన చెక్కులు వర్తకపు బాకీల చెల్లించుటకని నీకు తెలియునా?

ఉ:—నే నట్లుకొనెను.

మియాను జానుకంపెనీ నెరుగుదును. వారికిని హాజీ అబ్దుల్ రహీమాన్ కంపెనీకి పరస్పరవ్యాపారము లేదు.

క్రాసుపరీక్ష

సాక్షి క్రాసుచేయబడి హాజీమలాంగ్ అబ్దుల్ రహీమాన్ కంపెనీవారు అహమదు బాచా కంపెనీకి దాదాపు లేక 5 లక్షల రూపాయలు బాకీపడియుండుననియు చెప్పెను.

ప్ర:—దాక్యుమెంటు సంబంధించి నంటివరకు నీవుగూడ నవ్వమునకు బాధ్యుడవేయనియు; ప్రస్తుతము, నవ్వమువచ్చినందున భాగసుడవుగా నుచుటకు మానినావు అని తెలియచున్నది.

ప్ర:—నీవు భాగసుడవుగా పత్రముపై చేవ్రాలుచేసి తివిగదా?

ఉ:—నేనొక్కడనే గాదు. అందరుమును సంతకములు జేసితిమి.

ప్ర:—ఇప్పుడు నీవు అహమదు బాచాను విరోధముగా చూచెదవు.

ఉ:—లేదు.

ప్ర:—ఎవైనను హాజీమలాంగ్ అబ్దుల్ రహీమాన్ కంపెనీవారు అహమదు బాచా కంపెనీకి రు 12 లక్షలు ఇచ్చినవలయును.

ఉ:—నాకు సరియైన మొత్తము తెలియదు.

పిదప అబ్దుల్ బాసీద్ అనునాతడు విచారించబడి తాను ఎన్నెచో నబుఖన సెప్టెంబరునందు మహమ్మదు నాదరును తాను 20 సంవత్సరములును ఎరుగుదు ననియు ఆతని అక్షరములు గుర్తించగలననియు తనకుజాపబడిన చెక్కులు నాదరుయొక్క అక్షరములలో యున్నట్లు గుర్తించెను. అహమదు బాచాను 10 సంవత్సరములనుంచి ఎరుగుదుననియు నాదరుకు ఇతనికి బాంధవ్యమున్న దనియు హామీనుద్దీను అబ్దులు ఖాదరు నెరుగుదుననియు జెప్పెను.

పిదప కొన్ని చెక్కులు జూపబడగా అవి నాదరుసంతకము లని జెప్పెను.

క్రాసుపరీక్ష

హాజీను కోర్టులో 5 వ ముద్రముని రెండు పేరులతోనే నెరుగుదునని చెప్పినాను. మియాన్ జాను, నాదరు, అబ్దుల్ రహీమాన్ ముగ్గురు సోదరులనియు, ఓరుగల్ గోడులో 4/47 బంగారయొక్కటి యున్నదనియు, అది రు 75 లకు అడిగిన ఇవ్వలేదనియు, మరియొక ఇంట్టు ఒకటి 50 వేలు రెండవది 10 వేల ధరగలది యున్నదనియు, 8 వ సోదరుడు రహీమాన్ రు

20 ల ధరగల ఇల్లుగలదనియు, వారికి కోర్టుయం అమ్మకం బాకం అను జాగీరు 30 లేక 40 వేల రూపాయల ధరగలదిగలదనియు, మరియొక ఇల్లు 15 లకు గలదనియు, మరియొక మాపురు 20 వేల ధరగలది గలదనియు, ఇవన్నియు బ్యాంకు హామీనతో ముచేయబడినవనియు, ప్రస్తుతము వారు తమసోదరులయొక్క ఇండ్లలో నివసింపుచుండి రనియు, నాదరును దాదాను తానెరుగుదుననియు, జెప్పెను. ఒక డ్రైరము జూపబడగా అది ధరంపు ముద్దదాసు సంతకముగా గుర్తించెను. దానిని కోర్టులో చౌదరిగారు చాఖలుచేసిరి.

పిమ్మట సి. ఆర్. హిల్ గారుల తానుఇంజనీయర్ బాంకులో 15 1/2 సంవత్సరములనుంచి కోర్కా థి కా రి గ ను, ఫీపు అకౌంటెంటుగను ఉంటెననియు, ఓరుగల్ గ్రాఫ్టులు కీక్రటరీగాని ఫీఫ్ అకౌంటెంటుగా ని కాంక్షను చేయుదురనియు 10 వేల రూపాయల వరకు ఓరుగల్ గ్రాఫ్టులను కవరుపునరము లేదనియు. పెద్ద మొత్తముల జవరు డ్రాఫ్టుల నడ్డీరేటులే క్రటరీ ట్రెజరరుచే నిర్ణయించబడుననియు, అహమదు బాచా కంపెనీ తానెరుగుదుననియు, ఈమాసము బయటబడినప్పుడు మద్రాసు నందుంటిననియు, జూలై 12 వ తేదీ పిమ్మట పుస్తకములన్నియు బాంకు ఆఫీసులోనే యున్నవనియు, తాను ఫీఫ్ అకౌంటెంటుగా నుండినందున లెడ్జరు బాలన్సుషీటులను జూచితినిననియు, అహమదు బాచాయొక్క బాలన్సుషీటులను, మియానుజాను బాలన్సుషీటులను చూర్చుబడినట్లు కనుగొంటిననియు, ఓరుగల్ గ్రాఫ్టుల పుస్తకము తన వద్ద కాంక్షనుకొరకు పంపబడినప్పుడు తాను లెడ్జరుతో సరిజూడననియు, కీక్రటరీ ఫీఫ్ అకౌంటెంటు తప్ప ఇతరులెవ్వరికిని చెక్కురిఫర్డు పుస్తకములో వ్రాయక ఓరుగల్ గ్రాఫ్టు లిచ్చుటకు అధికారము లేదనియు, లిల్లుమ్యానేజరు ఫి ఫా ర్సు చేయుట తప్ప చెక్కుకాంక్షను చేయునధికారము లేదని జెప్పెను.

చౌదరిగారి క్రాసుపరీక్ష

ప్ర:—ఈ కేసు విషయమై బ్యాంకులో చర్చ జరుగుచున్నది గదా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—ప్రతినిత్యమును మీయొక్క విశిష్టత్యములో నొకటిగా నున్నది.

ఉ:—అవును. అప్పుడప్పుడు మాట్లాడు కొనుచుందుము.

ప్ర:—నుర్రేగారి క్రాసుపరీక్ష విషయమై మీరు చర్చించితిరి.

ఉ:—లేదు. నువ్వతికలో చదివితిరి.

ప్ర:—పూర్వపథతి ప్రకారము అన్వేషియద్దు చెక్కులపై చెల్లించుననెగాని ఖాతాదారు లెక్చరర్ జమకట్టబడిది గాదు.

ఉ:—అట్లు వినియుంటిని.

ప్ర:—ఎప్పుడువింటిరో చెప్పగలరా?

ఉ:—ఈ బ్యాంకుకేసు విషయములో పత్రికలలో చదివితిని.

ప్ర:—పాతపత్రికలనుగా క్రొత్తపత్రిక బ్యాంకులో ప్రవేశపెట్టబడినది. మీరు చెప్ప అట్టి అక్రమపత్రికయే నేటివరకును సాగుచున్నది.

అట్టివిధానమునమ్ముకమైన ఖాతాదారుల అకౌంటులలో పెక్కింటియందు అవలంబించబడుచున్నదిగదా?

ఉ:—బాంకు అధికారులకు తెలియదు.

ప్ర:—నీతిగలవారికి, గౌరవముగలవారికి బాంకులో అకౌంటు గలవు.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—పెద్ద యూరోపియను ఫరములకుగూడ అకౌంటు గలవు. వీనినన్నిటియందు ఇట్టివిధానము అవలంబించబడుచున్నదిగదా?

ఉ:—మోసము కనిపెట్టబడిన తదనంతరము చాల చెక్కులు అట్టి విధముగ పాసుచేయబడినట్లు కనుగొంటిమి.

ప్ర:—ఈ కేసులో అకౌంటును ఉత్తరమును బాంకువారు కోర్టులో ఎందుకు చాఖలు చేసిరో ఆ ఉద్దేశము మీకు తెలియునా?

ఉ:—నాకు తెలియదు.

పిమ్మట సాక్షి తనకు దాక్యుమెంటు కొన్ని మాత్రగా తానువానిపై సంతకముజేయవలెనను లేదని యు అందుగలసంతకము ప్రాదేశము అనుకూలముగా ప్రసాదించబడుననియు, ఎన్నెన్నో కవరుబట్టులలో వీనిని అడిగి బ్యాంకులోనివలెను దునని తానుజెప్పలేదనియు, టెంఫునీ ఓరుగల్ గ్రాఫ్టులను ఎల్లప్పుడు ఉంచననియు, ఓరుగల్ గ్రాఫ్టులను ఓరుగల్ గ్రాఫ్టులను వచ్చుచుండెననియు జెప్పెను.

ఈ సమయమున కోర్టువారు అల్వాహరము చేసెను.

నేటుకొన్ని

అధికారేతరతీర్మానముల విచారణ

దక్షిణయిండియా వరదలనహాయమునిమి త్తమే 1 కోటి రూపాయలు కావలెను.

ఈ తీర్మానమును నల్లేశ్వర్ గారు పంపించుకొనిరి

పన్నులవిచారణసంఘములో వ్యవసాయదారుల ప్రతినిధిని కూడ నియమింపవలెను.

సర్దార్ జోగేంద్రసింగు గారి యీతీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

అధికారేతర తీర్మానములు

సీమా, సెప్టెంబరు 14:—నేడు నేటుకొన్నిలో అధికారేతర తీర్మానములు చర్చింపబడెను. కాని కార్యక్రమము ప్రారంభింపఁడక పూర్వము.

గారి మరణమునుగూర్చి కొన్ని జాతికరముగ విషయములు చెప్పబడెను.

ఉన్నతాధ్యక్షులవలనను నిర్మలచార్మిణులవలనను రాజీకీయవిధియేతో ఆగ్రహమునుపొందిన బానుగారి కష్టశీలితమునుగురించి సర్ జేషప్రసాదుగారుచెప్పిరి. తక్కిన అన్నివిషయములుగాక ముఖ్యముగా హిందూదేశము విషయమున మాంపెగూర్చిధానమున కౌకయాకృతి నేర్పరచిన బానుగారు మరణించుటవలన దేశమునకు తీరరాజకొరంతవాటిల్లెననిసర్ దిన్ హవాచా, నల్లేశ్వర్, సర్ మాన్జీదాదాబాయి, మాన్జీఅబ్దుల్ కరీం, జోగేంద్రనాథ్ మిత్రగారు నడిపిరి.

సర్ మహమ్మద్ హఫీజుగారు తదితరులునుకూడ ఆవేదికమున మాట్లాడిరి. యూరపియన్ సభ్యులపక్షమున థామ్సన్ గారు యమనులను శాంతిపూర్వముల నడిపినందుకు బానుగారిని ప్రశంసించిరి. అధ్యక్షుడు బానుగారెవరైనది ఏమివనిచేసినది చెప్పి బానుగారికుటుంబమునకు సభవారిసానుభూతిని పంపుదునని వాగ్దానమొనర్చెను.

మొదటి తీర్మానము

ద్యుంద్యప్రభుత్వమును తీసివేయుట

రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును చేకూర్చుట

ద్యుంద్యప్రభుత్వమును తీసివేసి రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును గ్రాంటు చేయవలెననునది కార్యక్రమమున నున్నవాటిలో మొదటి తీర్మానము. సామాన్య శాసనసభనుండి యీ తీర్మానముపై చర్చలో పాల్గొనుటకు సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డి ముగారు వెచ్చిరి. కాని రాజీఅలీగారు రాజీదు. హామీలు పెక్కుటియను క్రియగారు రాజా అలీగారు రారని తేడముండుగా తెలియదని చెప్పిరి. సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డిముగారు కొన్ని నిమగ్నములండి సభనుండి వెడలిపోయిరి.

వరదలనహాయము నిమి త్తము 1 కోటి రూపాయలు

కావలెను

నల్లేశ్వరుగారి తీర్మానము

చెన్నరాజధానిలో దక్షిణపశ్చిమభాగములలో వరదలు వచ్చి నాశనము చేసినందున అచ్చట మతెనలు మొలగుననిని రిపేరుచేయుటలోను వరదభాధితులకు సహాయము చేయుటలోను మదరాసు ప్రభుత్వమువారి కను అసాధారణ వ్యయముకై కొంత సహాయము చేయుటకు కేంద్రాదాయముల నుండి యిండియా దొరతనమువారు ఉచితముగా 1 కోటిరూపాయల నియమలెనని శిఫారసు చేయుచున్నటువంటి నల్లేశ్వరుగారి తీర్మానము తగువారే సభలో చర్చింపబడెను.

తీర్మానమును వ్రాయుటలో మదరాసు ప్రభుత్వములోనున్న కొంతమంది యధికారులు తమకు సహాయమొనర్చిరిని ప్రభుత్వమున ఉపపాదకుడు చెప్పెను. ఇదివర కెన్నడును కనిపించినది వరదలు దక్షిణ హిందూదేశములో వచ్చి కలగజేసినవస్తమనుగూర్చి అధికారులును అధికారేతరులును పంపిననీ వేదికలను పత్రికలలో ప్రచురింపబడిన విషయములను తెలియజేసెను. అనేకములైన వంతెనలు కూలిపోవుటయు, పెద్దపెద్ద నవకులకును బీదవారలకు చెందియున్న లక్షలలోపది యిండ్లను అపారముగ నష్టముకలుగుటయు, వేలకొలది యొకరకుల పంట భూమి నాశనమగుటయు ప్రాణావస్థమగుటయు మొదలగు దుఃఖకరమైన వివరములను తెలియజేసెను. ముఖ్యముగా నల్లేశ్వర్ గారు పంట భూములనుండి బండును వెంటనే తీసివేయవలెనని యిందులకలరాదు చిన్నవారికి వెంటనే సహాయ

ము చేయవలెననియు చెప్పిరి. వీటికొన్నిటికి 1 కోటిరూపాయలు కావలెననియు, అట్లు వెంటనే సహాయము చేయనియెడల కష్టపడుచున్నవారి బాధలు మరింత యెక్కువగునని భయముచున్నదనియు నల్లేశ్వర్ గారు చెప్పిరి. మరియు చెన్నరాజధానిలో అధికారులును అధికారేతరులును చేయుచున్న ప్రయత్నములను నిరదనహాయమునకై ప్రజలుచేయుచున్న యేర్పాటులను ఆయన మిక్కిలి ప్రశంసించెను.

వేదమూర్తిగారి సవరణ

దక్షిణ హిందూదేశమున దుర్భరమైనవరదలు వచ్చియున్నవిగావున, ప్రభుత్వమువారు వరదభాధితుల సహాయమునకై కేంద్ర శాఖ గారమునుండి యేదో కొంత మొత్తమును సహాయము చేయవలెనని వేదమూర్తి గారికొక సవరణ నుపపాదించిరి. నల్లేశ్వర్ గారు చెప్పిన విషయములన్నిటిని బలపరచి యేవో న్యాయసమ్యక్తమైన చిక్కులన్నవినిచెప్పి తప్పించుకొనవద్దనియు, యీ ప్రశ్నను భూతదయతో నాలోచింపవలసినదనియు సర్ నరసింహశర్మగారిని వేదమూర్తిగారు వేడుకొనిరి.

సహాయములో కొంత ఉత్తరహిందూస్థానమున కావలెను

పంజాబులోని వరదలనుగురించి చెప్పి సర్ ఉమార్ హాయత్ ఖానుగారు ఉత్తరహిందూ స్థానములోని వరద భాధితులము ఆసహాయములో కొంతకావలెనని అడిగిరి.

మెక్లర్గులాండు (చెన్నపురి) గారుకూడ భూములకుయిండ్లకు మతెనలను మనుష్యులకు వచ్చిననష్టమును గూర్చి తెలియజేసిరి. సహాయము అవసరమనియు, మదరాసు ప్రభుత్వమువారు కొకనష్టము సానుభూతితో విచారించెదమని యిండియాదొరతనమువారు నమ్మకముచెప్పవలెననియు అడిగిరి.

సర్. యన్. శర్మగారి జవాబు

ప్రభుత్వమువారి తరపున సర్ నరసింహశర్మగారు దక్షిణయిండియాలోను పంజాబులోను, ఆగ్రానగర వరదలవలన బాధపడుచున్నవారియెడల సానుభూతిని తెలియజేసిరి. సహాయపుటేర్పాట్లన్నియు రాష్ట్రీయవిషయములు. ఇండియాదొరతనమువారు తిన్నగా కేంద్రాదాయములనుండి బాధితుల సహాయార్థమై విరాళముల నీయజాలరు. రాకపోకల యేర్పాట్లక్రిందను నీటిపారుదల పనుల క్రిందను, రివిన్యూ రిమిషను క్రిందను ప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయవచ్చును. కాని యివియు రాష్ట్రీయ విషయములే. కరవు చెలరేగుచున్న ప్రదేశములలో సహాయము చేయుటగలగు రివల్యూషను నిబంధనలలో ప్రత్యేకపుటేర్పాట్లు చేయబడియున్నవి. అందువలన యిండియా దొరతనమువారు కేంద్రాదాయములనుండి సహాయము చేయజాలరున్నారు. కాని ఏ దైనను సహాయనిధి స్థాపింపబడియున్నయెడల దానికి విరాళములనిచ్చుటవలన కొంత సహాయము చేయవచ్చును.

ఇంకను చెప్పను సర్ నరసింహ శర్మగారు, రాకపోకల యేర్పాట్లను సరిచేయుటకును, నీటిపారుదలపనులను కాగు చేయుటకును చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు యిండియాదొరతనమువారిని ఋణముకొరకు అడిగిరిని చెప్పిరి. సరిగా మదరాసు ప్రభుత్వమువారు చెప్పిన మరతులమీద కాకపోయినను కొన్ని సంవత్సర దీర్ఘకాలములో ఋణము చెల్లించియెడల ఋణమిచ్చుటకు యిండియా దొరతనమువారు సిద్ధముగానేయున్నారు. చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారి కష్టములను యిండియా ప్రభుత్వమువారు గుర్తించియున్నారు.

ఇంతకన్న సానుభూతితో మాట్లాడజాలనందుకు ఆయన విచారించెను. కాని యీ ప్రశ్నను విచారించునప్పుడు యిండియా దొరతనము వారు గట్టి నియమముల ననుసరింపరని వాగ్దానము చేసెను. ఇండియా

ప్రభుత్వము ఒక సంఘముగావున నెమ్మదిగా నడచుచున్నవ, దానికింకను ఆత్మగర్వనని పలుపును సభ్యుల నమ్మకము. (నచ్చు) సర్ మాన్జీదాదాబాయిగారికి జవాబు చెప్పెను, మదరాసు ప్రభుత్వమువారు ఈ రిగిలక్షల ఋణమును, రు 20 లక్షల అడ్వాన్సును అడిగిరిని విద్యాంగమంత్రి చెప్పెను.

నల్లేశ్వర్ గారు తీర్మానము నుపసంహరించుకొనిరి.

సహాయము ఎంతవరకు చేయవలెను, ఏరూపముగా చేయవలెను మొదలగువిషయములను గురించి మదరాసు ప్రభుత్వము వారు యిండియా ప్రభుత్వమువారితో ఉత్తరప్రభుత్వతరములు జరుపుచున్నందున నల్లేశ్వర్ గారు తీర్మానము నుపసంహరించుకొనిరి. (అ. వె.)

రెండవతీర్మానము

హాజియాత్రికుల కష్టములను విచారించి తొలగించుటకు ఒకసంఘమును నియమించుట

సీమా, సెప్టెంబరు 17:—హాజియాత్రికులకు గల కష్టములనుగూర్చి విచారించి వాటిని తొలగించుటకై తగినమార్గములను నూచించుటకు అధికారులును అధికారేతరులును గల ఒక సంఘమును నియమింపవలెనని ఖాన్ జహూదూర్ యిబ్రహీం హరూన్ గారిపేరకార్యక్రమమున నున్నది రెండవతీర్మానముకాని ఆక్షయములను వెంటనే విచారించుమనియు, ఆక్షయములను తొలగించు యుద్దేశ్యముతో బొంబాయికికూడ పోవుటకు ప్రయత్నింతుమనియు, సర్ నరసింహ శర్మ గారు నమ్మకముగా చెప్పటచే యిబ్రహీం హరూన్ గారు తీర్మానమునుపపాదించెదను.

పన్నులసంఘములో ఉత్పత్తిదారులప్రతినిధి కూడవలెను

పన్నులనుగురించి విచారించుటకు నియమింపబడనున్న సంఘములో వస్తువులను పండించి వానివలన జీవించువారి ప్రతినిధి యొకడుండవలెనని సర్దార్ జోగేంద్రసింగుగారు పపాదించిరి. ఇప్పుడు మనుష్యులను నియమించినవిధము సంతృప్తికరముగ లేదనియు, నిటువంటి విచారణలో పన్నులను భరించువారే విచారింపవలెననియు చెప్పిరి. ఇప్పుడున్న విషయన యీ సంఘము లాండు రివిన్యూప్రశ్నవిషయము సరియైన తీర్మానమునకు రాజాలరని భయముచున్నదని చెప్పెను. ప్రజలలో అధిక సంఖ్యాకులు వ్యవసాయదారులు. అట్టివారి వారితోమములను అక్రమచేయరాదు.

ఆర్థిక కార్యదర్శి అడ్డగింపు

ఆర్థిక కార్యదర్శియగు మెక్లర్గుగారు తీర్మానము నడ్డుపెట్టిరి. స్థానికప్రభుత్వములలో బానుగా సంప్రతించియే యీ సంఘము నిర్ధారణచేయబడదని. దేశములో చేరువేరుతరగతులండి యెవరి జేమములు వారికుండుటచే మరుతులను వెంటనే పరిష్కారముచేయుటకు వెలునవడదు. ఈ మరతుల్య విషయమై జోగేంద్రనాథసింగుగారుకూడ ప్రశ్నించియుండలేదు. లాండు రివిన్యూపద్ధతినిగురించియు లాండు రివిన్యూ విధానమునుగూర్చియు విచారణ సరళముగా చేసినయెడల రెండడుమాడు యేండ్లుపట్టి లాండురివిన్యూ జేమములను తొలగి నట్టివారి ప్రతినిధులను ఒక్కరాష్ట్రములనుండి గాక ధుక్కురాష్ట్రములనుండి నియమింపవలసి వచ్చును. అనగా యిప్పుడున్నవారుగాక కొత్తగా 4, 5 గురు సభ్యులకు వేయవలసినవచ్చును. అటువంటి ప్రాసిదిగ్గము నిచ్చుటకు, ఢిల్లీ సమావేశములో నెత్తెగారు నూచించినట్లుగా విచారణయే యుండవలె. మరియు వ్యవసాయదారులేగాక రిక్కినవారుకూడ నున్నారని మరచిపోకగదు. ఉదాహరణము-విశేషము పన్నులిచ్చుచున్నటువంటి వ్యాపారులున్నారు. మరియు నింకను చెప్పను మెక్లర్గుగారు, సంఘములో నుండవలసినవారు మిగులజాగ్రత్తగా యెన్నుకొనబడిరినియు, సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టినందువలన పన్నులసమస్య లన్నిటిలోను అధ్యక్షాసభకుచాలమంది సభ్యులకును యెక్కువ పరిచయ కలదనియు చెప్పిరి.

ప్రభుత్వపువైఖరిని వైఖరిని అడ్డగించుట

ప్రభుత్వమువారి వైఖరి నడ్డగించుటలో సర్ ఉమార్ ఖాయత్ ఖానుగారు ప్రోవజూపిరి. జమీందారులకును వ్యవసాయదారులకును సంబంధించిన ప్రశ్నలవిషయమై ప్రభుత్వమువారు జూపుచున్న నిర్లక్ష్యభావమును గూర్చి ఖాయత్ ఖానుగారు కఠినముగా చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారి వైఖరి, ఆయనను నిరాశకు కలుగజేసెను. హిందూదేశమునకు వెన్నెముకయై నిలచిన వ్యవసాయ దారులకు ధనవంతులు సహాయము చేయరని వారెవరుగదూ. దైవమే సహాయ

యము చేయునని చెప్పుచు భానుగారు నిరాశతో సర్దార్ జో గింద్రసింగు గారిని తీర్మానమును సహించింపుడని అడిగిరి.

పిమ్మట యారవియమల భారతీయులనుగ అధికారే తరులుగల నలవై పులనుండియు తీర్మానమును బలపరచుచు వ్యవసాయదారులను జరుగుచున్న అన్వయమును తొలగింపుడని ప్రభుత్వమువారిని వేడుచు ఉపన్యాసములు బయలుదేరెను.

వ్యవసాయదారుల సంగతి విని తీరవలెనని జాల్మీకారు భానుగారు చెప్పిరి.

ప్రజలయొక్క స్థితిగతులను విచారించి ప్రజలలో సాధ్యమును నెలకొల్పుటే ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశ్యమేనని అధిక సంఖ్యాజనుల విడిచిపెట్టరాదని ఖచ్చితముగా చెప్పిరి.

వర్తమాన భనమునుచేయునని వ్యవసాయదారులేనని నుం కావున వారి క్షేమములను విచారించుటకు నుండరాదని యు యామిశుభానుగారు చెప్పిరి.

నిజమైనభాగ యొక్కడ కలుగుచున్నదో సంఘములో నున్నవారిలో నొక్కరికైన తెలియదని రాజా కాంపాలసింగు గారుమాడ నిరాశతోననిరి.

వ్యవసాయదారుల క్షేమములు ద్వారా హైదరాబాద్ చేతులలో నురక్షితముగనే యున్నవని సర్ మహమద్ పాలే గారు చెప్పిరి.

వ్యవసాయదారుల నుండి అప్పటికప్పుడు ఒక్కొక్క ప్రతినిధిని సభ్యునిగా నియమింపవలెనని దాక్టరు ద్వారకా నాథుని తరుగారు సూచించిరి.

సర్ ఆర్థర ప్రాసూ డెలుగారు తీర్మానమును మరింత బల పరచిరి.

ప్రభుత్వమువారు అడ్డగింపును మానుకొనుట

కావున అందఱును చచ్చట్లు చరచుచుండ మెక్కొట్టర్లు గారు తీర్మానమునకు ప్రభుత్వమువారి అడ్డగింపును ఉపసంహరించుకొనిరి.

ఈసంఘము దేశములో తిరుగుచు ఏరాష్ట్రమునకుపోయి నప్పుడు ఆరాష్ట్రములో వ్యవసాయదారుల నుండి ఒకనిని సభ్యునిగా తీసికొనవలెనని సర్ దివ్ మహాదా గారు సూచించిరి.

తీర్మాన మంగీకరింపబడుట

వ్యవసాయదారుల తరఫున మాట్లాడుటకు సంఘములో ఒకసభ్యుని చేర్చుకొనవలెనో లేక ఎచ్చటికి పోయినప్పుడు అచ్చట సంఘమువారు వ్యవసాయదారులనుండి ఒకనిని సభ్యునిగా తీసికొనవలెనో ప్రభుత్వమువారు విచారించురని సర్ మహమద్ పాలేగారు చెప్పిరి.

అందు తీర్మానము నంగీకరించినందులకు సర్దారు జోగింద్ర సింగు గారు ప్రభుత్వమువారికి వందనము లర్పించెను.

పిమ్మట తీర్మానము ఏకగ్రీవముగా అంగీకరింపబడెను. సభ ముగించువారమువరకు నిలిచిపోయెను. (అ.ప్రె.)

విశ్వాపట్టణము మునిసిపాలిటీ ఎన్నికలలో కాంగ్రెసువారు కల్పించుకొనుట

క్రియమర పాటిబండ వేంకటగమణూర్తి పంతులుగారు (చాల గణితుడు పలుకుబడి గల జూనియరు) చాల నిధముల సహాయము చేసినను కాంగ్రెసు ప్రతినిధి మిండి కుల హ్యూగారు నెగ్గలేదు. విన్నకోట దుర్గారావు క్రెష్టిగారు (పరి క్షుం గ వు డు) గూడే వా రి వార్డు ఎన్నికలలో నెగ్గెను. చెంగల్రావు పేట వార్డు లో కాంగ్రెసు అభ్యర్థికి హార్షునునూస్తూ పోటీగానిలచెను. హార్షును యింజనీరు కాన్సిలరుగా నున్నాడు గాన ఆయన ను నూసాగూడ కాన్సిలరుగా నుండగూడవని బుచ్చి కుందరరావు గారు తేవించిరి. అభ్యర్థుడు మూడురోజులు విచారణచేసి ఆ తేవణిచెల్లదనెను. ఎన్నికలలో హార్షునుగ మాస్తాయేనెగ్గెను. మూడుపట్టణముల్రమే లేదా పట్టణ లెక్కపెట్టవలెను నుంక రరావుగారు మరల నాతేవణితెచ్చి జిల్లాజడ్జి పరిష్కారమును కోరవలెననిరి. ఈవిషయము నొకతీర్మానముగా నుపపాదించె దనినగూడ తెలిపిరి. మునిసిపల సంఘసభలో నెట్లు పరిష్కరింపబడునో తెలియదు. (తెలివార్)

రవీంద్రునిరాక:—డా॥ రవీంద్రనాథ టాగూరు ఆదివారము ఉదయం చెన్నపురివచ్చి ఆనాడే సాయంకాలము బోయిమెయిలులో కొలంబోబోయెదరు. మదరాసులో టి. ఎస్. రామస్వామియ్యయ్య, హైకోర్టుజేసుగారింట (రంగనాథ విలాసు) మైలాపురమునందు బసవేయెదరు.

గాంధీ పూజానిధి

బాపట్ల తాలూకా ప్రజల విజ్ఞప్తి
కడచిన జానునెలలో పెదనందిపాడులో జరిగిన తాలూకా సభలో నేర్పడిన గాంధీపూజానిధి దీక్షాసంఘసభ్యులు క్రియములు రామిశేని అప్పయ్యచాదరి, వలివేటి వీరరాఘవయ్య, గంధం నాగేశ్వరరావుగారు పూజానిధి వనూలకొరకు తిరిగి గ్రామములలో సంచారము ప్రారంభించినారు. బ్రాహ్మణ కోడూరు వాస్తవ్యులు క్రియములు ఉప్పల వెంకటకృష్ణయ్య, దాసరి కుబ్బయ్యచాదరిగార్లు వీరికి తోడుగా వెంటనుండి జేసి చేయుచున్నారు. వీరికి జిల్లాసంఘముతరఫున వందనము లర్పించుచున్నాము. మిగతా పీఠీతులుగూడ ద్వారలో సంఘమును చేరదరని విశ్వసించుచున్నాము.

చెనుకటి సంచారములలో దీక్షాసంఘమువారు మూడు రు ౯౫౦ లు మాత్రమే వసూలు చేయగలిగిరి. మహాత్మునిరాక సమీపించుచున్నది. ఆంగ్లదేశము మొత్తమువీరకు వసూలుకాని అసిన లక్షరూపాయలకు ఇంతవరకు మూడు మూడవంతు మాత్రమే వసూలైనది. బాపట్ల తాలూకా మొత్తమువీరకు వసూలు కావలసిన నాలుగువేలరూపాయలకు కొరవడి మొత్తము ద్వారలో వసూలుగటకు దీక్షాసంఘమునకు సర్వవిధముల తోడ్పడి, యెల్లరును తమతమకోరికలది విరాళముల నొసంగవలెనని తాలూకా ప్రజలను ప్రార్థించుచున్నాము.

వ॥ ము॥ ప్రసాదరావు,
గుంటూరు జిల్లాసంఘ కార్యదర్శి.

బెల్గాం కాంగ్రెసు

గుంటూరుజిల్లాలో ప్రతినిధులయెన్నికలు
బెల్గాం కాంగ్రెసు ప్రతినిధులుగా నెమ్మకొనబడుటకు అభ్యర్థులుగా నిలువలమ కాంగ్రెసుసభ్యులు లెరుదనభాస్కరయ్య, ఈక్రింది నమోదాలో, దరఖాస్తు చేయుచు ది 3 లతో సహా యాకార్యాలయమునకు ౧౦.౧౦.౨౪ వ తేదీలోగా చేయవలెను. అప్పుడు భాస్కరమోనాల్లు జిల్లాలోని కాంగ్రెసుప్రచారకుల కందరికి సంప్రదించును. అభ్యర్థులకు నిలువలమవారు వాటిని వారందరినీ పుచ్చుకొనవచ్చును. అప్పునమోనాల్లు దొరకనియెడల వ్రాతసమోనాల నుపయోగింపవచ్చును.

దరఖాస్తు నమోనా

- (౧) పేరు, చిరునామా, (౨) తండ్రి, లేక భర్త పేరు, (3) ఏ గ్రామ కాంగ్రెస్ సంఘసభ్యుడు? (౪) తాలూకా, (౫) వయస్సు, (౬) మతము, కులము, (౭) వృత్తి, (౮) ఏ తాలూకా తరఫున నెన్నిక నొందుచున్నాడు? (౯) తాను ఏ గ్రామ కాంగ్రెస్ సంఘసభ్యుడో, ఆ గ్రామములలోని మరి యిద్దరిసభ్యుల సంతకములు (అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుచు) (౧౦) అభ్యర్థి సంతకము (లేదీ, గ్రామముతో సహా).

వ॥ ము॥ ప్రసాదరావు,
గుంటూరు జిల్లాసంఘ కార్యదర్శి.

సంధ్యావందన, భగవద్గీతల పఠింపిలు—కాకినాడ

ఆంగ్లభాష వర్ణనిమిషమున్న 18 సం॥ లో పుగలవిద్యాసభ్యులు సంధ్యావందనపఠిత్తులు అయ్యెను. వా రేపాళకాలలో జనువునున్నదియు రూఢిభర్తులగుగాను ప్రధానోపాధ్యాయుని యనుమతితో కార్యదర్శిగారికి దరఖాస్తులను అంపుకొనవలెను. భగవద్గీతల పఠిత్తులు చాతుర్వర్ణములవారగును నయమ్యునో నిమిత్తము లేకుండా శ్రతివారును హాజరకావచ్చును. వైకేండు పఠిత్తులకు దరఖాస్తులను బంపువారు ది 31-9-1924 తేదీలోగా కాకినాడ గాంధీనగర్ సీతారామ సమాజ కార్యదర్శులగు పట్టమట్ల మారాండరామమూర్తిగారికి బంపుకొనవలయును. ప్రతి పఠిత్తు యందును 1, 2, 3 రూపాయలు సువర్ణపతకములకా, తృప్తిగా సమాభాసమిచ్చు కేషించిననానికి యోగ్యతాపత్రకలును పండితుల సమక్షమున నొసంగుదును. పఠిత్తు లేదీ 2.11.1924 అయి వున్నది. ఇందుకు ప్రోత్సాహకర్తలు చందాలు పంపిన వందనయులు.

పట్టమట్ల మారాండరామమూర్తి,
యోగగడ్డ నారాయణలక్ష్మారావు
కార్యదర్శులు.

వయోనిరయ శాసనము

వైస్రాయగారికి, సామ్రాజ్య శాసనసభ్యులకు లేఖ వైస్రాయగారి శాసనసభ్యులకు, సిమ్లా.

ఆయా, భండియను పీనలు కోడునందు 875, 876, పెక్కునులకు సవరణ యొక ట్రి పతిపాదించబడుచున్నది. పురాతనమునుండి వచ్చుచున్న మతాచారములను శిక్షించుటకు యాసన రా యుద్దేశింపబడినది గావున మీ రీదిగవ విషయములను ఆలోచించెదరని గోరుచున్నాము.

1. ఈసరణ మతవిషయమునకు సంబంధించి యున్నది. గావున యీదేశమునందు మతవిషయములందు జోక్యము కలిగించుకొనమని ప్రభుత్వమువారు జేసిన నాగ్దానమునకు విరుద్ధముగా నున్నది.
2. ఈ చట్టమునందలి శిక్షానిబంధనలు భర్తలయడల అనునర్థింప కుండుటకు సవరణ విలాసంగనివో సంఘముపై దీనిఫలితములు ప్రతిపంధకములగు నుండును.
3. శాసనసభ్యులను ప్రజలు నుతవిషయముల గూర్చి తాసించమని ఎన్నుకొనుట లేదు. ఇట్టికానము మతమునకు సంబంధించినదియే యగును.
4. మతాధిపతులయినను యివివరకు వాడుకతోనున్న మతాచారములను అనుసరుకు దేనిర్బంధించ గలరుగాని నూతన మతశాసనముల నిధింపజాలరు. అట్టికరి ప్రభుత్వమువారు మతమునుగూర్చి శాసనములు చేయుట మాత్రముతములను విరుద్ధముగా నున్నది.
5. ఈనూతన శాసనమువలన సాంఘిక జీవనమునందు క్లిష్ట పరిస్థితు లేర్పడును. ఈ ఆచారము భర్తల అభిమతమునకు విరుద్ధముగా నుండును గావున చాలకు టుంజములలో గృహకల్లోలములుజనించినసంభవతలుజేయును.
6. అనాదీనుండి వచ్చుచున్న హిందూసంఘములలోని నిశ్చయముల అభిప్రాయములకు ఏకాధిపతి సంస్కర్తలో ప్రతినిధులు కాజాలరు.

కావున యీశాసనమును వెంటనే విడిచిపెట్టవలెనని మేము గోరుచున్నాము.

ఈచట్టమును శాసనసభ వారామోశించిపతం ప్రభుత్వమువారు తిరగద్రోలి యింకముం దిట్టి చట్టములు వ్రికింపు ప్రభుత్వమువారి ప్రమాణములకు విరుద్ధము లేననానిని శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టకు డ తేయుడని మేము వేడుకొనుచున్నాము.

ఇట్లు విన్నవిండు మీవిధేయులు:—L.ఎం. బాలసుందరం, వి. కె. వి. నుజ్జారావు, రి. ఎం. రామకృష్ణయ్య 4. కె. మార్యుండేయశర్మ, 5. పిన్నరాజు నుబ్రహ్మయ్యశర్మ, 6. ఎస్. కె. కోటేశ్వరశర్మకాస్త్రి, 7. వై. వెంకటసుబ్బయ్యకాస్త్రి, 8. వై. వెంకటసుబ్బయ్యకాస్త్రి, 9. డి. ప్రసాదరావుగారు, 10. ఎస్. వి.నంగాచార్యులు, 11. భగ్యలింగదేవర్ 12. పూర్ణా కుబ్బయ్యకాస్త్రి.

నాగపూరు కోటాటలు

7 గురు హిందువులపై కేసు
“సయ్యదు యిస్మాయిలు ఆమ నొక మహమ్మదీయుని చంపిరిని 7 గురు హిందువులపైని చేయబడినకేసు విచారణ 17 వతేదీరి జరిగినది. ‘నేనుమేయొవైద్యకాలకు వచ్చి నపుడు ఏవరు కొట్టిరో ఎవరుకొట్టిరో అబదున్నరో’యలు గ్రామముల నీలి నవార) ఎవరును తెలుపలేదు. యిస్మాయిలు గాయమును ప్రమాదకరములని దాక్టరు ప్రధానుగారు తెలుపలేదు. నెలరోజులలో గాగానింపాడికలుగునని మూడ్రమచెప్పెను, అని కొలీను నుయింప నెట్టి తు అజాప్రసాదుగా ను సాక్ష్యమిచ్చిరి. నూర్గా యాలు యిస్మాయిలును దుర్మర్రలతో కొట్టుములకగా నారి నియాచినాను మేవారినందరి నెయ్యదును. అని అబ్దుల్లాకాదరి మోయిన గారు అనుసాక్షి తెలిపెను. (అ. ప్రె.)

రాకపోకలు:— ఎ. రంగనాథం మైదూరుగారు నేమవయం బర్లారముండి వచ్చిరి.

బర్లారి జిల్లాబోర్డు అభ్యర్థుడు మరీకొందరు బర్లారిజిల్లా భూస్వాముల ప్రతినిధులు బర్లారి నెటికెంమెయిలు గూర్చి అధిక సంఖ్య నికి విషయించుకొనుటగాను నేడు విశ్లేషిరి:

టి. ఆర్. వెంకట్రామ కాస్త్రిగారు రంగకో మునకు పి. ఆర్. రెడ్డిగారు చానూండ్ర, వి. రామరాజుగారు ద్వేషాడుకు కె. మణ్మణుం చెట్టిగారు కోయంబత్తూరుకు నిష్కల్యై బోయిరి.

నవీన నాగరిక ప్రపంచమునకు

ఇస్లాము ఆవశ్యకమా?

నకో ఫహూజ్ హుస్సేనుగారి ఉపన్యాసము

సన్నటిదిగము తాలీఫానునందు సిబ్బగొట్టులాగారి ఆధి పత్యముకేంద “నవీన నాగరిక ప్రపంచమునకు ఇస్లాము అవ శ్యకమా?” అను సమస్యపై క్వాకీ యోధుజు హుసేనుగారు (అల్ఫుర్) గంభీరోపన్యాసమును ఆంగ్లేయభాషలో గావించిరి. సభకు బాబావు 800 మంది మహమ్మదీయులు విచ్చేసిరి. ప్రధానమైన అగ్యుతులు ఉపన్యాసకుని సభ్యుల కౌశలపరచిన పినన ఉపన్యాసము క్రింది మాట్లాడిరి:—

ఉపన్యాససంగ్రహము

అయ్యలారా! ప్రాచ్యులమను మనకు సాతనమును, అస మానమునకు నాగరికత గగియున్నారము. అమెరికా యూ రపుదేశములయందుని నాగరికత క్రైస్తవతమమిదనే నిర్మింప బడినది. మతన నాగరికత కలాభివృద్ధిని, విద్యాభివృద్ధిని గావించినది. హిందూదేశనాగరికత యెయ్యది నెరవేర్చలేక బోయెనో అట్టిదానిని నవీననాగరికత నెరవేర్చినది.

ఇదు నవీననాగరికత వికాసవృత్తమును, సాదరత్వ మును, ప్రపంచమంగలి నానాజాతులు నానామతములయందు సమాదరణము, సహనమును గలుగజేసినది.

రెండవ ముఖ్యమైన లాభ “మేమన అంతరంగికజీవితము, అంతరంగిక వ్యవహారములుగాక బహిరంగజీవితమందు, బహి రంగ వ్యవహారములందు మిక్కిలి శ్రద్ధను గలిగించినది. అంత రంగిక పారిశుధ్యముకన్న బాహ్యవిషయశ్రద్ధను నవీననాగరి కత పెంపొందించినది. లోకమందు మంచిచెడుగను, చెడుగు మంచిని అనుసరించియే యుండును. సదస్యములు రెండును ఒండొరుల వీడకపోవుచుండును. నవీననాగరికత మంచితో బాటు చెడునుగూడ గలిగించినది. వాంఛలను వృద్ధిపరచినది. ధనములేక ఇట్టి విహికవాంఛలు కొనసాగవు. అట్టి ధనసం పాదనయందలి ఫలితములకు కనులు పొల్పదుమన్నారు. ఇదియే నవీననాగరికతయొక్క మొదటిచెడుగు. ఉపన్యాసకుడుగాని, ప్రచారకుడుగాని “నవీన నాగరికతమీద పుస్తకములు చదు వుడు. కాని యందలి చెడుగులను అనుసరించబోకుడు.” అని చాల సులభముగా జెప్పెదరు. నే నట్లు జెప్పవాడనుగాను. అగ్నిహోత్రము దరికివెళ్లిన ఎటులైనను దానియొక్క గుణము గనబరచును.

నవీననాగరికతయొక్క రెండవయంత మేమన, ఒక దేశప్రజల సౌఖ్యములకు రెండవదేశమువారిలన భంగము గలిగిన నాగరికతయొక్క ప్రాథమికోద్దేశములైన సర్వమానససాదరత్వ మును, భగవద్భక్తియు మరచెదరు.

తనసోదరుడు సొత్తుమాటికై పరితపించుచుండ తాను లక్షలతో తులమానుచుండును. ఇట్టిది తార్కికుని దృష్టియందు దోషముగా పరిగణింపబడకపోవచ్చును. కాని అనుభవమునకు వచ్చినచో ఒకని జీవనపరిమాణము కత్తున్నతమును రెండవ వానిని ఆత్మల్యమును అనుచున్నది. కార్మికునకు నిశ్చయముగా స్వల్పావసరముమాత్రమే లభించుచున్నది. నేను రాదీయ పరి జ్ఞాతనుగాను. కాని బాల్లివిజము ఇట్టినిధానములను నిశోధించు చున్నది. హిసజాతులకును ఉన్నతజాతులకును సమన్వయము లేదు గాన బాల్లివిజము అసరమైన ప్రతిభుటన సాధనమైనది. పాశ్చాత్యదేశములందు, భనాపేక్ష, విహికవాంఛ, మిక్కిలు ముగా నున్నది. ఇయ్యది నవీననాగరికత మిహోత్యమే. స్త్రీల యభివృద్ధికి నవీననాగరికత కారణభూతము. నవీననాగరికతల ననే స్త్రీలవిద్యాభివృద్ధియు, గౌరవమును ప్రాబల్యము గాంచి నవి. మహమ్మదీయులను మనముగూడ ఇస్లాము స్త్రీలకు స్వతంత్రతను అభివృద్ధిని గలుగజేసినదని జెప్పగలము. స్త్రీయొక్క సూతనాన్నత్యమునకు నవీననాగరికతయే కారణమని చెప్పట అతిశయోక్తి గాజాలదు.

కాని దాని ననుసరించుటచే చెడుగున్నది. స్త్రీలు కేకలము సక్రిచ్చప్రతిమలచే శృంగారించుకొనుటయందు, విహ రము సల్పుటయందు, బహిరంగదుష్ప్రవర్తనలకు లోనైరి. ప్రస్తుత నాగరికత మంచికన్న చెడుగునే ఈవిషయములో వృద్ధి గావించినది.

ప్రపంచ చరిత్రయందు మతమువలన గలిగిన మేలు అత్యధికము. కాని ఏమతమునందును రక్తపాతము లేవ్వలేదు. నాగరికత అట్టి రక్తపాతమును ఆపునని ఊహింపబడినది. కాని అది సంపూర్ణముగా వీడిపోయినది. మీదు మిక్కిలి ఆశాంశిని

మత కలహములు

మహాత్ముని ఉపవాస దీక్ష

21 రోజులు ఉపవాసము

సెప్టెంబరు 18-వ తేదీ మొదలు అక్టోబరు 8-వ తేదీవరకు

తీరనిమనోవ్యధకలిగినపుడు ఉపవసించి ప్రార్థించుటయే కర్తవ్యమని నామతము విధించుచున్నది

మహాత్ముని ప్రకటన

నిన్న (17 వ తేదీ) రాత్రి 2 గంటలకు మహాత్ముని అంతరంగిక కార్యదర్శి ఢిల్లీలో అసోసి ఏటెడు ప్రెసువారి కేవార్త నందజేసెను.

“ఇటీవలజరిగిన విషయములు నాకు దుస్సహములుగా నున్నవి. నానిరాత మంత దుస్సహ ముగా నున్నది. తీరని మనోవ్యధ కలిగినపుడు నిరశనవ్రతమును బూని దైవప్రార్థన మొనరించుటయే కర్తవ్యమని నామతము బోధించుచున్నది. నాకత్యంతప్రియతమ మగు విషయమునే నేనిదివర కాకీలని చేసితిని. నేనెంత చెప్పినను ఎంతవ్రాసినను రెండుమతములవారికిని సామరస్యము కలుగునట్లులేదు. గాన నేడు (18-9-1924) మొదలు అక్టోబరు 8 వ తేదీ బుధవారమువరకును 21 రోజులు నిరశనవ్రతమును బూని నర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుటకే నేను నిశ్చయించితిని. అవసరమైనచో లవణమును చేర్చిగాని చేర్చక గాని నీళ్లుమాత్రము త్రావెదను. ఇది తపమును ప్రార్థనయునుగూడ నగును. ఇది కేవలము తపము మాత్రమే యైనచో దీనినిగూర్చి దేశీయుల కెరిగింప నవసరములేదు. ఆత్మహత్య కావించుకొన కుండ హిందువులను మహమ్మదీయులను కాపాడుటకు ఇది ఫలప్రదమగు ప్రార్థనమగునను నాతో నేను దీనిని ప్రారంభించుచున్నాను గాన దేశీయులకుగూడ తెలియజెసితిని. ఇదివరకు ఈరెండు మతములవారును ఎటు లన్యోన్యముతో పనిజేసిరో అటులే ముందుగూడ పనిచేయ గలుగునట్లు నీ వివాదలను అంతరింప జేయుడని అన్నిమతముల నాయకులను ఆంగ్లేయులనుగూడ నేను సవినయముగా కోరుచున్నాను. ఈవివా దలు మతమునకును మానవసంఘమునకును మానవధర్మమునకునుగూడ కళంకమును తెచ్చుచున్నవి. భగవంతుడు ధర్మాననమునుండి తొలగింపబడనేమో అను సంశయముగూడ కలుగుచున్నది. మరల హృత్కమల మధ్యపీతమున మన మాదేవదేవుని ప్రతిష్ఠింపవలెను—మో. క. గాంధీ.

వెనుక చారిత్రావృత్తలు జరిగినపుడు మహాత్ముడు 5 రోజులు ఉపవసించెను. దక్షిణాఫ్రికాలో నున్నప్పుడు ముటుంబంబంధమున విషయమున 14 రోజులు ఉపవసించెను. అంతకంటె పెచ్చుగా నిదివరకు ఉపవసించలేదు. (అ. ప్రె.)

గలుగజేసినది. నవీన నాగరికము యుద్ధము చెడుగేగాని అవ సరమైన చెడుగని జెప్పెదరు. ఇట్టి ఆశాంశినుండి విడిపింపట ఎట్లు? ప్రతిమతమున్ను, సనాతనమున హిందూమతము, క్రైస్తవ మతము, అధునికమగు ఇస్లామునకును శాంతిస్థాపనచేయుటకునై తమతమనిధులను నెరవేర్చుటకు గలిగియున్నది. ఇస్లాముమతము నవీన నాగరిక ప్రపంచమునకు ఆవశ్యకమా యని చెప్పనపుడు హిందూదేశ మహమ్మదీయులు అనుసరించు ఇస్లాముగాదు. ఆరేబియనులు, టర్కీవా రనుసరించు మతము. మహమ్మదు స్థాపించిన మతము.

ఇస్లామునందలి ప్రథమముఖ్యనూత్రము ఏకేశ్వరత్వము. మానవులందు శాంతిస్థాపన గావలయునని ఇస్లాము బోధించుచు న్నది. భగవంతుడు ఎట్టి ఆకారముతో గాని రూపముతో గాని పూజింపబడరాడదు. అదియే మహమ్మదీయ సిద్ధాంతము. ఇయ్య ది. భగవంతుని యందరి ప్రేమయు భీతిని తెల్పుచున్నది. సృష్టి యందుగల శక్తులలో ఆసమానమైన దేవుని ఇస్లాము బోధిం చును. ప్రపంచమందు మతముయొక్క ఆవశ్యకత లేకుండ జరిగి నను, భగవంతుని శాశ్వతత్వమును నిరసించినప్పటికిని మానవుని సోదరత్వమును వీడిపో మనజాలదు.

ఇస్లామును డీకొనినట్టి దెద్దియైన ఉన్నచో అయ్యది నాస్తికతయే యని నా నమ్మకము.

మానవులందు భగవన్మహిమ లాకోపించు మరియొద్దియు ఇస్లాములో గననకు కళంకరహితము ఈశ్వర సమన్వయము తో సరితూగజాలదు. నాస్తికులు నిరుత్సాహులుగా యుండ వలెను, లేదా ఇస్లాము మతావలంబకులు గావలెను.

ఈరెంటి మధ్య ఎట్టినూత్రమును భగవంతుడుండుటకును లేకుండుటకును మానవుని మనస్సునకు తృప్తిగలిగించజాలదు. ప్రవక్తయందు దేవత్వము ఆరోపించు ఇతర మతములలో కలదు అట్టిదెఱుమాత్రము ఇస్లామునందు గానము. మహమ్మదు, మానవని బాభివృద్ధికిని ప్రపంచ ఉద్ధరణమునకును మిక్కిలముగా సాయ పడినాడు. ఏమతమును తన ప్రవక్తలను, అవతారములను విడిచి యుండజాలదు. క్రీస్తునుగాని, రామకృష్ణులగాని బుద్ధునిగాని మరివి యితర అవతారములను ప్రవక్తలను నిరసించుటకు నాకు హక్కులేదు.

నాస్తికతయందలి స్వార్థమును, తిరస్కారభావమును ఇస్లాము పోగొట్టగలదు. “భగవంతునికి సమ సమన్వయం దధికా

రముగలదు. భగవంతుడే మొదలు. అతడేయది. అతడే సర్వవాక్యసి. అని ఇస్లాముబోధించుచున్నది. అట్టిభగవంతుడే మానవులను ఈశ్వరోన్ముఖులను జేయగలడు. అప్పుడే స్వార్థము నశించును.

ఇస్లాము, జాతి మతసాంప్రదాయ దేశములను పాటించును. మతపారిశుధ్యముతో బాటు ఆత్మపారిశుధ్యమును బోధించును. ఈరెంటిసమ్మేళనము నూతన నాగరిక ప్రపంచము నందావశ్య కము. దుర్గుణములు భగవంతునిచే ప్రధమమునం దావశ్యకము. దుర్గుణములు భగవంతునిచే ప్రధమమునుండి పరితృకారకు ఏర్పడి నవి. కాని అట్టిదుర్గుణములకు ఈ నవీన నాగరికత మెరుగులెట్టి నది. ఇట్టియాదరణ ప్రపంచ చరిత్రయంత సమానమైనది. త్రా గుడు పాశ్చాత్యదేశములందు దుర్భాగముగా పరిగణింపబడెను.

జూదముదినచర్యయందుత్సాహజనకమైన కార్యములలో నొకటియైనది. ఇక వ్యభిచారమున కచటమెరలేదు.

జనులు నీతిని ధనమునుమానమును గోల్పోవుచున్నారు. ప్రాచీ చ్యమతములు అట్టిదిభగోరసాతకమని చెప్పుచున్నవి. ఇస్లాము ఇ ట్టిదుర్భావమును పూర్తిగా నిరసించును. ఇట్టిదుర్భావము తొలగక వలెనన్న ఇస్లాముమతబోధనలు మాత్రమే మాన్వగ లవు. భోరాను పురుషులయందు స్త్రీలయందును “పరదా” విధించినది. ఇస్లామునందు స్త్రీలకెక్కుడు జౌన్నత్యముగలదు. త్రాగుడు, జూదము, వ్యభిచారములోనగు నవనాగరికదా ధర్మత ములు ఇస్లాము మతానుసరణముచే రూపుమాయును. ఇతరమ తములు తమతమ సుగుణములు గలిగియున్నవి. ఇస్లామునకుతన అర్హతను నొసంగబడవలెను.

పిమ్మట అధ్యక్షులు ఉపన్యాసకులను ప్రశంసించుచు ఇ స్లాముయొక్కయు భోరానుయొక్కయు ప్రాశస్త్యమును విభు లగంభీరభాషములతో బోధించిరి.

అధ్యక్షులకు ఉపన్యాసకులనుమందములతో సభ్యుగిసినది. నేడు (18-9-24) బ్రాహ్మజరణ్య ఆలయ హవుసు లో మరియొక ఉపన్యాసము గావించబడును.

ఒక మాత్య కేసు

పంజాబులో తారణ తారం తాలూకాలో ఖిదురు సామెలు గురుద్వారమున గాయకుడుగానున్న ఆకాలీ మోతా సింగుగారిని జ్యేష.ముచే చంపిరిని ఆగురుద్వారమునందలి జతే దారు భాయి దేవాసింగును మరినలుగురు ఆకాలీలను పోలీసువా రు అరెస్టుచేసిరి. (అ. ప్రె.)

కలకత్తాలో అపూర్వ ఖడ్గరు ప్రదర్శనము

ఆచార్య ప్రభులచంద్రరాయి 'చరక' సందేశము

క్రిందటి ఆదివారము సాయంత్రము కలకత్తా మిర్జాపూర్ పార్కునందు ఖాదీ ప్రతిష్ఠానమువారు ఏర్పరచిన ఖడ్గరు ప్రదర్శన ప్రారంభోత్సవమును ఆచార్య ప్రభులచంద్రరాయి జరిపెను. ఈ ప్రదర్శనమునకై పండ్రెండు గుడారములు విశాలమైనవి నిర్మింపబడెను. అందు నూలున, రాటములున, ఖడ్గర చీరలున దోవతులున, బెంగాలులో వివిధ భాగములనుండి వచ్చినవి ప్రదర్శింపబడెను. ఆ హోయకర సంఘమువారు చరక ఉత్సవమును జరిపిరి.

ప్రారంభోత్సవము సాయంత్రము 4-30 గంటలకు జరిగెను. ప్రథమమున ఆందరను ఖడ్గరును ధరింపుడని కోరుచు తత్కాలమునకు సరిగా తగియించునటుల రచింపబడిన పాట పాడబడెను.

ఆచార్యుని ఉపన్యాసము

అంతట ఆచార్యరాయిగారు ప్రదర్శనమును ప్రారంభము చేయుచు నిట్లు పన్నుచిరి:—

"నేను రాటపుసందేశమును పరిగ్రహించి బెంగాలులో 80వేల మైళ్లు పర్యటనము చేసితిని. రిపబ్లికన్ భావాలలో నుపన్యసించితిని. ఇండ్లకడగాని ఖడ్గరుయొక్క ప్రయోజనమును గూర్చి పూర్తిగా చెప్పక విడువలేదు. అయినను నల్ల చురుకుతులలో బడియుండువారివలె పడియున్న బెంగాలువంటి దేశములో యింకను ప్రచారమైతిన జేయవలసియున్నది. ఎప్పుటి కప్పుడు వారిని నిద్రనుండి మేల్కొల్పాలి. పతలయును. దేశభావ్యభ్యుదయము ఎవరిపై నాధారపడియుండెనో అట్టి యువకునే ఖడ్గరు ధరింపకుండ నున్నటుల గాంచినపుడు వ్రాప వీడ్చువచ్చెను. ఆ నీరాశయే గాంధీమహాత్ముని పేరుచ్చు రిండుటకు పాట్లులేదని నాలో నే ననుకొంటిని. ఈయనకు భాగ్యంబునకే నామము నుచ్చరింపవచ్చు లగుదురా?

బహిష్కారభోగ్యము

ఖడ్గరు విదేశవస్త్రములను బహిష్కరింపుడని తమ దేశీయులను కోరుచుండిరి. కాని వారు ఒక గజము ఖడ్గరు నైన తయారుజేయ ప్రయత్నించుచుండిరా? విదేశవస్త్రముల బహిష్కరింపవలెనని ప్రచారము జేసినంతమాత్రమున స్వరాజ్యము రాదు. అందుకు ఖడ్గరున తయారుజేయుచు దేశమంతయును ఖడ్గరు ధరించునటుల జేయవలయును. ఖడ్గరు వైభవోపేతుల జేయుటయేగాక ప్రజలను అన్ని విధములను పూర్ణహృదయాల జేయును. ఖడ్గరులనే పరదలవలన దెబ్బ తినిన ప్రదేశములందు దారిద్ర్యము జూరెను. క్రిందటిసారి తూర్పుబంగాళములో పరదలవచ్చినపుడు మార్యాదీటును బెంగాలులో వివిధ భాగములనుండి యువకులనేకులు అచ్చటకు బోయి నాలుగైదుమాసములు ఆభాద జెందినవారికొకై ఆన్నవస్త్రముల వనూలుజేసి యిచ్చిరి. ఉదారమహాపురుషులు పరదలవచ్చినదికై లక్షలకొలది విరాళముల నొసంగిరి. ఈ ఉదారమహాశయాలకును శాంతి పైనికులకును కొన్ని దినములు వకదలవల్ల నష్టపడినవారి ప్రాణములు నిర్విసంకులకై కృజ్జతను తెల్పెను. కాని యీసహాయము గాదును తగులగానే ఆసుపత్రికి దీసికొనిపోవుటకుముందు చేయుసహాయమువంటిది మాత్రమే యగును.

శాశ్వతసహాయము

రాటము వారికి శాశ్వతసహాయమును జేసెను. (హర్షము) విదారునెలలు కష్టపడి కొంచెము స్థాయి చిక్కినపిదప సహాయకసంఘమువారు విదారువేల రాటములను దూదని కొని యిచ్చి నూలును తయారుజేయించిరి. రాటము విడువటను నేర్పుటకై కొందరు శాంతిపైతినికులు గ్రామాంతరములకు బంపబడిరి. ఈ ప్రయత్నములు సఫలమయ్యెను. గ్రామములనుండి వారమునకు మాడునాణ్యగుమణుగులనూలు తయారై వచ్చుచుండెను. ఇట్లు తయారైన నూలునుండి ఖాదీ ప్రతిష్ఠానమువారు మంచి ఖడ్గరును తయారుజేయ గల్గిరి.

ఈ దేశములో మిల్లులను స్థాపించుటకు ప్రజలు ఆందోళనము జేయుచుండిరి. ఇప్పుడున్న కొద్దికొద్ది ధనములములతో వానిని స్థాపించుట సాధ్యముగాదు. ఇప్పుడే దేశములో మిల్లులను స్థాపింపకుండ రాటమునకై సర్వప్రయత్నముల వినియోగించు నెడల త్వరలోనే దారిద్ర్యమునుండి మోలగునటుల జేయగల

రు. మిల్లు మిద తయారైన గుడ్డలను ధరించుట వా కేమాత్రము నిష్ప్రములేదు. బెంగాలు ప్రజలమంతయును రోజును మిల్లుమిద తయారైన నదోవతులను చీరలకును ఖమ్మజేయుచుండ జూచుచు నేను విశ్వభ్రాతృత్వ సిద్ధాంతమును బలపరుపజాలను. (నవ్వు) బట్టిబట్టిమండి కలకత్తాకు ప్రయాణముజేయుచు చూచునెడల ఎక్కడను గాని బెంగాలీ యజమానుని మిల్లుగానరాదు. అవన్నియును విదేశీయులవే. ఆమిల్లులలోని మాల్దీలను బెంగాలీలు కాదు. అట్లయినపుడు మిల్లుమిద తయారైన బట్టలను కొని బెంగాలుకు జేయునహోయమేమియు నుండదు.

ధరతెక్కువయను ఆత్మేపణ

ఖడ్గరు చాక గాదని ప్రతి రోజును ఆత్మేపణ జేయుచుండురు. ఆమాట నిజమేయని నేను అంగీకరించెదను. నూలు కావలసినంతవచ్చి బట్టలు తయారునెడల ధరలు తగ్గవని నేను గట్టిగా చెప్పగలను. కాని హోటళ్లకు నాటకాలకు, సినిమాలకు డబ్బుతులవెట్టి ఖడ్గరుకొనవమానప్పటికి ధరయెక్కువని మంటి ఆత్మేపణ జెప్పట జూడనాకు హృదయనిర్భేద్యము గ నుండును.

మరియొక ఆత్మేపణ గలదు. ఖడ్గరు ముతకగనుండునని యొకటిగలదు. ప్రపంచములో నెల్ల డక్కావలువలు గుప్రసిద్ధిగాంచినమాట మరువరాదు. ఇప్పు డొకవేళ ముతకగుడ్డ నే నీసను కొన్నాళ్లకు ఇదివరకు నేసినవలవలె నేయగల్గుదురని న మృతవచ్చును. (హర్షము) కొద్ది రోజులలోనే యీ దేశము వారే సన్ననినూలును తయారుజేసి నాకు పంపగల్గి. (హర్షము) హర్షమును దెల్పినంతమాత్రమున దేశమునకు వచ్చినలాభము లేదు. ఖడ్గరును కొని నూలువకునువారలకు ప్రోత్సాహము జేయవలయును.

నూరేండ్లనాటి రాటము

ఈ నేను జూపు రాటము నూరేండ్ల నాటిది. ఇయ్యది ఈశ్వర చంద్ర విద్యాసాగరుని తల్లి యగు క్రిమతి భగవతీదేవి వడికిననాటిది. మున్ను పెద్ద పెద్దకుటుంబములలోని స్త్రీలు రాటము వడికి కుటుంబమునకు సరిపోవు నూలు తయారుజేసెడివారు.

అప్పుడు నూలువకుకు ఒకకళగ నుండెను. చక్కగ వడుకగల స్త్రీలు సంఘమునందు పూజనీయులుగ నుండిరి. బెంగాలులో ప్రతికుటుంబమునకును ప్రతిపండించుటకై కొంతభూమి ప్రత్యేకముగ నుండెడిది. స్త్రీలు గడ్డతకు కావలసిననూలు తయారుజేసెడివారు. ఇప్పుడు మరల నీదేశములో ప్రతిపండించుటకై మనస్సుపెరిగి పెండ్లిగానిబాలికలను విధవలను నూలు వడుకునెడల ప్రతికుటుంబమును కద్దరును ధరించుచు ఖడ్గరుతయారుజేయుటకై యీదేశములో మిల్లులను స్థాపింపవలసినయవసరము లేకపోవును. ఈమధ్య నేను బోగ్రాకు పోతిని. అచట యేడెనిమిదేండ్లబాలులు అతిసులభముగ సన్ననినూలు వడుక జూచుటకు సంతోషమయ్యెను. నూలుమాత్రము వడికి నెలకు 42 రూపాయలు సంపాదించు చుండిన కుటుంబమును బోగ్రాలో గంటిని. మనదేశములో నెల ఆదాయము సగటున 2-8-0 యుండును అంతయును రాటమును వడికి నెలకు 42రూ||||సంపాదించ గల్గినయెడల అన్నములేక మాడనక్కరలేకపోవుటయేగాక స్వతంత్రజీవనము జేయుటగూడ యగును. మనదేశము గుమాస్తాలదేశమగుటకు నాకు విచారమగుచున్నది. అన్నములేక మాడిన చ్చియైనపోవరు గాని సేవకాపుత్రిని మానజాలరు. ప్రజలు దరిద్రముచేత అత్యవశ్యకై నజేసికొందురుగాని రాటమునుజేపట్టు విశ్వవిద్యాలయమునందు యం. ఏ. డిగ్రీని జూచి నెలకు 80, 40 రూపాయలకు సంపాదించుటకన్న ప్రతి యింటను రాటము ద్రిప్పట మంచిదనవచ్చును.

ఇమిలేషను ఖడ్గరు, జాగ్రత్త!

ఇమిలేషను ఖడ్గరు వాడెదరేమా జాగ్రత్త యని మాత్రము నేను హెచ్చరించుచున్నాను. మంచిచెడ్డలు లేక్కలేనివారు యిట్టి దొంగసరకును అమ్మకమునకు దెచ్చి ప్రజలను మోసము జేయుచున్నారు. ప్రజలు గుడ్డలకొనుకొనునపుడు తగుజాగ్రత్తగనుండవలయును. ఇమిలేషను ఖడ్గరు కొనుటకన్న శుభ్రముగా మిల్లుబట్టలకొనుటయే చేయాలెట్లు మంచిది. ఇప్పటికేడు మాసములనుండియు నేను దేశమంతటను పర్యటనముజేయుచుంటిని. మంచిచరమనూలు తయారుట జూడ నాకు చాల సంతోషముగనుండెను. ఏదేండుగానుండ ఏడుమాసములలో నిట్టి మంచిచరపు నూలుతయారుజేయగల్గినపుడు బెంగాలడక్కామస్తినువంటి దానికి చక్కని నూలునుగూడ తయారు జేయగలదని నాకు నమ్మకము గలదు (హర్షము.)

ఈ దేశములో ఖడ్గరు కావలసినంత తయారుగుచున్నది. కాని కొనువారులేరు. ఇది చాలదురదృష్టమే యనవలెను. ఎంత ఆందోళనము జేసి నను విజ్ఞప్తి జేసినను ప్రజలు చాలమంది వినిధనకుండనే యుండిరి. కాని విదేశవస్త్రముల కొనుటకు ముందు యీదేశమునుండి ముప్పదికొట్ల రూపాయలు బైటికి పోవుచున్నవని తెలిసికొనవలయును. ఖడ్గరును తయారుజేయుటకు మనస్ఫూర్తిగ దృష్టి వినియోగించునెడల ఆముప్పది కొట్లున్న బెంగాలులోనే యుండివిభవముతో నుండవచ్చును.

ఖడ్గరుకట్టుకొనకున్న యేదియు ముట్టుకొనుటలేదని ప్రతమాననెడల ప్రతిగ్రామములోను ప్రజలు రాటమును ద్రిప్పుచు నువోత్తుని సందేశము నాచరణలో బెట్టికొనెదరు. నేనింత వృద్ధుడనయ్యాను ప్రతిరోజును యెన్నెన్నియో పనులున్నను రోజుకు ఒకతులమునూలును తయారుజేసెదను. (హర్షము)

"మనము రాటమును ద్రిప్పకన్నయెడల తుడిచిపెట్టుకొని పోదుము. మీరందరును ఖడ్గరును తయారుజేసి ఉపయోగింపవలయును. ఈమాత్రము వనిని మీరుచేయగల్గితేనేని మీలక్ష్య మీయింటికి వచ్చును. (దీర్ఘ హర్షము)

ఇంతటితో నుపన్యాసము ముగిసెను. ఆనాడు రాత్రి 9 గంటలకు వరకు ప్రదర్శనముండెను. ఈ ప్రదర్శన మొకవారము రోజులుడనె.

మధురపాకీవాండ్రు సమ్మెకట్టు దరిమిలా ఎశేవ్యములు

అర్ధరూపాయ హెచ్చు చేయబడెను. మధుర, సెప్టెంబరు 16:— మధురమునీపాలిటి పాకీవాండ్రందరును మైమెనుగారి బంగాళా ఆవరణలో తమకష్టములు తెల్పుకొనుటకు ఆదివారము వాడుసమావేశమయిరి. వారు జెప్పిన సంగతులన్నియును విని మునిసిపలు సంఘమువారి ఆమాదన బడయుపద్ధతిని ప్రతిపదానికొని మగవానికొని ఒక్కొక్క అర్ధరూపాయ జీతమున్నట్టి చేసిరి. సరియగు బసలులేకయిబ్బంతి పడుచున్నామనివారు దెల్పగా మైమెనుగారు అందువిషయమై ముందు ఆలోచించెదమనిరి. (ఆ.తె)

సవరణ

నాగపట్టణం, సెప్టెంబరు 16:— 18 వ తేదీని వరదల సహాయనిధి నిమిత్తమే యేర్పాటుకావడిన ఆటకు టిక్కెట్లు విక్రయించగ వచ్చినసామ్యు 4500 రూపాయలుగాని యితి వరకు ప్రకటించినట్లు 450 రూపాయలు కాదు. (ఆ.తె)

శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటకసమాజము

శనివారము ఏలూరు ది.20-9-24
ప్రహ్లాద్ శ్రీతాపధానులు తిరుపతి
వెంకటకవులచే నాంధ్రీకరింపబడిన

మృచ్ఛకటిక

అనునాటకమును యేలూరులో బృదర్శింతురు
M. N. Row Zamindar
Proprietor

1913 వ సంవత్సరము ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టలో 26 వ సెక్షను కింద లైసెన్సుదరఖాస్తు నకు సంబంధించిన నోటీసు.

ఇందుమాలముగా తెలియజేయున దేమనగా 1913 వ సంవత్సరపు ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టలో 27 వ సెక్షను ప్రకారము మారులేరు శ్రీ వేణుగోపాల హైస్కూలు ఆస్సాసి యేషను అనుపేర నోక ఆస్సాసియేషన్ రిజిస్టరు చేయుటకు లైసెన్సుకొరకు లోకల్ గవర్నమెంటువారికి దరఖాస్తు చేయబడినది. లిమిటెడ్ అనుమాట దానిపేరుకు చేర్చకుండా కేలిమి టెండర్ లయలిటితో" రిజిస్టరుచేయుటకు కోరబడినది. శ్రీ వేణుగోపాల హైస్కూలును పోషించి సరిగా నడుపుచుండుట మొదలగునవి యీ ఆస్సాసియేషన్ యొక్క ముఖ్యోద్దేశము. వానికాపీ మారులేరులో నున్న ఆస్సాసియేషను ఆఫీసు వద్ద తనిఖీచేయవచ్చును.

ఈదరఖాస్తున కభ్యంతరము కట్టువాడు" నైనను గాని కంపెనీగాని కాన్పొరేషను గాని 1924 వ సం ఆక్టోబరు 15 వతేదీలోపుగా మద్రాసు గవర్నమెంటు కెక్సటరీగారి ద్వారా గవర్నమెంటు వారికి తెలియజేసికొనవలసినది.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1924-వ సం॥ 18-వ తేది

గురువారము

కర్షకు నిర్మాణదీక్ష

కర్షకు నిర్మాణ దీక్షయందు, గాంధీ మహాత్ముని పాత్రను అచార్య ప్రభుల చంద్రరాయగారిని వింటిమి. రసాయన శాస్త్ర జ్ఞులలో నగ్రాణ్యులగురాయగారు, అత్యంత సామాన్యమగు రాటమును చేపట్టి రాటపు సందేశమును వెదజల్లుట బట్టి, అయ్యది ఎంతమహాత్మ్యమునకు సాధనమో గ్రహించవచ్చును. దేశము నంతయు స్వాతంత్ర్యమునకు తెచ్చి దలచెట్లనవారిలో రాయగారి కరుణ. పాశ్చాత్య శాస్త్ర విజ్ఞానమునంతనుకొని కొంత వినియోగించుటకు వారు ఒడ్డుకొని యుండిరి. మహాత్ముని రాటపు సందేశము, రాయగారికి మొదట మిగుల వెగటుగదోచెను. రాటము వలన దేశసాభాగ్యము చేకూరునను విషయము కలలోనివారి యని, రాయగారు తలచిరి. కాని, కాలము గడచినకొలదిని, రాటపు సందేశము సత్యమని రాయగారికి దోచెను. దాని యపయోగము వెల్లడియయ్యెను తమ కత్యంత ప్రేమగురాసాయనిక శాస్త్ర ప్రశ్నలను సయితము కట్టి పెట్టి, రాయగారు రాటపు సందేశమును వ్యాపింపజేయుటకు బయల్పడిరి. నేడు వంగ దేశములో నొకవంక శాసనసభల గొంద్రగోళము జరుగుచు పలువురదృష్టి నాకించుచున్నను, కేరళవంక రాటపు కార్యక్రమ వింక కంక దీక్షతో కొనసాగుచున్నది. లేనిపోని ఆడ బరిములేకి, రాయగారు గాఢవిగు ప్రబోధము గలిగించుచున్నారు రాయగారు ప్రారంభించిన మహాత్మా ర్యముగూర్చి శాసనసభా ప్రతిపక్షములవలె, విదేశములకు తిరిగివారులు పోవుటలేదు. కాని పక్షముల చదువలక రాజకీయ వ్యవహారజ్ఞానము లేని ప్రజలలో రాయగారి కార్యక్రమము నూతనోజ్వలము గలుగజేయుచున్నది.

పరిశీలించెను కలెక్టరుచేతును బాధపడుచున్న ప్రాంతములలో కట్టకొనుటకు బట్టు తినుటకు తిండిని రాటము ప్రసాదించుచున్నది. రాయగారి కార్యక్రమమునందు అప్రమత్తులైచరించు చున్నాడు. మొదటిమాసమున నూలుపంపుటలో బెంగాలు రాష్ట్రము రెండవసాన మాక్రివింపటయ గాక చక్కనినూలును పంపిండుటకు మహాత్ముని యభినందనములకు పాత్రమయ్యెను. కాన్పిలుపక్ష మొకవంక బస చేయుచుండ విశుద్ధ అసహాయసంఘ మొకటి ఏర్పడి కర్షకునిర్మాణముపట్ల అత్యంత శ్రద్ధవహించి పనిజేయుచున్నది. ఈ సంగతిని చిత్ర రంజనదాసుగారు గూడ వెల్లడిజేసిరి. బెంగాలు సం దిట్టికార్యోత్సాహము గలిగించుటకు రాయగారి ముఖ్యకారకులు. గత భానువారమునాడు కలకత్తాలో జరిగిన కర్షకు ప్రదర్శనమునందు ఆచార్య ప్రభుల చంద్రరాయగారు చేసిన ప్రసంగము మిగుల భావగర్భితమై తనరారుచున్నది. కర్షకుని ధరించినయువజనులు మహాత్ముని నామము నుచ్చరించుట కర్షకులగురని రాయగారు తెలిపిరి. వంగ దేశమునందు విదేశ ప్రముఖులను బహిష్కరింపవలయునని బోధించుచున్నారు. కాని కర్షకునిర్మాణము త్వరితముగ జరుగుటకు తోడ్పడుండ విదేశ ప్రముఖులను కేవలము బోధించిన లాభముండనేరదు. వంగ దేశమున పరిశీలించే బాధ నొందిన ప్రదేశములందు కర్షకు సందేశమువలన ఎట్టి మహాత్మా కారము గలిగినో రాయగారు వివరించిరి. చెన్నరాజధానియందు గూడ, నట్టి ప్రదేశములందు కర్షకు సందేశమును వ్యాపింపజేయుచున్నను, ఈ కార్యము విషయమై కాంగ్రెసుసంఘములు శ్రద్ధవహించుచున్నవి. రాయగారు రవలంబించిన పద్ధతుల ననుసరించి, దక్షిణదేశము చరిత్రార్థత గాంచవచ్చును.

వంగదేశ ప్రజలకు రాటము శాశ్వత సౌకర్యము నొసగెనని రాయగారు యద్వేషము. ఇప్పుడు రాటముల గైకొనిన గ్రామము లన్నియు నూలు పక్షముగ నప్రయతి చేయుచున్నవి. హిందూ దేశమున మిల్లులను ప్రతిష్ఠించెడియాళ, వ్యర్థమని రాయగారు హెచ్చరించు చున్నారు. పాశ్చాత్య దేశములందే మిల్లుపక్షము, కార్మికసమస్యను బైకెత్తెచ్చి కలవర పెట్టుచున్నది హిందూ దేశమునందు గూడ నట్టి దుస్థితి పొడగట్టుచున్నది. కర్షకు ప్రస్తుతసమయమున ముతుంగను, కొంచెము ప్రయత్నముగను నుండువచ్చును. కాని కర్షకునిర్మాణ మతిశయించుకొలదిని, కర్షకుధర్మ తగ్గకమానదు. నన్నని వస్త్రములు తయారుగాకమానవు. ప్రపంచమును దిద్దుమరింపిన దక్షిణాసినులను తయారు జేయ గలిగిన, బెంగాలు దేశము మరల తొంటిసానము నాక్రమించు నని నమ్మవచ్చును. ప్రాచీన కాలమున ప్రతి యింటను రాట ముండెడిది. ఇప్పుడు డిట్టిసితి మారి నను మరల నట్లు గావించుట దుస్సాధ్యము గానేరదు. నూరుసంవత్సరములనాటి రాటమును రాయగారు ప్రదర్శించిరి. ఈ కర్షకుచంద్ర విద్యాసాగరుని తల్లియగు భగవతీదేవిగారు ఈ రాటమును వడుకుచుండిరి. గౌరవకుటుంబములలో గూడ రాటమున కెట్టిసాన ముండునో యూహించవచ్చును. బెంగాలు వలెనే ఆంధ్రదేశమునందు ప్రాతరాటము లింకను గనుపించుచున్నవి. భారతీయు లిట్టి అమూల్యసాధనమును అజ్ఞానముచే విడనాడి రని చెప్పవచ్చును. వెనుకటి యువతౌభావమునకు, భారతీయులు బాగుగ శిక్షింపబడిరి. ధనమానములను కోల్పోయిరి. ఆర్థికరాజకీయస్వాతంత్ర్యమును వమ్ము జేసికొనిరి. నేడు గాంధీ, రాయమున్నగువారలు మరల ప్రబోధము గలిగించుచున్నారు. వీరి వాక్యములు పలువురకు చేదస్తముగ దోచవచ్చును. రాటము వలన స్వరాజ్యము వచ్చుటమని పరిహసించువారు గలరు. మహాత్ముడు జ్ఞాపకము జేయవలకు రాటపు ప్రయోజనము ప్రజలకు తెన్నగ తెలియకబోయెను. ఇక నయినను రాటపు సందేశమున కన్నిపక్షముల వారును అన్ని శాఖలవారును తోడ్పడుచో, దేశ సాభాగ్య మతిశ్రుముగ చేకూరును. వినోదముల క్రింద భారతీయు లెంతయో ఖర్చు పెట్టుచున్నారు. కర్షకునిమిత్రము స్వల్పద్రవ్యము నధికముగ వెచ్చింపజాలరా?

కర్షకునిర్మాణ ప్రయోజనము శిష్టరాజకీయ దృష్టితో జూచిన తెలియకబోవచ్చును. రాటము నకును ద్వంద్వప్రభుత్వాది సంస్కరణములకును సంబంధము లేదని దోచవచ్చును. కాని స్వాతంత్ర్యవిహీనతకు మూలకారణమును తొలగించుటకు కర్షకు విశేషముగ తోడ్పడగలడు. జాతీయనిర్మాణము జరుగుచున్నయెడల స్వాతంత్ర్య ప్రాప్తి ధానియంతట నదియే గలుగును. రాటము స్వాతంత్ర్యజీవనమునకు దారి జూపునపుడు స్వరాజ్య సిద్ధికి ప్రోద్బలము గలిగించుట సహజమేగద. రాయగారు తమవృద్ధాప్యదశలో రాటమును అనుదినమును శ్రద్ధచు నూలువడుకుచున్నారు. రాటమును చేపట్టినచో భారతజాతి యడుగుంటుననియు రాటము స్వీకరించినయెడల లక్ష్మీ మరల తాండవ మాడుననియు రాయగారు హెచ్చరించుచున్నారు. రాయగారికి ననుభవముమూలముగ గలిగిన విశ్వాసము ఎల్లర నావహించుచో సత్వరాభివృద్ధి గలుగుట కెట్లనందియములేదు. నాయకుల కార్యదీక్ష ప్రజలలోనికి సులభముగ బ్రాకును. రాయగారివలె నితరవిద్యాధికులను కట్టిమార్గము నవలంబించుచో దేశమాత ధన్యురాలగును. ప్రజలీ మార్గము నత్యుత్సాహముతో చేపట్టుదురు. దేశమోక్ష మవలీలగ చేకూరును. శాశ్వత మగు ప్రతిక్రియల నుండి దృష్టిని మరల్చి, తాత్కాలికపు తప్పుబెక్కులలో నంతరించి, అనుకూలపరిణామ మేర్పడజాలదు. సందర్భములనన్నిట నాలోచించియే, మహాత్ముడు నాయకులను ప్రతిదినము నూలు వడుకువలయునని గోరెను. మహాత్ముని మహాద్దేశ్యమును గుర్తింపజాలక, పలువురు ప్రముఖులు వ్యతరేకభావమును తెలిపిరి. ఇటులగోరుట తమకవమానకరమని భావించిరి. తమహోదాకు భంగము పాటల్లు నని పలికిరి. మహాత్మునియద్దేశ్య మిడిగాఢము. నాయకులు మార్గదర్శకులై ప్రజలను నడిపింపవలయు ననియే, మహాత్మునిగోరిక ఈస్వల్పపు కోర్కెను మన్నించుటకు, నాయకులు వెనుదీయుట శోచనీయము. మొనటి మానము పంపిననూలుమొత్తము ఏమాత్రము ప్రోత్సహకరముగ గనుపించలేదు. ఆంధ్రదేశమున రెండవమానమునందే చెక్కుడుమంది నూలు పంపినట్లు తెలియుచున్నది. ఇది సంతోషకారణము. కాని, సభ్యులందరును నూలును పంపినపుడే, మహాత్మునిమనస్సు సంతృప్తి జెందును. ఆంధ్రుల ధనకదీక్ష బూన నవసరముగలదు. దేశమునందు ఎట్టి పోరాటములు లేక శాంతియుతమగు వాతావరణము నేర్పరచి ఒక్కసంవత్సరముపాటు కర్షకునిర్మాణమునకై తనశక్తి నంతను ధారబోయుటకు మహాత్ముడాయత్తుడగుచున్నాడు. పోరాటములతో కాలము గడువక, దేశ మీసంవత్సరము దంతటను రాటమును తదేకనిష్ఠతో పూజించుచో, బెల్గాం కాంగ్రెసుసభ ధన్యతగాంచును. రాటపుపూజ, సిద్ధాంత ప్రతిపాదనముతో ముగియదు. దేశభక్తి క్రియా రూపము దాల్చవలయును. అనన్యదృష్టితో సత్కార్యమును నిర్వహించువారలు ప్రతిరాష్ట్రమునందును ముందుకు వత్తురేని, దేశమాత ధన్యతగాంచగలదు. అట్టి శుభస్థితి త్వరలో చేకూరుగాక!

18-9-24

23835-14-11³

48803-8-5

ఇదివఱకు

ఇదివఱకు

పూజానిధికి సామ్యునిబంధు చిరునామా:—కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు

చ్చతో బనిలేదని తెలిపి, తాముపట్టినపంతుమున్నెగ్గ
 వలె నని కోరుచో మరల నెట్టివిషమనితి తటస్థి
 చునో డెలువనక్కరలేదు. అన్నిటిని నిర్బంధ
 విధానమే శిరస్య మగుచో ప్రజలలో స్వరాజ్య
 సంపాదనదీక్ష ఇంకను బలవడకమానదు. ఏ కమి
 షను ర్పప్రభుత్వమును కఠినపరీక్షకు లోనుజేసినది.
 ప్లేటుకోస్సిలుసభలో గలిగిన విజయమును లెక్కిం
 చుట న్యాయవిరుద్ధము. బ్రిటీషుప్రముఖుల దృక్ప
 థము గాంచినస్వరాజ్యమును సంపాదించుటకై
 ప్రజ లెంతటిపూనికజూపవలయునో డెలిసిరాగలదు.

నానారాష్ట్రసంఘమువారు శాంతిరక్షణను
గూర్చి యొకమూల నేర్పాటుల గావించుచుండ,
నేరొకవంక పోరాటములు ప్రబలుచున్నవి.
స్వేయిను మొర్రాకోపోరాట మిందుకు నిదర్శనము.
మొర్రాకో పరిపాలనము చాల క్రూరముగ జరుగు
చున్న దనుప్రతీతి చాలకాలమునుండియు ప్రబలి
యుండెను. స్వేయినుదేశము, ఇతరజాతులను పరి
పాలించుటలో దాక్షిణ్యమునుజూపినటుల పేర్కొంచి
యుండలేదు. మొర్రాకోప్రజ లిప్పుడు తిరుగబడినటు
లను, స్వేయిను సైన్యముల కవజయము గలుగు
చున్నటులను వార్తలు దెలుపుచున్నవి. ఇటలీకిని
స్వయంస్థాయసూత్రము ననుసరించి ఎవరి రాజ్య
మును వారికిప్పించిన పోరాట ముతరించిను, నానా
రాష్ట్రసంఘమువారి విషయమై ఏల ప్రయత్నము
సలువగూడదు? ఇటలీకిని ఈజిప్టుకును తగాదా
ప్రబలుచున్నటులను, ఇటలీసైన్యము ఈజిప్టు సరి
హద్దుల గూడుచున్నటులను వార్తలు దెలుపు
చున్నవి. ఈజిప్టు ఇటీవలనే స్వాతంత్ర్యము బడ
సెను. స్వాతంత్ర్యానందము ననుభవించుట కవకా
శము లేకుండ, ఈజిప్టుపై పెద్దజాతులు దండెత్తు
చుండ, నానారాష్ట్రసంఘమువారు చూచి యూర
కుందురా? స్వల్పజాతుల సంతోషమే, నానారాష్ట్ర
సంఘమువారి యుద్దేశ్య మగునెడల, ప్రస్తుత యుపే
క్షాభావము ఇదు కేమాత్రము అనుగుణ్యముగ
గనుపింపదు.

దక్షిణాయినమదారి ప్రతిసంవత్సరపు తిని

నాగపట్టణము, సెప్టెంబరు 16:—ఈశోండ్లు వద్దనుండి దక్షిణాదికియా రైలుయొక్క మీటరుగేజీతినిభి శనివారము నుండి ప్రారంభమయ్యెను. సీనియరు యన స్పెక్టరు ఆఫ్ రైలు వేన్, బి. సి. స్కాటు, తక్కిన డిపార్టుమెంటు పెదఅధికారులు ప్రత్యేక పుబ్లిసిమివ సేమఉదయమున నిచ్చటకువచ్చిరి. లోక మోటివి యింజను కారీయింగు షర్కూసువు పరీక్ష చేసి నాగూరునుండి తిరిగియిచ్చటకువచ్చి సేమఉదయం 9-30గంట లకు యిలుచుదేరి వెలిరి.

(ఆ. సె.)

(७. १३)

దేశములో ప్రజలుచున్న హిందూమహమ్మదీయ మతకలహములు, దేశభక్తుల హృదయములను విదారితముగాఁజేయుచున్నవి. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును పిచ్చి ఎత్తినదా యని దోచును. ఏమి యీవ్యర్థపు పోరాటములు? ఏమత మయినను ఇతరులను వధింపుమని విధించునా? ఏ కోనారాయణుని సమీపించుటకు, అన్నిమతములును పార్శ్వదారులు గావా? మహమ్మదీయ మసీదు నొద్ద మేళిము వాయించిన, మసీదు మయిలఁడునా? హిందువు లొకరిని భగినదత్వము గాఁజుచున్నచో, మహమ్మదీయులు అసహనము జూపనేలే? మహమ్మదీయ మసీదులయొద్ద మేళిము వాయించుటమానన, హిందువులకు లోకముగలుగునా? హిందూ మహమ్మదీయ కలహములకు, అజ్ఞానమును మూఢ్యమును ముఖ్య కారణములు. మండికో, చెడ్డకో హిందువులు మహమ్మదీయులు ఏకదేశ వాసులయిరి. ఉభయులును కలసిమెలసి నివసించు తప్పదు. రాజావు స్వరాజ్యము హిందూ స్వరాజ్యము గాని మహమ్మదీయ స్వరాజ్యము గాని గానే రదు. ఇరుసంఘముల వాతను దేశమునకు రెండు నేత్రములవంటివారు. ఒకకన్నకు లోకముగలిగిన, రెండవ కంటి కేమయిన లాభము గలుగునా? దేశనాయకులు హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగాది ముఖ్య సమస్యలను వదలి, స్వల్పవిషయములకై తిమికి క్షింతను వినియోగించుచున్నారు. వాగ్వియ మెంతయినను గావించుచున్నారు. మహాత్మునిమానసమఃమాత్రము కలహ వార్తల పిని దహించుకొనిపోవుచున్నది. అతని వ్రాతెలుసు నుడువులును ద్వైవిధహీని చల్లార్చి లెకబొయెను. ఇందుకుప్రాయశ్చిత్తముగను ప్రార్థన గను 21 దినములు ఉపవాసము గావించుటకు గాంధీ మహాత్ముడు శిశ్చయింపనటుల వార్తలు దెలుపుచున్నవి. ప్రజాముఖులుపుకొనుటకుమాత్రము నీవ్రతాపన త్రాగఁచుచును. ఇదివరకు గావించిన యుపవాసదీక్షలలోకెల మహాత్ముడు నేడుప్రారంభించినదీక్ష ఎక్కుడుకాల ముండును. ఇంతటి ఘోర దీక్షను బూనుటకై మహాత్ముడు ప్రతన బట్టుటకు ప్రజలదుశ్శలమే కారణ మయ్యెను. మహాత్మునిపై ప్రజల కణమూత్రమయినను కరుణ యిన్నియెడల తమపోరాటముల నంతరింప జేసికొని, ఉపవాసవ్రతమును వెంటనే చాలింపవలయునని ప్రార్థించుట యుత్తమము. ఇకనయినను దేశ నాయకులు తమదృష్టి నీపషయమై మరిల్పుటకు మహాత్ముని ఉపవాసదీక్ష పురకొల్పుగాక! జన్నా గారుపలకినటుల, హిందూ మహమ్మదీయసఖ్యమే స్వరాజ్యమగునెడల, తదిర్కమై ఎట్టత్యాగము సలిపినను అధిక మనిపించుకొనదు. మహాత్మునిదీక్ష త్వరలో ముగియజయట ప్రజలపై నాధిరపడి యున్నది. వారు తమవిధిని నెరవేర్చునటుల భగవాను డనుగ్రహించుగాక!

బిర్రెండు సరీహాదువ్యవహారము

వచ్చినద. మొదటినుండియు అల్పస్థత ప్రతిబంధకముగ నున్నది. నరిహార్డు నిర్ణయమునకు ఏర్పాటు.

శ్రీ విష్ణోర్గు నిరాకరణము

లీ రిపోర్టును హైందవ శాసనసభవారు నిరాకరించిన పిమ్మట, బ్రిటీషు ప్రతికలు తూలు వ్రాతల వ్రాయుచున్నవి. హిందూ దేశముపై నెక్కుడు కాన్యముబూని, అధికారులు కఠినచర్య నవలంబించవలయునని కోరుచున్నవి. బ్రిటీషు ప్రముఖులు కొందరు మండిపడుచు లేఖల వ్రాయుచున్నారు. కాని వీరు దూర మాలోచించుటలేదు. అనవసరవ్యయమును హిందూ దేశముపై మోపుచుండ దానిని నిరాకరింపనిచో శాసనసభ్యులు తమధర్మమును నెరవేర్చినవారగుదురా? ఏ దేశమయినను ఇట్టిదుబారాఖర్చు సంగీకరించునా? లీకమిషను రిపోర్టును నిరాకరించినవారు కేవల స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులే గారు. అందు మితవాదులుగూడ గలరు. శాసనసభానిర్ణయమువలన గ్రహింపదగిన పాఠమేమి? ప్రజేచ్ఛను నిరాకరించుట ధర్మము గాదని ఎంచి ప్రభుత్వమువారు లీకమిషను రిపోర్టును ఉపసంహరించుకొనుట యవసరము. అందుకుమారుగ ప్రజే

విదేశచార్తలు

లీనివేదిక నిరాకరణము సర్ సిడ్నీ గారిహిత్తు

ప్రభుత్వము చలించగూడదు

గట్టిచర్యను దీసికొనవలెను

లండన్, సెప్టెం. 14:—ఉదయం 12/50 ప్రైముప్రతి కలో సర్ సిడ్నీ కార్మిక్ గా రిట్టువ్రాయుచున్నారు:—స్వరాజ్యవాదులు లీనివేదికమును నిరాకరించిరి. ఇది తమకు అఖండ విజయ మనుకొనవచ్చును. అట్లుగావచ్చును. కాని అందరియు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారిప్రభుత్వమును విడిచిపెట్టవలెను. చర్యపై ఆధారపడియుండును. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు భారతదేశమును పాలించుకొను వదలుకొని బలత్కారముగ పోవునటుల జేయుచుండు రనుకొనవచ్చును. అసలు సంగతిది. దీనిని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయముగ న్యాయముగ, ఎదుర్కొనవలెను. స్వరాజ్యవాదులు తమతప్పులను గ్రహించు నటుల జేయవలెను. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు స్థిరచిత్తులై చలించక ప్రతిఘటించిరని ఇండియాలో నున్న మంచివారందరను ప్రభుత్వమునకు వచ్చెదరు.

హెడ్జాజి పరిస్థితులు

బ్రిటిషు యుద్ధనౌకలు జెడ్డాకేగుట

లండన్, సెప్టెంబరు 16:—హెడ్జాజిపై వాహినీలు దాడివెడలునందర్ననున బ్రిటిషుయుద్ధనౌకలను జెడ్డానంపిరి. మెక్కాకు యాత్రికులుబోవువార్డులు మూయబడువరకు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు మరల ఇతరచర్యను దీసికొనరు. బ్రిటిషు ప్రజలకు అపాయమువచ్చువరకు మరల ఏచర్యను దీసికొనరు.

తెయిపుముట్టడి

కేయో, సెప్టెంబరు 17:—వాహినీలు తెయిపుదాడి విస్తారముదూరము బోలేనని అధికారులు తెలుపుచున్నారు. హెడ్జాజి నేసలు తెయిపునుండి మెక్కాకుబోవు కోడ్డు కడ్డముగ కేంద్రీకరణము జేయబడెను. ముట్టడించుటకు ముందు హయానేసలపై ఇంకొకసాదుగా రెయరుజూయచున్నారు.

బ్రిటన్ తాటస్యము

మాండేలు రాష్ట్రములమీద దాడి సల్పనంతవరకు, పవిత్రక్షేత్రములందు బ్రిటిషు మస్లిముకాపురములపై దాడి వెడలనంతవరకు బ్రిటన్ తాటస్యముగ నుండునని డెయిలీ తెలిగ్రాఫుప్రతిక విలేఖరి తెలుపుచున్నాడు.

ఇటలీ-ఈజిప్టు

వివాద పరిస్థితులు

లండన్, సెప్టెం. 16:—ఈజిప్టు సరిహద్దులో ఇటలీ తన సైన్యములను, విమానములను కేంద్రీకరణము జేయుచున్నదట. ఈజిప్టు సల్లం, జిరాబజలను విడిచిపెట్టవలెనని ఇటలీ గోరుచున్నదట. ఆ ప్రకారము చేయనిచో పోరాడబడినవచ్చునని డెయిలీ తెలిగ్రాఫు ప్రతికావిలేఖరి తెలుపుచున్నాడు.

అంతర్జాతీయదంతి

కోము, సెప్టెం. 17:—ఇటలీ సోదండు ఆక్రమించుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నదను ఖబరి కేవలము కల్పితమనియు నిజము గాదనియు తెలియుచున్నది.

అల్పరు మంత్రవర్తమువారి

తీర్మానము

లండన్, సెప్టెంబరు 16:—అల్పరు మంత్రవర్తమువారు క్రైస్తులగురించి ఇంట్లో సమావేశమై సరిహద్దుసమస్యనుగూర్చి చర్చించిరి. మత్రులందరనునవిరి. ఒక్కనవసాయమంత్రి మాత్రము రాలేదు. తెల్లొస్తులో ఉండిపోయిరి. సరిహద్దు సమస్యను సభ్యుని నియమింపకుండుటకే మరల తీర్మానించెదమని అల్పరుమంత్ర వర్తమువారు ముగ్ధువాణ్ణిగారికి తెలియజేసిరి.

అంతర్జాతీయశాంతి

బ్రిటిషు నౌకాదళమును వినియోగించుట

రహస్యపు చర్యగూడదు

లండన్, సెప్టెం. 16:—రాత్రి 9 బ్రిటిషు నౌకాదళమును బాతినమితి అనర్గళముగ ఇష్టమువచ్చినటు అపయోగించుకొను అధికారమును ఇచ్చగూడదని వ్యక్తీకరించుచు ప్రైముప్రతికా విలేఖరి జనివానుండి ఇల్లు తెలుపుచున్నాడు:—మొదట యువై టెడ్ స్టేట్స్ లు తో చిక్కులు గలుగును. తరువాత డొమినియను చిక్కులు తటస్థించును. డొమినియను లతో తగినటుల సరిచూచేయలేదు. అతిరహస్యముగ వ్యవహరించిరి. బ్రిటిషు నౌకాదళమును ముందెప్పుడో వినియోగించువిషయమై ఈ ముగ్ధులను, పార్శ్వ ప్రభువు, జెలిస్, పోల్ బ్యాంకులుగూర్చి ఆలోచించుట అసందర్భముగ నున్నది. కాని అవ్యప్తవశ్యున అంతర్జాతీయరమున చేయుటకు వారికధికారములేదు. ఎంతవ్వనో ఇట్టి రహస్యపు బాలోచన మాత్రమే అంతమంచిది. బహిరంగముగ చర్చించుట చాలమంచిది.

ఫార్మరుప్రభుని అధికారము

లండన్, సెప్టెంబరు 17:—ఉదయం 12-50 బ్రిటిషు నౌకాదళమును బాతినమితి వినియోగించువిషయమై పరస్పర విరుద్ధముగ ఫార్మరు ప్రభువు శిష్ట సంగతులకు అసలు అర్థమేదో జెప్పవలసియున్నది. ఎంతవరకు ప్రజలు ఒప్పుకొనిరి? అంతర్జాతీయ శాంతిస్థాపనముచేర బ్రిటిషు నౌకాదళమును వినియోగించుకొను విషయమై ఏ తీర్మానములను జేసినను అంతయలకనగ ప్రస్తావించి బ్రిటిషు నౌకాదళమును వినియోగించుట నుగూర్చి బ్రిటిషు ప్రతినిధి తన యధికారమును మించి అప్రతినిధి ప్రవర్తించుచున్నాడనవచ్చును. బ్రిటిషు నౌకాదళమును వినియోగించుకొను విషయమై జెప్పబడేమైన ఫార్మరు ప్రభుని కధికారమేమైనగలదా?

బాతినమితి ఒడంబడికవరకులు

జనీవా, సెప్టెంబరు 16:—బాతినమితి ఒడంబడికకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించినచో విధింపబడిన ఆపరాధమును గూర్చి బ్రిటిషు ప్రభుత్వం చిరాయ బారులు అంగీకరించిరి. పరిష్కారముగాకుండ మిగిలిన విషయములు అంగీకారమునిమిత్తము లండనుకు బంపబడెను.

ఒడంబడిక వరకులను నేడు చర్చించిరి. ఇది చాలముఖ్యమైన శాంతియుద్ధంబడిక ననుచున్నారు. 10 మాత్రము లిందుగలవు. రెండు అనుబంధములు గలవు. దీనితోడు మధ్యవర్తుల పరిష్కారము, సైన్యములను తగ్గించువిషయములన్నవి. హేగులోనున్న అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానము, బాతినమితి వాత మధ్యవర్తులగ నియమింపబడిరి. ఒడంబడికను సంతకము జేసినవారందరను దీని నొప్పుకొనవలెను. తగాదాలో చేరిన వారు మధ్యవర్తుల తరపు నొప్పుకొన్నపుడు తక్షణము రెండు దేశములకును బాతినమితివారు వైనిక, సివిలకమిషనరలనుబంపి వైనిక సమావేశము లేకుండ ప్రయత్నించెదరు.

వైనిక ఆర్థిక ఆపరాధములకు గూడ ఏర్పాటుజేయబడెను. ప్రత్యర్థి శక్తినిశ్చయమై పోరాడుటకు నిశ్చయించుకొన్నచో దాని నడ్డుటకు మార్గమునరయు సంఘము నొకతానిని నియమించెదరు.

బాతినమితివారు ఒక సంవత్సరములో ఏర్పాటుజేయు సాధారణ సైన్యములను తగ్గించు సభకు ఒడంబడికను సంతకము జేసినవారందరను రావలెను.

ఐరిషు సరిహద్దు సమస్య

సంఘీనభ సూచనలు

ప్రత్యక్షరాయ బారములుజరుపు ఆశలు

లండన్, సెప్టెంబరు 17:—ఉదయం 12/50. పార్లమెంటు సభ్యులు ప్రైముప్రతికలో ఐరిషుసంధి సభను తక్షణము ఆన్ని పక్షములకాను కలిసి ఏర్పాటుచేయవలెనని ప్రకటించిన లేఖ అందరకును శ్రద్ధను కలగజేసెను.

అల్పరు మంత్రులు ఈలేఖను మెచ్చుకొని అంగీకరించిరి. ప్రెస్టేబు ప్రభుత్వంతో ప్రత్యక్షరాయబారములను జరుపుటకు సకల జేమ్సు క్రేయగురికి ఉద్దేశ్యముగల్గెను. అందుచే ఇద్దరు ప్రధానామాత్యులు సమావేశమగుటకు ప్రయత్నములను జేయుటకు క్రేయగురు విశేషుడు.

వేల్పు యువరాజు

కనడా సందర్శనము

వేల్పుయువరాజు కనడాలో ఉన్నంతకాలము బ్రిటిషు, విదేశవార్తలను తెలియజేయుటకు ప్రైముప్రతిక ఏర్పాటు జేసెను.

ఆంగ్లోరషియా ఒడంబడిక

లిబరల్స్ పై ఖరి - భయములేదు

లండన్, సెప్టెంబరు 17:—ఉదయము 12/5. లాయిడ్ బార్లిగారు జాపిస జాగ్రత్త శ్రద్ధకంటె లిబరల్స్ ఎక్కువశ్రద్ధగ పనిజేయుచున్నారని ప్రైముప్రతికావిలేఖరి తెలుపుచున్నాడు. రషియా ఒడంబడికకు భయములేదని లిబరల్స్ అనుకొనుచున్నారు. ఒడంబడికను పూర్తిగ నిరాకరించెదరను వదంతులు తప్పునుచున్నారు. ప్రస్తుతముందు ఈ ఒడంబడిక సంతృప్తికరముగ లేకున్నను త్రోసివేయరనుచున్నారు. కొన్ని సందర్భములందు ఒడంబడిక సవరణజేసినచో లిబరల్స్ సురక్షితముగ దానిని ఆమోదించెదరు. రేపు పార్లమెంటులో అట్టిసవరణను చేయుచుటకు లిబరల్స్ ప్రయత్నించెదరు.

జర్మను మంత్రవర్తము

బెర్లిన్, సెప్టెంబరు 16:—జర్మనులు యుద్ధమునకు తాము బాధ్యులుగారన్నచో రాజకీయపరిస్థితులు మరింతపదునవునట్లేదను. తగినసమయము వచ్చువరకు ఈ విషయమును చర్చింపకుండ ఆపుజేయుటకు మంత్రివర్తమువారు నిశ్చయించిరి.

అల్పరు వెఖరి

లండన్, సెప్టెంబరు:—16 స్వపరిపాలన రాజ్యము తన రిసార్డులను తనసమ్మతిలేనిదే నిర్ణయించుటకు ఒప్పుకొనదని అల్పరువారు తెలియజేసిన శిష్టమున్నారు.

మరాఠో పరిస్థితులు

స్వయంసంపరిస్థితు లనుకూలబడుట

లండన్, సెప్టెంబరు 16:—మరాఠోలో స్వయంసంపరిస్థితులు అనుకూలమవుచున్నవి. తమస్థానములను ఖాళీజేసెదరను వదంతులు నిజముగావు. ఆంతర్జాతీయ ఒడంబడికను సూడ వదలరని అధికారులు తెలుపుచున్నారు.

పడమటి ప్రదేశము

లండన్, సెప్టెంబరు 17:—మరాఠోలో పడమటి ప్రదేశమును స్వయంసంపరిస్థితులు బాగుగనే యున్నవి. లాటిగూనాలను కష్టములేకనే ఖాళీ జేసిన తెలియుచున్నది.

చీనాకు ఆయుధములు

డర్బన్, సెప్టెంబరు 16:—హాంగ్కంగ్ నుండి వచ్చు పొగయోడలో చీనానిమిత్తము ఆయుధములు మందుగుండు సామగ్రి కనిపించెనని సుంకములఅధికారులు తెలుపుచున్నారు.

లీచీ గార్లిగంధములు చాలకాలమై అంతరించెను. ఆయుధ వితనకు నేపుల్సులో శిథిలమైన దేవాలయములో దొరికెనని పండిత శిష్యుడో పోసోగారు తెలియజేయ సంచలనముగల్గెను. పరిశీలించిజూడ అవి అసలుప్రతులుకావని లేలుచున్నది. విచారణ జరుగుచున్నది.

మసోలు సమస్య

(ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతరివార్త)

లండన్, సెప్టెంబరు 16:—తురుష్కరాయబారులు మసోలులో తురుష్క సామ్రాజ్యాధికారమును నిలబెట్టవలెనని తమసూక్తులను తెలుపు వాదములను బాతినమితిసభ్యులకు కరపత్రములగ పంచివెట్టిరి. ప్రాంతవాదములనే వ్యక్తీకరించిరి. ప్రజలు అనేకులు మసోలును ఇరాకుతోకలుపుట కెంతమాత్రము ఇష్టపడటలేదనియు అందుచే ఈజిప్టునును ప్రజలకు తెలియజేసి వారియభిప్రాయము ననుసరించి పరిష్కారముచేయుటయే దారిగాని యింకొకగతి లేదనిరి.

ఆంగ్లో ఇరాకు ఒడంబడిక

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతలతివార్త

లండన్, సెప్టెంబరు 18:—అరబ్బి ప్రాంతాన్ని బాతికొని ఉన్నట్లు మొదటి సారిగా ప్రకటించినట్లు బాతికొని ఉన్నట్లు జనరలు డ్రమ్మండుగారికి బాటునంది.

ఆంగ్లో ఇరాకు ఒడంబడిక ప్రకారము యూరప్షియన్లు, అమెరికన్లు, జపానీయులకున్న వ్యాయాసాధికారము పెరిషియన్లకు లేకుండ జేసిరి. ఇరాకులో నున్న పెరిషియన్లను విదేశీయులగ జేర్చునట.

ఈశ్వర పరిస్థితులు

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతలతివార్త

లండన్, సెప్టెంబరు 18:—కొయిలొక్కరి టెలుగు పురుషుని:—కోమవారు లేదని జెప్పినప్పుడు, సహజము సమస్య చాల కలవరమునుగలుగజేయు పరిస్థితులందల మారిన ఈశ్వర ప్రత్యేకతలు తెలుపుచున్నవి. ప్రభుత్వమువారు పూర్వము యుద్ధములనుగ నన్న పతాకము అడిగిపాడుకొన్నట్లు జెప్పి రక్షణము సహజ చేయుటకు అలగ్నాడియోను రమ్మని కలువరవలెనని యుద్ధసహాయ కార్యదర్శిలో తెలియజేసిరి. సామ్య ఇబ్రాహింగాల్ అధికారమున ఈయంతు లిరువురును సహజమున గావించుటకు బంపబడిన సంఘమునకు అన్యతలు.

విరిష్టు సరిహద్దు ముస్య

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతలతివార్త

లండన్, సెప్టెంబరు 18:—ఉత్తర విర్మాండు ప్రజల తగ్గుతన కాంతిని రాష్ట్రములను పీట్టువారు వదులుకొనరని ఉత్తర విరిష్టు ప్రజలకు నమ్మకమున్నను ఇద్దరు విరిష్టు మంత్రులును త్వరలోనే సమావేశమగుదు రనుకొనుచున్నారని లండన్ వార్తలు తెలుపుచున్నవి.

హుసేనురాజుగారి రాయబారి కొయిలొక్కరి లండన్కు బయలుదేరెను.

కోహటు హిందూ మహమ్మదీయ కలహము

“క్రైబ్యూను” పత్రికకు విలేఖరుడైన సమాచారము

లాహోరు, సెప్టెంబరు 16:—రావలపిండినుండి నిన్న “క్రైబ్యూను” పత్రిక ప్రత్యేకవిలేఖకు డిల్లు తంతి నిచ్చెను.

“ఇల్లువాకలిలేక దుర్గతయందులేకలేని ప్రజలు గుండి బద్ధులనట్టి సమాచారములను చెప్పుట కెంతయో ఆతురతతో నున్నారు. నిన్న రాత్రి కోహటు నుండి పారిపోయిన వచ్చిన పెక్కు హిందువులతో కలిసిమాట్లాడగలిగితిని. వీరిసంఖ్య 2500 లకు మించును. కికినాత్తునైనను బాటిబుట్టించు వారి బాధలను చెప్పిరి.” నాకుగనర్ప మెంటువారుచెప్పిన యీ అల్లరికారణము వీరుచెప్పినకారణముతో అన్ని ముఖ్యవిషయములలోను సరిగా నున్నదనిచెప్పిరియప్పటివరకును రావలిపిండిలోచెల్లినవార్తలను బట్టి హిందువులయిండ్లు అన్నియు ద్రోమకొనబడినవని విలేఖరి చెప్పుచున్నాడు. వట్ట మెంతవాటిల్లినదో ప్రస్తుతము జెప్పవీలు లేదు. కాని భాగ్యవంతులైన హిందువులకు ఒక్కపైసా అయినను లేకుండ కొల్లగొట్టిబడినది. మహమ్మదీయులు దుకాణములు సుద్దతో మార్కుచెట్టి కేటాయించబడినవి. సరిహద్దుల గుంపులమాడ యాదోపిడిగాండ్రతో గలసిరని వర్తమానములు చెల్లియుచున్నవి. తెలిసినంతవరకు 30 మంది జనులు చని పోయిరి. ఆడవాండ్రకు గాయములు గలిగినవి. రావలిపిండి ప్రజలు ఉండుట కిల్లులేక తినుట కన్నములేక, కట్ట గుడ్డలేక యున్న వీరలకు అన్ని సదుపాయములను జేయుచున్నాడు.

(అ. ప్రె.)

నలుయిక్ స్వేచ్ఛరు కూనికేను- హైకోర్టునకు పంపుట
చిట్టాంగు, సెప్టెంబరు 18:—నలుయిక్ స్వేచ్ఛరు కూనికేను విచారణలో మొదలయి గానున్న ప్రేమసాధనపు సిద్ధాంతి యని జూరీ యిచ్చిన యభిప్రాయముతో నేకీభవించక సెషన్లు జడ్జి కేసు హైకోర్టువారికి రిఫరుచేసెను. (అ. ప్రె.)

“నూలువడకుట అనవసరము”?

ఎస్. సత్యమూర్తిగారి వివరీతాభిప్రాయములు

ఎస్. సత్యమూర్తిగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

కాంగ్రెసునందు వికమత్వము పెంపొందించుటను గూర్చి నేనెందు జెప్పినదోపలేదు. ఏమిజెప్పినను చిక్క. కాని వికమత్వమును గోరెడి ఆతురతయందు కొన్ని ముఖ్యవిషయములను దేశీయులు మరచివేతురగాక. కాంగ్రెసులోని వివిధపక్షములమధ్య వికమత్వము కుదుర్చుటకు మహాత్ముడు పడుచున్న కష్టమునకు భారతదేశవంతయు కృతజ్ఞత జూపవలసియున్నది. ఆయన చెల్లినపరతులు చాలవరకు బాగుననే యున్నవి. కాని బహిష్కారము లన్నియు 1922 సంవత్సరాంతమువరకే యేల విరమింపవలెనో తెలియజేసెను. 1926 సం॥ మరల ఎన్నికలువచ్చును. స్వరాజ్య పక్షమువారును బహిష్కారవాదులును కొంతకాలము చేతులుబిగించుకొని కూర్చుని మరల 1920 సం॥న గద్దూరుకొనమనియా సూచించుట? లేకున్నచో బహిష్కారములన్నిటిని 1926 సంవత్సరము కాంగ్రెసు ముగియువరకుగూడ నిలుపు చేయవలసినదే. అట్లు జరుగుటయే శ్రేయస్కరము.

కాంగ్రెసునుండి రాజకీయము లొలగింపరాదు

కాంగ్రెసుకార్యక్రమమునుండి క్షోభితులగుబహిష్కారమేల తీసివేయవలెనో నాకు తెలియజేసెను. విదేశీ ప్రయత్నములను (బ్రిటీషు వస్త్రములను బహిష్కరించుటయందే మనముయొక్కవ శ్రద్ధ గలిగియుండవలెను యొకతరగతిగనుండును. మరియు, కడప హిందూమహమ్మదీయ మైత్రి అసోసియేషన్ వారణాసి యాయాదుటికే కాంగ్రెసుపథ పూనుకొనినచో కేవల మొక సంఘసంస్కారసమాజముగా మారినదగును. సంఘసంస్కార సమాజము లండుటకు నాకభ్యంతరములేదు. కానిభారతదేశమునందు ప్రాముఖ్యమైన రాజకీయసంస్థయగు కాంగ్రెసుపథయే కొంత కాలమువరకైన అట్లుమాగుట నాకిష్టములేదు.

స్వరాజ్యపక్షమువారి కాంగ్రెసునందున్నట్లు గర్హించినంతమాత్రమునజాలు. రాజీవదులుకు వేరువరతులేమయు అవసరములేదు. లేకున్నచో రాజీకావడమే యసపడదు. స్వరాజ్య పక్షము వారికి ప్రతి కూలము గా బహిష్కారణ వారులు చేయగలిగిన దంతయు జేసిరి. నేడు స్వరాజ్యపక్షము వారికసంస్థగా నిలచియున్నచో బహిష్కారవాదులకు వైచే యిగానుండుటచేతనే నిలువగల్గిరి. నేను గాంధీగారి నిట్టిడిగెదను. ఇన్నాళ్లు తగవులొడిచిపెడ రాజీమార్గముగా స్వరాజ్య పక్షమువారి యనికి గుర్తించుటయేనా చేయగలిగినది? ఇట్లు జెప్పుటలో మహాత్మాగాంధీగారి కష్టములను నేనుతప్పునగా జెప్పటలేదు. ముమ్మందు యిరువత్తములకు మధ్యనర్దులుగా నుండవలసినవారు ప్రజలేగనుక యీరెండుపక్షములమధ్య వైమధ్యములను వారికి స్పష్టముగా వెల్లడించుటవలన దేశమునకు లాభకరమని నే యుంచునని నాతలంపు.

నూలువడకుట అనవసరము

ఈసమస్యయనునకు ప్రతిపూలముగా నుండుటకు ఒక్కకారణముగలదు. కాంగ్రెసు పథ్యమునకు నూలువడకుటయే యోగ్యతగా నిర్బంధించుట. నేనీవిషయను బాగుగ విచారించిచాచితిని. ఇది రాజకీయముగా ఆచరణయోగ్యముగాదనియు, వ్యాయమునది గాదనియు లోచెను. కాను రాను కాంగ్రెసునందు జనబాహుళ్యము ప్రాతినిధ్యము ల్గిపోయి ఒక్కతరగతి వారి ప్రాతినిధ్యము మాత్రమే గలిగియుండునట్లు కాంగ్రెసును మోగివేయుచున్నారాజకీయముగా ఆచరణయోగ్యముగాదు. నైతికముగా అన్యాయ మయినది. ఏలన, నేను కాంగ్రెసు క్రీడును అంగీకరించి సభ్యునిగానుండగోరినచో, నేనుగోరింప నవసరములేని మరతులనుబట్టి నాసభ్యత్వము హక్కును నివ్వరున తీసివేయజాలరు.

ఇట్లు జెప్పుటకు మహాత్మాగాంధీగారే నాకు తార్కాణము. “ప్రజాయత ప్రభుత్వమున ప్రజలు మేకలమందనలే ప్రవర్తించవలసిన పరిస్థితులుగావు. ప్రజాయత పాలనముకొంద (డిమాక్రసీ) ప్రత్యేక వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము సంరక్షింపబడును. కావున అల్పసంఖ్యాకులు కాంగ్రెసు పేరుగా కాకుండ తమ తరముగా ఆధికసంఖ్యాకులకు వ్యతిరేకముగా నెన్నిజేసినను అభ్యంతరములేదు. స్మృతియందున్న వ్యాయవాది కాంగ్రెసు సభ్యుడు గానున్నుగాని అసహాయవాదికాజాలడు. అట్లే చేరి నూలుబట్టకట్టనివాడు తిరుదులు ధరించువాడు, కానసభ్యుడు

లీ స్టాచనలు

రంగూనుగెజెటు, అభిప్రాయములు

అన్ని పక్షముల మైండ్వర్గాజకీయ చేతలను ఒకవిధమైన మానసిక దాస్యము పాలెరి. మనుషటివ్యక్తిత్వమును బోగొట్టుకొని ఒకసమాహముగా పెనుగువేసికొనిరి. హిందూదేశమునటి కలగూరగంపలో సంఘర్షణము లేకుండ యిట్లు యేకగ్రీవముగా వారుండగలరన్నభావము నమ్మవలసినది గాదు. లీస్టాచనల కనుకూలముగా నీయబడిన 46 వోట్లను ప్రతిపూలముగా నీట్టుబడిన 68 వోట్లనుకలమైనదిగాదు. ప్రస్తుత వైఖరిలో పనిచేయు సభ్యులవారు పుచ్చుకొను జీతపువృద్ధికి తగరిన అసంఖ్యవారి అభిప్రాయమైనప్పటికిని తగినంత స్పష్టముగానట్లు చెప్పకుండ దప్పించుకొనిరి. ఇండియా కార్యదర్శి వీరిఅభిప్రాయముల నామోదించెను. సర్ విలియంబర్డు పుడ్డుగారు చెప్పినట్లు పెంకి గుట్టుముడిద సవారి చేయుటకు బయలుదేరిఅదృష్ట్యుడైన విరిష్టుదేశసంకీర్ణస్వగణకు చెచ్చుకొనుట మంచిదని పత్రిక అసంఖ్యవారికి తెప్పించుచు. (అ. ప్రె.)

“నన్” పత్రిక అభిప్రాయము

పండితమోతీలాలు నైహూగారి సవరణమును బలపర్చుచు అసంఖ్యలోని అధికసంఖ్యాకులవచ్చిన అభిప్రాయమే లీ రిపోర్టునూచనలమీద నిజమైన దేశాభిప్రాయమని దేశభావయందు బ్రదురింపబడుచున్న “నన్” పత్రిక చెలుపుచున్నది. అసంఖ్య అభిప్రాయము ప్రకారము దొరతనమువారు నడిచెద రని విశ్వసించుచున్నది. అసంఖ్య అభిప్రాయమును స్పృశించుట బారబాటు అని అభిప్రాయము నిచ్చుచున్నది. (అ. ప్రె.)

జాతీయ పత్రికాభిప్రాయములు

సమాధానముకొరకు జాతీయవాదు గెగురుచుచిరి. కాని దొరతనమువారు వారు బట్టిన కుండేటికి కొమ్ము లున్నవని జట్టు బట్టి సమాధానమునకు రాలెరి అని సి. ఆర్. దాసుగారి వార్తాపత్రిక “ఫార్వర్డు” వ్రాయుచున్నది.

ప్రజలచే నెన్నుకొనబడి వారివిశ్వాసమునకు బాత్రులైన అసంఖ్య ప్రతినిధులు వారివిధిని నెరవేర్చి ప్రజలు తమయందంచిన విశ్వాసమునకు నమ్మకమునకును తగిన రుజువు జూపించి రని “అమృతబహు” పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ప్రజల ఉద్దేశ్యము ప్రకారముగా తమ మర్యాదకును ఆత్మ గౌరవమునకును తగినట్లు అసంఖ్య ప్రతినిధులు జేయవలసిన కృత్యమును నిర్వహించిరని “సర్వెంటు” పత్రిక బోగొడుచున్నది.

లీ రిపోర్టునందు అంతర్గతమైయున్న నూచనలు చెల్లినవిదుషీ వర్ణమువారు. వారియొక్క ప్రతినిధులు అసంఖ్యలో లీ రిపోర్టునూచనలు త్రోసివేసిరి. వారికృత్యము ప్రజావళి యభిప్రాయానుసారముగ నున్నదని “దెంగాలీ” పత్రిక ఆమోదమును జూపుచున్నది.

జోడపురం, సెప్టెంబరు 17:—జోడపురమునకు సాల వాకును మగ్గు రాకపోకలు సాగుచున్నవి. ఆసరాడ జోడపురములమగ్గు రాకపోకలు రేపటినుండి ప్రారంభమగును. (అ. ప్రె.)

వారెల్లరు కాంగ్రెసుసభ్యులుగావచ్చునుకాని అసహాయవాదులనబడరు.” ఈ శీర్షిక ప్రకారము జూచినచో ప్రస్తుతము విధించు నూలు వడకుట నిబంధన ప్రజాయత పాలనయనుచానికి విరుద్ధముగ లేదా?

నేను ముగించుటోపున యింకొకవిషయ మూలోచింపవలసియున్నది. వికమత్వముకొరకును, గాంధీమహాత్మునికొరకుగాను నాయకులగు డా॥ బి. నెంట్లు, నాయకరు, నటరాజును గాల్గుమాడ నూలువడకుట కంగీకరించిరని తెలియుచున్నది. ఈవార్త యెంతవరకునిజమో తెలియదు. అదియే నిజమయినచో, నేను వాటిలో యేకీభవించజాలనందుకు నన్ను వారు తమింతురుగాక. సత్యముపై నాభారపడని సమన్వయములపై వికమత్వము పెంపొందజాలదు. మహాత్మునియెడల నాకుగల ఉత్కృష్టగౌరవము చెలుపుచు, ఆయనను సంతృప్తిపరచి ఆయన సదాభిప్రాయమును బడయవలెనన్న నాకు లోచినరీతిని నాయంతరాత్మను నిరాకరింపకుండ ప్రవర్తించుటయే మంచిదని భావించుచున్నాను.

వికమత్వముకొరకు నేనుగూడ చాల అదుర్దుడుచున్నాను. కాని దగ్గరలోనే ఎల్లప్పుడును వేగము గొంపోవురది కాజాలదు.

ఎస్. సత్యమూర్తి.

భారత శాసనసభ

రైల్వే ఆర్థిక విభజనము

నక్ పురుషోత్తమదాసు థాకూరిగారి నవరణ

ప్రభుత్వమువారు మెట్టుదిగుట

చర్చ సుక్రవారమునాటికి నిలిపివేయబడెను

సిక్రూ, ప్రివైంబరు 17:—రైలు ఆర్థికమును సామాన్య ఆర్థికమునుండి వేరుచేయుమిమయమై అభిప్రాయము నివృత్తుట అసంబ్ధి నేడు సమావేశమయ్యెను. అసంబ్ధివారి స్పష్టముకంటే అభిప్రాయములను వెలుపుటచే సర్ చార్లెసుగారి క్రొత్త తీర్మానములో మార్పులనేకములు గలవు. రైలుకంపెనీ వారి హక్కులను చేయునట్లు రైలుసంబంధముతోగొగములు హైందవుల హక్కులను చేయుచున్నదియనియు రైలుబోర్డులో హైందవులను సభ్యులుగా నియమించుట వలయుననియు నూచించుచు జాతీయవాదు లోకసవరణ తీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు వారు సవరణగీతారమున దొరతనమువారి తీర్మానము చావుటకులు తేలునని అసభికారసభ్యు లనుచున్నారు. అసంబ్ధి సమావేశమైనప్పుడు హాజరైనవారిసంఖ్య ఆల్పముగా నుండెను. కాని వేగముగానిండి సంపూర్ణమైయెను.

ప్రశ్నోత్తరములు

ఇండియా యొక్క నైతిక ఆర్థికాభివృద్ధిని తెల్పు రిపోర్టు విషయమై అసెంబ్లీ సమాధానమిచ్చుట టాంకెన్ సకుగారిట్లు మాట్లాడిరి. ప్రచురించుటకుగాని లేక పార్లమెంటువారియెడల బెట్టుటకుగాని పూర్వము యిండియాదొరతనము యొక్కయు యిండియాకార్యదర్శిగారియొక్కయు వివిధకాఖ్యోగ్యగులును రిపోర్టు జరిగిచేసెదరు. ఏదేని అభిప్రాయవ్యక్తమునకు యిండియా దొరతనమువారుగాని కార్యదర్శిగారు గాని బాధ్యత వహించరు.

వలసరాజ్య కమిటీవారు వలసరాజ్యపు కార్యదర్శిగారి కంపెనీ మొమారాండము ప్రస్తుతము ప్రచురింపలేకపోవుటకు క్షమించి యందు అట్లు చేసెదరని కె.సి. నిచాగిగారికి ఖోరుగారు తెలిపిరి. తూర్పు ఆఫ్రికా సమస్యలోచన నిమిత్తము వలస రాజ్యకార్యదర్శిగారి రిపోర్టుచేసిన రెండు కమిటీనివారియెడల ను హైందవాభిప్రాయమును తెలియజేయుటనైన అవశ్యకతను రంగచార్యులుగారును నిచాగిగారును తెల్పగా దొరతనము వారు అట్టిఅవసరము వెరుగుదురని చెప్పెను.

రైలు ఆర్థికమును సామాన్య ఆర్థికమునుండి విడదీయు విషయమై అసంబ్ధి చర్చ ప్రారంభించెను. డిల్లీలో సర్ చార్లెసు యిస్తుగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానమునకు బదులుగా కొన్ని కాగణముచే సర్ మౌన్ రిమాంక్రిపు స్పీకరుగారు ఒక కొత్త తీర్మానమును ఉపపాదించిరి.

రైల్వే ఆర్థికము జనరలు ఆర్థికమునుండి వేరుచేయుట

రెండు మూడు మార్పులన్నను కొత్తతీర్మానము మొత్తముమీద వెనుకటి తీర్మానమే. తీర్మానము తిరిగి సందేహములు లేకుండునట్లును దొరతనమువారి అభిప్రాయములు తేటతెల్లముగుటకు తిరిగి డ్రాఫ్టు (వ్రాయబడి) చేయబడినదని యిన్నిగుగారు ముఖ్యసంగతులను వ్యక్తీకరించిరి. విషయము కఠినమైన దగుటచే పార్లమెంటుగారు మొమారాండమును తయారుచేసి సభ్యులకు బంపిరి. దొరతనమువారి చేమిచేయదలచి కోయెందు కట్టుచేయవచ్చునో చాలమంది సభ్యులకు గ్రాహ్యముకాలేదని తోచుచున్నది. హిందూదేశమందు రైల్వే గొప్ప వాణిజ్యసంబంధమైన సంస్థలు అందుచే దూరదృష్టిచే చూడవలయును. కట్టుటకు 18 సంవత్సరములు బట్టినోక స్టేషను యేర్పాటును బోక్స చేయుచుండెను. స్టేషనులయొక్కసంఖ్యలో పమును అసంపూర్ణతయను రైలుమార్గము సంతృప్తి అనుభవించవలయునని తెలిసినను యంతటి గొప్పయేర్పాటు ప్రస్తుత ఆర్థికదశ యందు ప్రారంభించుటకు దొరతనమువారికి శీలులేదు. ఆక్వర్టు కమిటీయొక్క ముఖ్యసూచన రైలు ఆదాయమును జనరలు ఆర్థిక ప్రక్రమమునుండి వేరుచేయగలదు. కమిటీవారిచే నూచించబడిన పరిపాలన సంస్కరణయ మైనప్పుడు మాత్రమే రైల్వే ప్రభుత్వపరిపాలనకు హక్కులను కావలయునని వరకు రిపోర్టు విధించుచున్నది. ప్రతివాణిజ్య సంస్థయందు పెట్టుబడియు వి

మ్యాఖ్యలను జంటగా నడుపవలెను. పెట్టుబడిక్రింద అసంబ్ధివారు 150 కోట్ల రూపాయల నైరునంవత్సరములలో ఖర్చుపెట్టుట కిచ్చిరి. కాని వివిధమ్యాఖ్యలపై మింగు జనరలు బడ్జెటు మీదనే ఆధారపడియున్నది. అందువలన కార్యక్రమము నెరవేరుటకు సౌకర్యములేదు. నియామకమైన బడ్జెటుగ్రాంటులేదు. యేటేట మారుపరిశీలనబట్టియు ఆర్థికమునుబట్టియు గ్రాంటులు మారుచుండెను. ఈయిట్లు అన్నికాఖ్యలవారును అనుభవించుచున్నారు. ఆర్థికకాఖ్యసభ్యుని అనుభవమువలన మనకు తెలియవలసిఉన్నది. ఈలోట్లు పూర్తిచేయుటకు రవాణా మీద పన్ను ఆధికము తేయవలసివచ్చుచున్నది. రైల్వేలకు రిజర్వులేదు. ఈప్రతిబంధనము లన్నియును లొంగింపవలద బడినవి. కనుక దొరతనమువారు యీ విషయస్థితిని దప్పించుటకు బూని కొనిరి. అందువలన రైలుమీద రాబడి పెరుగుటకును, రైలు రిజర్వులుంచుటకును వాణిజ్యసర్వసాధమునకు దగిన సదుపాయము లొనగూర్చుటకును బూనిరి. అందువలన అసంబ్ధివారి అధికారము యేమియైనా దగ్గకుండ చేయదలచిరి. దొరతనమువారు కాసనమును యేర్పాటుచేయబూనిరి గాని సభవారిని ఒక ఒడంబడికకు రావలయునని కోరుట మంచిదని ఊహించిరి. అట్లుచేయుటచే సిగ్గితులు మారునపుడెల్ల తిరిగి యేర్పాటులు చేసికొనుటకు సదుపాయముగా నుండును.

వాణిజ్యకాఖ్య సభ్యుడు

వాణిజ్యకాఖ్యసభ్యుడు తీర్మానములో నూచింపబడిన యేర్పాటులను నీయబడు మొత్తము సామ్యునుగురించి మాట్లాడెను. మొట్టమొదట నియమించబడిన కంట్రీబ్యూషను పెట్టుబడిమీద 5/6 వంతు లేక నూటికి ఒకవంతును గలిగిన లాభములో 1/5 వంతు అని నిశ్చయింపబడినది. పెట్టుబడి చార్జిమీద నూటికి ఒకవంతును, మూడుకోట్లకంటె యేళ్ళు వచ్చిన లాభముమీద మూడవంతుగాను మార్పుచేసెద. హాసాలుకు వెనుకటిసంవత్సరముమీది రాబడిమీద రైలువారి కంట్రీబ్యూషను నియమింపబడెద. ఆఖరు సంవత్సరముమీద నుగూడనేయుట న్యాయముకాదు. 1922-23 నష్టదాయమైన సంవత్సరము. ఈకంట్రీబ్యూషనువలన దొరతనమువారు యుద్ధమున కోర్పాటుకాబడిన రైల్వే నడపినందులకును వడ్డీతీసికొని, సుమారు 519 లక్షలు యివ్వలసి ఉండును. లేదా అన్నియును కడివీకొని సుమారు 659 లక్షలు యివ్వవలయును. మొట్టమొదటి స్క్రీముప్రకారముగా దొరతనమువారు 446 లక్షలు యిచ్చుటకు నూచించిరి. వెనుకటి స్క్రీముప్రకారము కంటె 73 లక్షలు ఎక్కువగ వారిచ్చెదరు. ఇది కొంతమంది యెక్కువ గాచందరు. కాని ఎక్కువ తీసికొనినకొలదిని రైలు చేట్టు తగ్గించుటకు దినములు దూరమగును. 639 లక్షలుమాత్రమే గాక వడ్డీ చార్జీక్రింద సుమారు 24 కోట్లు రైలుకు యివ్వవలసి ఉన్నది. ఇదియే కంట్రీబ్యూషను స్థిరపర్చుటకు తగినసంవత్సరముని చెప్పవారికి ఇట్లు చెప్పవలసి ఉన్నది. యీసంవత్సరములో రైల్వే వాణిజ్య న్యాయపద్ధతిని పెట్టుబడిమీద 5.45 శాతంవలన వచ్చునని తలచుచున్నది. అనగా రైల్వే నూటికి 5.45 చొప్పున సంపాదించుచున్న వనకొనవలయును. సాధారణప్రమాణమును సంపాదనయందు చేరననుకొనవలయును. ఇంతకంటె హెచ్చు సంపాదించినయెడల రైలురైల్లు హెచ్చుగా నున్నవని ఎరుగవలయును. రైల్లు తగ్గించుటకు బూనవలయును. అదియే గాక నూతనపెట్టుబడిమీద అర్జనము ప్రారంభము కాకపోయినప్పటికినీ నూటికి 1 వంతు యివ్వబూనినది. చెడ్డసంవత్సరములలోను మంచిసంవత్సరములలోనుగూడ నిట్లే యివ్వ సమకట్టెను. రైల్వే యెక్కువ యిచ్చుటలేదా అని మనము ఆలోచించవలసి ఉన్నది. ఇట్లు అంగీకరించుటకు కారణము లేకపోలేదు. అనుకూలమైన సంవత్సరము వచ్చుననియు అందుచే

తప్పకుండా రెండుకోట్లు యావత్తుఖర్చులను బోవ రిజర్వుఫండు క్రింద నుంచుకొనవచ్చుననియు పార్లమెంటుగాను అభిప్రాయపడుచున్నాడు. ఇందుచే యంతగొప్పమొత్తమిచ్చుటకు అంగీకరించిరి. యిష్టమువచ్చినట్లు కంట్రీబ్యూషను నియమించినయెడల రైలురైల్లు ఎక్కువచేయుటగాని యిష్టమును టుంచుటగాని జరుగును. దొరతనమువారు తరుగుదలకు ఒకఫండు యేర్పాటుచేసెదరు. యీ ఫండులోనికి వచ్చునామ్ముగాని దీనినుండి పోవునామ్ముగాని అసంబ్ధివారియిష్టము తేనిది ఖర్చుచేయబడదు. రిజర్వుఫండు స్థాపించుటచే తరుగుదలకు యివ్వవలసినవాటిలు యిచ్చుటకును రైల్వేతగ్గించుటకును వీలుపడును. అసంబ్ధివారి బడ్జెటు అధికారమునకు భంగము దీసికొనిరాదు. అసంబ్ధివారు రైలుకంపెనీలను దొరతనము హక్కులముచేసికొనినదని తీర్మానించినయెడల నాతీర్మానము వాచరములలో బెట్టుననువదలికి ఆధారములేదనిరి. 15 నెలలనుండి రైలుబోర్డు విభజనముకొరకై బ్రయత్నించుచున్నది. విభజన అంగీకరించినచో పన్నుయిచ్చువానికి తేలికయగును. రైలుబడ్జెటు సీ ప్రేవరెలలో కేంద్రజర్జిక ప్రక్రమనకంటె ముందుగా అసంబ్ధి ఎదుట బెట్టుబడును. తర్వాత ప్రివైంబరులోనుంచబడును. అందుకారకు యిండియాదొరతనచట్టము మార్పులని ఉండును. బడ్జెటులో మార్పుచేయుటకును కూడ ఆలోచించుచున్నాము. నెంట్లరైలుచే అడ్వీజరీ కాంసులుతిరిగి యేర్పాటుచేసి ఆర్థిక స్థాయిసంఘము నొకదానిని నిర్మించుట కొప్పుకొనిరి. అసంబ్ధివారి అధికారమునుండి తప్పించుకొనుటకు దొరతనమువారు దలచుటలేదని యివినుచించుచున్నది. రైల్వేలాభమునకును వర్తక సౌకర్యములకును పన్నుచెల్లించువారి సదుపాయములకును యీ విధానము వారిముందుపెట్టుబడినది. కనుక స్క్రీముయొక్క మంచివాలోచించి అమోదింపగోరెదను. (హార్వర్డులు)

రంగస్వామి అయ్యంగారిప్రశ్న

వీరాజ్యంగనిబద్ధకాసనము ప్రకారము ఒడంబడికను స్థాపింపబోవుచున్నారని అడిగెను.

అట్లుచేయుట కేకాసనమును తేదనియు మామూలుప్రకారముగాదొరతనమువారు అట్లుచేసెదమని వాగ్దానమొసగిరినియు ఇన్నిగుగారు జవాబిచ్చిరి. రైలుఖర్చుల విషయమై యిండియాకార్యదర్శిగారువారిఅధికారములేమైన యిండియాదొరతనమువారివశముచేసెదరా అని రంగస్వామి అయ్యంగారు అడిగిరి. పార్లమెంటు వారియ్యుకొనరని జవాబిచ్చిరి.

జాతీయపక్షమువారి సవరణ దొరతనమువారి మేనేజ్ మెంటులో నున్న యేరైలుమార్గముగాని ప్రస్తుతము కంపెనీ మేనేజ్ మెంటు లోనుండి కంట్రీబ్యూషను అయినఅనుభవమును ముందుగా అసంబ్ధివారి అధికారము నొందకుండా కంపెనీవారి మేనేజ్ మెంటుక్రింద బెట్టుబడిపథియు (2) రైలుపరిపాలన క్షుభిలోని ఉన్నత ఉద్యోగములు హైందవసాస్త్రగతము చేయవలసిననియు, సాధ్యమైనంతవరకు రైలుబోర్డులో హైందవులను సభ్యులనగా నియమించవలయునని కోరుచు జాతీయవాదుల పక్షమున దొరతనమువారి తీర్మానముపై సర్ పురుషోత్తమదాసు థాకూరిదాసుగారు సవరణచెప్పిరి.

రైల్వే యిండియాభివృద్ధికి ముఖ్య అవసరమనియు, మిక్కిలి అదాయదాయకములనియు పరిక్రమిగభివృద్ధి చెప్పియున్నారని సర్ పురుషోత్తమదాసుగారు చెప్పిరి. అందువలననే రయిలనడుపుటయం బధికాగము కొంతకాసంబ్ధివారి కుండలయనని వారు గోరుచున్నారు. ఈసూచన మూడు సంవత్సరములనుండి దొరతనమువారి ఆలోచనలోనున్నది. అప్పటినుండి నేటివరకు వారికిని యిండియాదొరతనమువారికిని దీనివిషయమై ఉత్తరప్రత్తులైతము లేన్నియో జరిగియుండునయ్యను. కనుకమిటివారికికూడ యేమియును చెప్పలేదు. ఇందుచే దొరతనమువారు అన్నిసంగతులను తెలియజేయుట లేదని భయము కలగుచున్నది. దొరతనమువారు పరిపాలన నడుపుచున్న రైల్వే కంపెనీని వార ఆకు నియోగూడదని పట్టు పట్టుటకు కారణము గలదు. రైల్వే అన్నియును పన్ను చెల్లించువారివి. వారిపరిశ్రమలు అసంబ్ధివారు గనుక అసంబ్ధి వారివిషయమున విరుటకు పొక్కుగలను. 1922-23 రైలు రిపోర్టునందు దొరతనమువారు కంపెనీ మూలముగా రైలునడపుపద్ధతిని మనసరియు యిండియాలో నివాసమై యున్న కంపెనీవారికి మేనేజ్ మెంటు యిచ్చెదరనియునున్నది. అంతియకాక కంపెనీలతో దొరతనమువారు అసంబ్ధితో చెల్లుకుండా కంట్రీబ్యూషను చేయరాదని రామచంద్రరావుగారి తీర్మానము అసంబ్ధిలో పాసు అయినది. దానిని దొరతనము వారు తిరస్కరించిరి. కాకపోయినప్పటికిని తక్కువపన్ను వచ్చు

సంవత్సరములో నది భూమికియేటకు రైలు బడ్జెటునుండి క్రిందివిధమున లేదా నిలవిధమున సామగ్రి మరయుక దిపాల్ప మెంటు కిచ్చుటకును ఉన్న అసంల్లి అధికారములు యాస్కీము రూలమున రద్దు అగుచున్నవి. మానేజిమెంటు విధానములో హర్ష జేసుకుండ అసంల్లివారి ఆహ్వాన మిట్టి స్కీమునకు ముందు గోరుట న్యాయమా? కంపెనీమేనేజి మెంటు ఉండ పునెనవో దొరతనమువారు అసంల్లి ని నమ్మక పోవులే! వారికి విభజన మంగీకారమేగాని దొరతనమువారు కోరిన కోరికల కియ్యకొనక పట్టుపట్టి స్కీమును బోగొట్టుటకు వారి విచారము రు దెచ్చిరి. రాబోవు చిత్తులను దెలియజేయుట కొక నిద్రపున యిచ్చిరి. 1910 సం వ త్సర ము లో ద షీ ణ యిం డి యా రైలు కం ట్రాక్టు మహారాష్ట్ర దొర తనమువారికిగాని యిండియాదొరతనమువారికి గాని నిమిత్తము లేకుండ కార్యదర్శిగారు కంట్రాక్టుతిరిగియిచ్చిరిని రూటరుసంజ యునుదెచ్చెను. అట్టివితిరిగిజరుగుటకు వారుసమ్మతించు. రైల్వే వాణిజ్యపద్ధతులమీద నడుపబడుచు హిందూదేశముల తే.మైన్స్ క్యులలోకల కుపయోగింపకొన గోరుచున్నారు. ఇండియాప్రజలకు ఓర్పుయింక లేదు. 70సంవత్సరములనుండి వాణిజ్యుండెరి. ఇకవారు రైలుఉద్యోగములను అక్రమింపదలచిరి. రైల్వే పన్నులు ఇల్లించు హైందవులకుచెందినవి. కనుకవారిఉపయోగానుసార వాది పరిపాలన చేయబడవలయును.

తర్వాత అసంల్లివారు ఫలహారము జేయుటకు బోయిరి. సర్ జేసేలు బ్లాకెటుగారి సమరస

అసంల్లివారు తిరిగి సమాజేశమైన పిమ్మట దొరతనమువారికి సమర్థించి యెంతవరకు యిచ్చివచ్చెను వారు బోయిరో ఆర్థికసభ్యులు నూచించెను. సర్ పురుషోత్తమదాసుగారి సరి రు.వరకుల నియమించు అదనమైన సమరణమునీ. పరిపాలన ఏర్పాటులయందు దొరతనమువారితో పురుషోత్తమదాసుగారు అంగీకరించినప్పటికిని వారిసవరణలు దొరతనమువారు అంగీకరించినయెడల స్కీమును ద్రోసివేసెదనని దెచ్చిరి. ఈస్కీము చాలా భాగములను వాణిజ్యయాభిప్రాయము. వ్యయభారమును తగ్గించుట, ఆర్థిక నివేదికమును నిలుకడజేయుట, బాహ్య అంతర్వర్తకము వృద్ధిచేయుట, పన్ను యిచ్చువారికి సదుపాయము లొనర్చుట. ఇప్పుడు పన్ను తినువారును బండించువారును గూడ బన్ను నిచ్చుచున్నారు. కనుక చెనుక బీనలే గాక రైలులు తినువారులను తాము సంపాదించవలెను. దేశాభివృద్ధి కమునకు కొంతసామ్య (Contribution) యిచ్చువలయును. వాటి ఆదాయములలోని తమకుపెరుగుదలను సరియైనవిన్నాటుదెలియ జేయ వీలులేకుండెను. రైలు ఆదాయము విభజించినయెడల బడ్జెటునకు నిలుకడయూ, రైలు ఆదాయమునకు నిలుకడయూ, అనవసర ఖర్చులేకుండ జేయుననియు వ్యాపారవృద్ధి జేయుననియు సరియైనఅభివృద్ధికి యేర్పాట్లుగావింపవచ్చుననియు ప్రయాణికులకు లాభదాయక మనియు దెలుపడెను. రైలు సర్వీసులో ఉద్యోగములు హైందవుల హక్కులను చేయవలయుననియు మేనేజిమెంటు విషయములను యాస్కీమునకు సంబంధము లేదు. రైలుకు కావలసిన స్టోక్స్ కొనుక్కొను అధికారమును ఉద్యోగములు హైందవుల హక్కులను చేయమనియు చెప్పు అధికారము యిండియాదొరతనమువారికి విభజనముచేసినప్పటికిని ఉన్నది. దొరతనమువారు స్టోక్స్ కొనుటయందు యిడికరకే వారి ఉద్దేశమును దెచ్చిరి. లీకమీసవారు నూటికి 25 వంతున రైలుఉద్యోగములను హైందవ హక్కులను చేయవలసినదనినూచించిరి. ఈవిషయములో దొరతనమువారికిని అసంల్లివారికిని అభిప్రాయ భేదము లేదు. ఇండియను కంపెనీ స్థాపించుటకు నూచనలుచేసెప్పుడు అట్టినినూచనల దొరతనమువారు రైలుచేబోర్డు యెడల ఆలోచనచేయవలసిరి. దే.రైలుబోర్డుసభ్యులైనను అట్టి నూచనలు సభవారియెదుటకు దీసికొనవచ్చును. ఇంతకు మిక్కిలి దొరతనమువారు ఏమియుజేయజాలరు. కనుక అసంల్లివారు దొరతనమువారి తీర్మానము సంగీకరింపకపోయినయెడల ప్రస్తుతము వలనే రైలు పరిపాలనను జరుగబడును. అందువలన సభికులను గమనించి స్కీములోని గణాంకములను పరిశీలించి వోటుజేయ గోరెదను.

కె. సి. నియోగిగారు

సర్ బాసిలు బ్లాకెటుగారు మాట్లాడిన మీదట కె. సి. నియోగిగారు సర్ చార్లసు యిన్ని సుగారు యీసభ వాతావరణమునకు అలవాటు చేసికొనినందులకు అభినందించెను. పెద్దలు సభలో మాట్లాడుచు రైలుమీది యీసభ వారినున్న అధికారము నూడెరకవలయునని మాట్లాడిరి. ఇన్ని సుగారి స్కీము

లో ఆకర్షణ భాగములు లేనని వారనుటలేదు కాని దొరతనమువారు యాస్కీమును ముందురాబోవు రాజకీయ సంస్కారములవరకు నిల్పుచేయ ప్రస్తుతము అంటగట్టుచేయుటకు కారణములు వారికి బోధపడుటలేదు. సర్ విలియం ఆకువర్నగారు యాదేశము విడిచినప్పటినుండి యిక్కడ జరుగుచున్న విషయము లాయనకు దెలియవు. ఉద్యోగములను హైందవుల గతము చేయువిషయములో హైనుండి క్రిందివరకు కొన్ని గ్రంథులలోను దొరతనమువారు జాప్యతాజేతినడకను ఆక్షేపించి అట్టివిధానము హిందూదేశజేమమునకు తగదనిరి.

లీకమీసవారుగారు రైలు యిండియాదొరతనముమీద చేసిన సూచనలనుదెల్పి సభాధిపేటు సర్వీసులో కొన్ని వర్గములవారి బరువు హెచ్చుగా నున్నదని దెచ్చెను.

గౌరవనీయ సభ్యులకోరికల కియ్యకొనినట్లు దొరతనమీ ప్రపంచములో నెక్కడనైనను గలదాయని అడిగిరి.

నియోగిగారు:— “ప్రజాభిప్రాయమును తృణీకరించు నట్టి యిట్టి యిండియాదొరతనమువంటి దొరతన మెచ్చటనయిన గలదా!”

గొప్పలాభము రైలువారు యుద్ధసమయములో సంపాదించిరి. ఖర్చు కట్టిపెట్టుట దీనికిగారణము. తరుగుపెరుగులు దొరతనమువారి హక్కులములో నున్నవి.

కుక్కుదొరగారు

దొరతనమువారినుంచున లంగీకరింపక పోయినవో రాజ్యముచేయుటయే దుర్లభమని కుక్కుగారు కుపితులైరి.

హైండిలెగారు

మీరు రైలు ఉద్యోగివలె మాట్లాడిరి. రాజకీయవాసన లేమి వీరినుండి వెలువడలేదు. కేవలము రాజ్యాంగవిషయక కారణములచే తాను సెంట్రోగవ్వపడి తయారుచేసిన విభజన స్కీము బూడిదలోబోసిన బట్టిరగుచున్నదని మీరు వాపోయిరి. సర్ పురుషోత్తమదాసుగారి సవరణము విభజనస్కీమును ద్రోసి వేయుటకు యేర్పాటు కావడమిది. స్కీము తిరగ్కరింపజేసిన యెడల రైల్వే అభివృద్ధిగరకు కిద్దముగానున్న స్కీములన్నియును ఆగి పోవును. రైల్వే మేనేజరులకు ప్రోత్సాహము తగ్గిపోవును. రాజ్యాంగకారణములచే సభవారిట్టి మంచిస్కీమును తిరగ్కరించుట మంచిదిగాదని వారభిప్రాయమనీరి.

దివానుబహదూరు రామకంద్రరావు గారుమాడ యిండియాకార్యదర్శిగారి యొక్కవైఖరిని ఈవిషయములో దెలియజేసిరి. కంట్రాక్టుబద్ధులు బూర్జుము వారివద్దనుండి సంగతి యిండియా దొరతనమువారికి దెలియబడవలెననిరి.

మాలవ్యగారు

హైందవులను రైలు ఉద్యోగములలోను రైలుబోర్డులోను నియమించెదమని దొరతనమువారు రంగీకరించినగాని వారి నూచనలంగీకరింపబడవనిరి.

సర్ చార్లెస్ యిన్ని సుగారి సమాధానము

ముఖ్యవిషయముయిన విభజనమువరకును అందరు అంగీకరించినందులకు వారి సంతోషమును దెలియబెచ్చిరి. ఇంజనీరింగుశాఖలో ఉద్యోగములను హైందవుల కుక్కుడుగా యీ మూడు సంవత్సరములలోను నియమిడి అభివృద్ధి గాంచుచున్నదనిరి. లీకమీస లంగీకరింపజేసినవినియు సాంకేతిక విద్యయందు యిండియనులు అభివృద్ధిగాంచిన కొలదిని రైలుబోర్డులో సభికులను నియమింపబడుచుదనియు దెచ్చెను. నియమింపబడకుండ అడ్డం కివ్వడైనను లేదనిరి.

రాయుబహదూరు బల్లారాముగారి విషయము పండితు మవవహాసన మాలవ్యాగాు జ్ఞాపకముజేసిరి. వ్యక్తి పేరులను దెల్పుట మంచిదిగాదని అగ్రాసవాధిపత్యము జూపించిన రంగాచార్యులుగారు నిరాకరించిరి.

సర్ పురుషోత్తమదాసు

గారు వారి సభరణను దీసివేసికొనినవో మాక్రీపు స్మిత్తుగారి తీర్మానము పవరణ చేయుటకు దొరతనమువారు గీసరింతుననిరి. క్రొత్త మాచనలు తమ పార్టీవారితోకలసి ఆలోచించవలయును గనుక చర్చ దొరతనమువారు మరియొక దినమునకు నిల్పువలసినదని సభ పురుషోత్తమ దాసుగారిచే కోరబడిరి.

సర్. అల్లెగొండపల్లి మధ్దేమెనుగారికి అందు కభ్యంతరములేమిరి. కుక్కువారము వరకు చర్చ నిలిపివేయబడినది. ఇతరవిషయములను జర్పించుటకు అసంల్లి రేపుసమాజేశమగును.

(అ. పే.)

డాక్టరు ఆనిబిసెంటుగారు

ఎంగుయిండియాపత్రికకు వ్రాసినలేఖ

“కాంగ్రెసునియమములలో నిపుడెట్టిమార్పును కలుగబోదు. అసహాయాద్యమమును కాపనోల్లంఘనమును కాంగ్రెసు నిబంధనలలోనివిగావు. నానూచన లామోదించబడినవో ఒక సంవత్సరమువరకును యీరెండును విసర్జింపబడును. స్వరాజ్యపద్ధతిని నిర్ణయించుటకు జరుగు ప్రజాప్రతినిధులసభకు దేనికైనను శక్తి లేదెచ్చెదను. ఆసభవారిలో హెచ్చుమంది ఆపద్ధతి నామోదించినవో నేనుగూడ దానికొరకు మనఃపూర్వకముగా పనిచేసెదను గాని విడిపోను” అని విసెంటుగారు వ్రాసెను.

(అ. పే.)

సవరణ

16-9-24. తేది దినపత్రికలో “కనరా పంచెపు ఆటలు” అను కీర్తిక క్రింద ప్రకటించిన దానిలో వెండివిగ్రహములు అనుటకు బదులు “వెండిగన్నెలు” అనియు, బాపట తాలూకాలోని మిడిల్, హైస్కూల్స్ అనుటకు బదులు “గుంటూరుజిల్లాలోని మిడిల్, హైస్కూల్స్” అని యింపవలెను. కె. వరదాచార్యులు, కార్యదర్శిగారు

ధూమకేతువు

(భోగరాజు-నారాయణమూర్తిగారు)

చ. పాడమెడవంటమింటుబటు ధూరి భయాకృతితోడమాకుఁ గన్పడియెడవంట! తోడ నెతుపానులుగాలులుధూమికంపములో పాడమెడునంట! సంద్రములుపొంగిజంగుబలుగఁవచ్చునంట! యీ గడమున నింతవారుణముగాఁ జరియింతువ? ధూమకేతువా! కా. లోకాలోకము నెల్లపుడుఁ గల్గిలంబు నొందింతు నీ తోకం జూపి; సురాసురప్రకరసంస్తుత్యైకదోర్మకమా పోకంబానోకతోకపూజ్యమయిహిందూరాజ్యమందుండు! నీ తోకం గీకను వాటిసేయదునుమీ దుర్వారగఱోన్నతిన్. సీ. రంగదుత్తుంగతరంగమా మేటిర

తొక్కరంబును దాటినట్టితోక దుడుకుక్క సిమూక లెడమొక పెనుఘాక దను దాకఁ బోకార్కఁ గనినతోక భారతీపతిబాణబంధనంబును బాణ తనముతోన తొలించుకొనిన తోక జ్వలజ్వాలాక రాళకీ లీకలవాలంకఁ గాలించినతోక.

జయమునిప్పించి మెప్పించి జగము రాముఁ డేలఁజేసినతోక సెంతేనివీకఁ గొలిచి శరణమ్ముగాఁ దెచ్చుకొనెదమేనిఁ దోకముడువంగ వలె నీవు తోకమక్క!

గ్రంథవిమర్శనము

ఇల్లాలు (మొరటిభాగము)

దంటు లక్ష్మీకాంతకవి విరచితము. గుంటూరునందలి వాణీముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రితము. వెల 1.0.0. ఈ గ్రంథము నందు ఇల్లాలు నేర్పుకొనవలసిన సంగతులను, అనుష్ఠింపవలసిన విధులను, సరసమగుభక్తిని కథలో జొప్పింపబడినవి. కథచదువుట కింపుగనేయున్నది. కాని ముఖ్యముగ గమనింపదగినవి గ్రంథమునం దిల్లాండ్రముపయోగమునకై రచింపబడిన నీతివాక్యములే యని మాయభిప్రాయము. పరిశీలన విడువని పది యెండ్లవయస్సున ల్లాండ్రై అత్తగారితోనో, ఆడుబిడ్డతోనో, నూనుతోనో, మరదితోనో, కడకు మగనితోనో వేగలేక పది మండలలో మెలగవలసినవిధము నెఱుగక కోరంతుకములపాలగుచు సంసారభారమువహింప నసమర్థులై యావనము ప్రాప్తించుకము నై ముడుగులై “సంసారం సాగరంధుఃఖం” అని నిరతము కుందుమండెడి ప్రస్తుతాంధ్ర బాల్యహీనుల కీ గ్రంథమునందలి నీతివాక్యము లల్లాసమును, విజ్ఞానమును, తరణోపాయమును గూర్చగలవని మావిశ్వాసము. గ్రంథముయొక్క శైలియు, అందందు బొందుపరుపబడిన పద్యముయొక్క శైలియు నాతికతమై విషయోచితమై కులభిగ్రాహ్యమై యెప్పుడున్నది. గ్రంథ సర్గగారు మిగిలినభాగములనుకూడ పూర్తిజేసి ఆంధ్రబాల్య హీనుద్ధరణమునసమగ్రముగ నెరవేర్చెదరుగాకయనియాశించుచున్నాము.

గుల్మగ్రాకొట్టటలు

నూపర్నెంటు అజీజుల్లాసాహెబుగారి హత్య

దొరతనమువారి సానుభూతి

గుల్మగ్రాకొట్టటలలో వధింపబడిన సి. వి. డి. పోలీసు నూపర్నెంటు అజీజుల్లాసాహెబుగారి రప్పటి కెంతటితనమును పుచ్చుకొనుచుండినో అంతమొత్తమును ఆయనవారసులకు ఫీం చనుగా యిచ్చుచుండవలెనని సైబానుగా రాజ్ఘాపించిరి.

17 వ తేదీ విచారణ

స్వర్ణబనవప్పదేవాలయము మేనేజరు సాక్షుమిచ్చెను. "అల్లరిజరిగిననాడు సాయంకాలము చాలమంది మహమ్మదీయులును ఒక పోలీసుయిన స్వర్ణబనవప్పదేవాలయమునకు వచ్చి దారిలోకనబడినపొందుపులందరిని కొట్టినారని, మధ్యాహ్నము పోలీసుడైరెక్టరు జనరలుకు తెలిపినారనంపిరి." అని యీసాక్షి చెప్పెను.

"ఈ విచారణసంఘమును నైజాముగారే ఏర్పరచిరి. కాన వీరికి సంపూర్ణాధికారము కలదు. ఫిర్యాదీ వ్యాయవాది ప్రభుత్వవ్యాయవాది ఆనుమతినిబడసి వాదించవచ్చును. 'అల్లరులలో' నేరస్థులుగా నిలువబడినవారందరను హిందువులును మహమ్మదీయులునుగూడ తాము నిర్దోషులమని ఋజువుచేయుటకు వారి కనకాశమియ్యవలెను. పోలీసువారుగూడ దోషులు కావచ్చును." అని సైబానుగారు వ్రాసిరి. కాన పోలీసువారు నిర్దోషులని విచారణసంఘమువారు నిశ్చయింపగూడదు. పోలీసు వారనగా పోలీసుయుక్త్యులలో కొందరిని నాఅభిప్రాయము" అని నాయకుగారు విన్నవించిరి.

'పోలీసువారు నేరస్థులని మీరు రుజువుపరచవలెను' అని అధ్యక్షుడనెను.

'గుల్మగ్రాకోని పోలీసులును ఉద్యోగులును చెంత నుండగనే యీ అల్లరులు జరిగెను. అల్లరిజరిగినను పోలీసు వారు తగిన సాక్షులను లేజాలకపోయిరి. పోలీసువారిపై తనమేయియు నమ్మకములేదని హిందువులందరను మొదటి నుండియు తెలుపుచున్నారు' అని నాయకుగారు నుడివిరి.

అందరు నటించి తెలుపలేదని అధ్యక్షుడనెను.

ప్రభుత్వమువారే కేసుచేసిరిగాన నాయకుగారు సాక్షులను ప్రశ్నింపగూడదని అనుభురుగారు నుడివెను. పిమ్మట నాయకుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. నవాబు జుబ్బాదరు జంగుగారు నాయకుగారి ఉపన్యాసమును మెచ్చుకొనెను.

పోలీసుడైరెక్టరు జనరలు నవాబు మహమదు నవాబు జుబ్బాగారి సాక్షులను వినుటకు చాలమంది కోర్టుకు వచ్చిరి. "గుల్మగ్రాకో మరీ ద్వేషము ప్రబలినవని సంవత్సరము క్రితమే నాకు తెలిసినది. లింగాయతులు పాలకే ఉత్సవమును ఊరేగింపును జరుపగోరుటలననే ఇప్పుడీ కొట్టాటలు ప్రారంభమైనవి. రెండేండ్లక్రితము లింగాయతులు ఊరేగింపును జరుపబోగా పోలీసువారు ఆపివేసిరి. ఈసంవత్సరము మొహరం రెండవరోజున ఊరేగింపుజరిపెదమని లింగాయతులు పట్టుపట్టిరి. అప్పటికి అల్లరులు ఇరుగలేనుగాని రెండు మతములవారికిని లోపల ద్వేషములులేక పోలేదు. ఎవరో మిద్దెమీదనుండి చేతులు కడుగుని యుందురు. అసీళ్లు ఆలంవిదబడియుండును. ఎవరో మూత్రవిసర్జనము గావించిరను వార్త కేసలము అసత్యము. పోలీసువారు తుపాకులను కాల్చి నారంభించిన పిమ్మట రెండుసార్లు తుపాకీ ద్వని వివబడెను. ఎవరను వచ్చి మహమ్మదీయులకు దుర్బాధచేసినట్లుగపడెను. అది తాత్కాలికం ప్రేక్షామే యని తోచుచున్నది. మహమ్మదీయులను కాంతులనుగా చేయుట పోలీసువారి పనిగాదు. అది దొరతనమునాకే పని. నేను విచారణచేయలేదు. సి. వి. డి. నూపర్నెంటు నవాబు జంగుగారు విచారణచేసినపుడు నేను కల్పించుకొనలేదు. అజీజుల్లాగారి పక్షముందు నేనొకని ఆరెస్తుచేసి ఒక పోలీసుఉద్యోగికి వశపరచిరి. మరల 20, 25 మందిని అరెస్టుచేసిరిగాని గుంపువాండ్రు వారిని వదలించుకొనిపోయిరి. రెండుమతములవారికిని ద్వేషము ప్రబలముగా నున్నదని నేను వినలేదు. హైదరాబాదు నుండి నాయకులు కొందరు మోటారుకారులలో వచ్చిరినియు వచ్చినపిమ్మట హిందువుల భావము మారినదనియు, తెలిసినది. ముగియ విభరమును విరుగగొట్టినవారెవరో తెలియలేదు. అని యీసాక్షి చెప్పెను.

పిమ్మట సి. వి. డి. డైరెక్టరుజనరలు క్రాఫర్డుగారు సాక్షుమిచ్చెను. "తుపాకులను కాల్చుటకు పోలీసువారికి నేనేక

త్తరమిచ్చిరి. అప్పుడు గుంపు 80 గజములదూరమున నుండెను. కానిష్టేబులందరను ఏకకాలమున తుపాకులు కాల్చలేదు. విడి విడిగా కాల్చిరి. గుంపు 100 గజముల దూరమునకు పోవునరకును కాల్చిరి. ఒకనికి కాల్గమీదనుండుదెబ్బతగిలెను. అతడు పోలీసు కానిష్టేబు. నూపర్నెంటు అజీజుల్లాగారిపైని గుండువదలిన దెబ్బతో తెలియలేదు. ఆరాత్రి హిందువు లొక్కరును కనబడలేదు. హత్యచేయలెనను మద్దేకము మొదట గుంపువాండ్లనున్నట్లు తోచెను. అజీజుల్లాగారి హత్యకు కారణమును గుండు నావద్దనున్నది. కొంతమంది స్త్రీలనుగూడ కొట్టిరిని డైరెక్టరు జనరలు తెలిపెను. గాని ఆవి రుజువుకాలేదు." అని యీసాక్షి తెలిపెను. (అ.ప్రె.)

వెర్గునను కాలేజీ విద్యార్థుల వసతిగృహము

బొంగాయిగవర్నరుగారు శంఖుస్థాపనము చేయుట ప్రసాద, సెప్టెంబరు 16:—వెర్గునను కాలేజీకి సంబంధించినట్టి విద్యాయందు వెనుకబడియున్న విద్యార్థుల ఉపయోగమువారకు ఒకవసతిగృహమునకు నేటి మధ్యాహ్నము బొంగాయిగవర్నరు, సర్ వెస్టీ విల్సన్ గారు శంఖుస్థాపనము చేసిరి. శ్రీమత్ సర్ గంగాధర పట్టర్థుగారు గవర్నరుగా తీరి ఆహ్వానించగా యీసాంఘికసనలి గృహముయొక్క ఉత్పత్తియు అభివృద్ధియు తెల్పుచు నొక నివేదికమును ప్రాధానము కాఫీట్ జారుగారు చదివిరి. దీనివిద్యార్థులకు జరుపుకొనుటకు సౌకర్యము లిచ్చుటయందు యీ కాలేజీ పేరుపొందినది. కాలేజీ వసతిగృహము చాలుటలేదు. 340 మంది విద్యార్థులకు చోటు ఉన్నప్పటికిని సుమారు 400 మంది విద్యార్థులకు వారి రక్షాస్తులు త్రోసి వేసి ఆ కాళంకము కలిగింపవలసి వచ్చుచుండెను. చోటు తేమయేదీనికి గారణము. ఒకలక్ష రూపాయలు ఈసంఘమువారు ప్రాగు చేసిననో కొంతననువారుగూడ లక్షరూపాయలు భవననిర్మాణమునకిచ్చెదమని తెల్పి 87500 రూపాయ లందుకొరకెచ్చిరి. పూర్తిగా భవననిర్మాణమునకు భవనవసాయము కావలయునని సభవారిని విరాళముల నియ్యవలసినవని ప్రాధేనరుగారు కోరిరి. ఇదివరకువిద్యాయందు వెనుకబడిఉన్న విద్యార్థు లనుభవించుచున్న సౌకర్యమునను యీభవననిర్మాణము పూర్తిచేయుచున్నదని తెల్పి గవర్నరుగారిని శంకుస్థాపనోత్సవమును సల్పుమని సర్ మహదొభాబాలుగారు కోరిరి.

గవర్నరుగారి ఉపన్యాసము

ఇట్టి యిబ్బందికాలములో చాలమందియొక్క సానుభూతిని బడసి వారి సహాయమును నొందియుండుటయందు జూపిన ప్రవీణతకు సంఘమువారిని బహుశాకించిరి. సాధారణముగా భవననిర్మాణమున కగవ్యయములో పాతికవంతు మాత్రమే దొరతనమువారిచ్చుచున్న వసతిగృహముల యేర్పాటులయవశ్యకతను గుర్తించి దొరతనమువారిచేటు ద్వినబింపబడెను. నిమ్మజాతుల అభివృద్ధికి అనుకూలమైన పనులయందు తమ కెంతయో సానుభూతికలదని గవర్నరుగారు చెప్పిరి.

(అ.ప్రె.)

బెజవాడ స్పిన్నింగు అండు వివిగు మిల్సు లిమిటెడు

పైకేరుతో బెజవాడయందు ఒక రిజర్వర్లు ఆక్కిను మెయిను కెనాలుజొడ్డునందు స్థాపింపబడినది. ఈమిల్లు కట్టడములు కృష్ణా కెనాలుపైవనుకు సమీపమున ప్రభుత్వమువారివద్దొన్న స్థలములందు ప్రారంభింపబడును. ఇందులకు 20 లక్షల మూలధనము కావలయును. నాటా ఒకటింటికి 20 రు లి 100 లక్షవాటాలుగ విభజింపబడినది. చాలవరకు నాటాలు పూరి యగుచున్నవి. త్వరలోనే నేత పనులు మున్నగునవి ప్రారంభింపబడును. యంత్రములు బాయిరుల వద్దెలాని యున్నారు. మన చెన్నరాష్ట్రములో అండు ఆంధ్రదేశముందు ప్రత్యయొక్కవగ పండుచోట యిట్టి పరిశ్రమ కలకొచ్చి పనిచేయుటకులన దేశమును సంభివృద్ధి గాంచునని సమర్థవచ్చును.

ఈ కంపెనీకి గూడూరు లక్ష్యకావుగాబు డి. వి. మేనేజరువిజయం అండు డైరెక్టరుగ నున్నారు. డి.వి.ప్రొ.స్ట్రును దరఖాస్తు ఫారములు కావలసినవారు వారికి వ్రాసికొనుచున్నది.

రంగూను విశ్వవిద్యాలయ కళాశాల

ప్రిన్సిపలుగారి వింతకోరిక

రంగూను, సెప్టెంబరు 16:—విశ్వవిద్యాలయ కళాశాల ప్రిన్సిపలుగారిచే కొంతమందిమధ్యమశాస్త్రుదీయులు ఆహ్వానింపబడి యొకసభ చేరి. సుమారు మాదలక్షలు వ్యయము చేసి మహమ్మదీయవిశ్వవిద్యాలయకళాశాలవిద్యార్థుల బసతిగృహమునొకవలను నుసీదును కట్టించవలసినదని ప్రిన్సిపలుగారు సభవారిని గోరిరి. ఏకగ్రీవముగా ప్రిన్సిపలుగారి కోరిక అంగీకరింపబడెను. హాజరైనవారు బర్మాలోనున్న మహమ్మదీయ సంఘమువారివద్దనుండి చందాలు వసూలుచేయుట కొకసామాన్య కమిటీనికార్యనిర్వాహక పుకమిటీనియేర్పాటుచేసిరి. (అ.ప్రె.)

వాతావరణసితి

1924 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 18 వ తేదీ గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధికవర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్పవర్షము	గత 24 గంటలలో కర్షము	గత 24 గంటలలో కుడివర్షము	మునుమును
గోపాలపురం	89.8	77.0	1.80	20.70	44.96
విశాఖపట్నము	92.7	78.8	1.82	15.94	87.09
కాకినాడ	92.8	81.7	...	20.85	89.09
మచిలీపట్నము	95.0	80.2	...	18.50	41.59
కర్నూలు	94.9	72.1	1.85	9.94	26.01
బళ్లారి	96.1	71.7	0.74	8.85	20.51
కడప	95.2	76.0	0.55	9.74	81.28
తెలూరు	97.0	78.6	...	11.14	87.98
నల్లదాసు	99.2	75.1	0.06	15.00	50.74
కడపూరు	93.0	76.6	...	5.67	52.94
నెలమి	97.1	78.0	...	14.09	89.30
కోయంబత్తూరు	84.5	72.2	...	20.97	22.29
తిరుమనాపల్లి	97.0	74.8	...	7.11	88.18
నాగపట్నము	92.4	77.0	...	4.89	54.98
మధుర	93.3	73.8	1.00	9.69	83.58
పాంబు	90.5	79.1	...	1.16	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	2.87	28.34
తిరువేంగడము	85.4	74.9	...	59.83	64.51
కొచ్చిక్	84.8	75.0	...	124.87	114.51
కాలికట్టు	86.4	74.7	...	133.19	117.16
మంగలూరు	85.8	75.7	...	123.42	125.66
తెంగళూరు	85.6	69.1	...	14.87	85.97
మెదకూర	75.6	61.5	...	137.12	125.46
కొడైకనాల్	66.0	52.2	...	31.55	62.18

సర్కారులు:—విశాఖపట్నములో 1.82" వర్షించెను గోపాలపురంలో 1.30" వర్షించెను. మేఘములు ఒకమోస్తరుగనున్నవి. విశాఖపట్నములో ఆర్ద్రతవర్షవ విశాఖపట్నము, మచిలీపట్నము కాకినాడలో వగటివేడిమి 4½, 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి కాకినాడ మచిలీపట్నములలో 5½, 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్కా:—నర్సపాత మొకవిధముగనున్నది. కర్నూలులో 1.85" కల్లాదిలో 0.74" కడపలో 0.55" వర్షించెను. బళ్లారిలో మేఘములు పలచగనున్నది. తక్కినచోట్ల దట్టముగ నున్నవి. ఆర్ద్రతవర్షవ. వగటివేడిమి 5½ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నూలు:—మద్రాసులో తుంపరపడెను. మేఘములు ఒకమోస్తరుగనున్నవి. మద్రాసు కల్లూరులో వగటివేడిమి 6, 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి మద్రాసులో 2½ డిగ్రీలు తక్కువ.

రాజధాని ఉత్తరార్ధమున వాతావరణము కొంచెము అస్థిముగ నున్నది.

సి. ఆర్. సామోధు.

వాతావరణకామ్రాజు.

భూవేంద్ర బాసుగారి మరణము

సి. ఆర్. దాసుమొదలగు ప్రముఖులు పాల్గొని క్రియలలో పాల్గొనిరి

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 16:—66 సంవత్సరముల వయస్సు నందు మహాత్మాను ఒక గంటకు యిదివరకు పంగళేశ్వరకార్యనిర్వాహక సభ్యులగు భూవేంద్రబాసుగారు పరమపత్య మనొందిరి. చాలకాలమునుండి తీవ్రము, గుండెకాయజబ్బులతో ను బాధపడుచుండిరి. వారొక్క కుమారుడు అంత్యక్రియల ను జరిపెను. బాసుగార్ల సాధారణ జీవితచారిత్రకలవారు. 1917 సంవత్సరమువరకును మీ మైంధన కాంగ్రెసునందు మ రుగు గల సభ్యులు. మదరాసునందు జరిగిన కాంగ్రెసున కగ్రాస నాధిపత్యమువహించెను- పంగరాష్ట్రవిభజనమగునీ తీవ్రము గా బోరాడిరి. యిండియా కార్యదర్శిగారి కౌన్సిలు సభ్యు లుగ వీరు తర్వాత నియమింపబడిరి. మొన్నటి రాయలు యిండి యను సివిలుసర్వీసు కమిషనులో వీరు కమిషనుగా ఉండి ఐపోర్లో సంతకము చేసినపారిలో నొకరు. కొన్ని మాసముల క్రిందునేవీరు పంగరాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక సభ్యులు గా నియమింపబడిరి. కాని ఆస్పత్రుచే వెంటనే రాజీనామా నిర్వహింపబడెను. అంత్యక్రియలు మాడున్నరగంటలకు జరిగెను. సి.ఆర్. దాసు, మహారాజా ప్రభుత్వమారటాగూ, మహారా జా మారటాగూరు నాటారుమహారాజా, ప్రెసిడెన్సీడివిజను కమిషనరు కె. సి. డే, సర్ ఆర్. యన్. ముఖర్జీ, పాత మంత్రి ఏ. హెచ్. ఘోష్, విభాగ్య శ్రమములకు శ్రీకాంతాచార్యులు బోయి అంత్యక్రియలను ముందు పాల్గొనిరి. బాసుగారి కసంవత్సరము కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకు వైస్ చాన్సలరుగా నుండిరి. (అ. ప్రె.)

పంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వ కార్యసంఘముల సభ్యులుగాను నన్నిటిని మూసివేసిరి

పంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వ కార్యసంఘమున సభ్యులుగానుండిన భూవేంద్రబాసుగారు ము. ఏ. బి. ఎల్. గారు స్వస్థులగుటచే వారిసారాధ్యము నిన్న 17 వ తేదీన పంగరాష్ట్రమున ప్రభుత్వకార్యాలయములన్నియును మూయబడెను. కలకత్తా వారా ప్రతికలు వసుభూగారి జీవితసంగ్రహచరిత్రలను ప్రధానవ్యాసములను నిన్న ప్రకటించెను. వారిసామర్థ్యమున, స్వార్థత్యాగమున, దేశసేవను చాలప్రశంసించెను. భారతీయులలో ను పంగీయులలోను శ్రేష్ఠుడని కొనియాడెను. (అ. ప్రె.)

రంగూను పోర్టువారిచాలన నివేదికము

రాయడితగ్గెను

రంగూను, సెప్టెంబరు 16—రంగూను పోర్టు పరిపాలనావేదికయందు 1923-24 సంవత్సరములో 7385295 రూపాయలు రాయడి వచ్చినదనియు రిజర్వుపంతుకు చేర్చబడిన 2275000 రూపాయలకలిసి 6983489 లు ఖర్చు అయ్యెననియు కమిషనరుగారు తెల్పుచున్నారు. సంవత్సరమునకు ఖర్చుబోగా 401866 రూపాయలు మిగిలెను. రాయడిలో 958987 రూపాయలు తిరిగెను. వెనుకటి సంవత్సరముకంటె 65565 రూపాయలు ఖర్చు జాస్తీ అయ్యెను. 1923 సంవత్సరము నుండి పోర్టురేట్లు పెరిగెను తగ్గింపుచే రాయడితగ్గెను. సముద్ర వ్యాపారము 4413305 టన్నులు. ఓనిలో 1805839 టన్నులు దిగుమతియై, 3097465 టన్నులు ఎగుమతియై, 2593160 టన్నులు మార్పుటయై, 10001 టన్నులు సరకులు విడిచిపెట్టబడినవి. 14000 టన్నులు నిరుటికంటె ఎక్కువ అయ్యెను. ఇంతకన్న యెప్పుడును ఎక్కువవ్యాపారము జరుగలేదు. నాబున వద్ద పోర్టుకొరకును పట్టణాభివృద్ధికొరకును 1893-21 ఎకరముల స్థలము ఆక్రమించబడినది. కలకత్తాగారి తీర్పుప్రకారము స్థల విభాగముకాకుండ 10964999-8.0 లు సమానవాటాలుగా యివ్వబడెను. (అ. ప్రె.)

రవీంద్రనాథ్ టాగూరుగారి విదేశీయ ప్రయాణము

స్వెయిను, ఇటలీ, దక్షిణ అమెరికాలకు వెళ్లెదరు.

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 16—నేడు బ్రయాణమై కొలంబో వెళ్లుటకు రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు కలకత్తా విడిచెదరు. అక్కడనుండి స్వెయిను చేరుకును ఓడివింద వారుబోయెదరు. ప్రస్తుతపు యేర్పాటుప్రకారమాయన ఇటలీదేశమును, దక్షిణ అమెరికాఖండమును బోయి చూచెదరు. (అ. ప్రె.)

స్థానిక సంఘముల సవరణచట్టము

జిల్లాబోర్డులయందన్న రైల్వేసెను నుపయోగించు కొనగోరుట

మదరాసు శాసనసభయందు ఏ. ఎస్ కృష్ణరావుగారు యాదినవ స్థానిక సంఘముల సవరణచట్టమును ప్రవేశపెట్టుచును:—

కారణోద్దేశములు

1884, మదరాసు స్థానిక సంఘముల చట్టము 57 సెక్షను ప్రకారము వహులుచేయగా జమయై కొంతమొత్తము జిల్లాబోర్డులయందు నిలువయందున్నది. 1920 చట్టము ప్రకారము రైల్వేసెను తీసివేయుటచే ఆ మొత్తమును తమజిల్లాలయందు రైలుమార్గములు వేయుటకుగాని, వేరవిధమున ప్రయోగసౌకర్యములకుగాని జిల్లాబోర్డులవాటికి ఏ లు పడకున్నది. రోడ్డును వంతెనలకు చాల భవము వారికి గావలసి యున్నను, యామొత్తము వారివద్దనున్నను, చట్టమునంగ 286 సెక్షను ప్రకారము దీనిని అవసరమున భర్తులకు వినియోగించుటకు నలునుపడకున్నది. నేనికై ప్రత్యేకించబడిన భవము ఆ కార్యమున కేతకపు వేరపనులకు వినియోగింపగూడదని 286 సెక్షను వాసిండుచున్నది.

ఈసెక్షనునకు గలుగు యిబ్బందులను తొలగించుటకే యీచట్ట ము(బిల్లు)దేశీకరపడినది. చట్టమునందలి 118 సెక్షను నందు చేర్చుననుచిత కార్యమునకుగాని లేక, యితరవిధమున గోడ్డును తెనలు నియమించుట యందు పెట్టుబడిగ గాని స్థానిక ప్రభుత్వమువారి అనుమతివైని వెచ్చింపవచ్చునని యీబిల్లు స్థానిక సంఘములకు అవకాశ మొసంగుచున్నది.

స్థానిక సంఘములవారు రోడ్డును తెనలు వేయించుటకు పెట్టుబడిగాక, రైల్వే ట్రాముమార్గములు మోటారు మార్గములు మున్నగు మార్గములు ఏర్పాటుచేయ అవకాశములు గలవాలే వాయని మచ్చుజూచుటక్రింద యాధనము వినియోగించుకుంటుండు కై ప్రభుత్వమువారిఅనుమతివైని యని వరకు విధించబడెను.

బెండు రోహిలుఖండు రైలు

పైబాబాదు, సెప్టెంబరు 16—బెండు రోహిలుఖండు రైలుదారివిద ప్రయాణము బుర్రాల్లనకును ఖిరింపూటునకును మధ్య 15 తేదీనుండి సరాసరిగా జరుగుచున్నది. (అ. ప్రె.)

భయోత్పాతకరమైన మరణము

సికింద్రాబాదు, సెప్టెంబరు 16—ట్రెన్స్ మెరి వైయలెను స్టేషనునంద దారిలో ఫిట్టు విశేషమును చేరుగల నుట్టువుకాదు చచ్చిపడియుండెను. నేడునాభ్యాష్టము ఒక గంటకు అతని పటాలమునకు జెందిన మరియిద్దరు కాతులచే కనుగొనబడెను. వీని పీడి నరకపడి యుండెను. ఊపిరిగొట్టును ఛేదించబడెను. వానిబ్రక్కను రక్తముతోగూడిన పంగలిక త్రి గలదు శవమును జూచిన యిద్దరు మనుష్యులయొక్క సాక్ష్యముకొరకును కేవల వరకును విచారణ నిలిపివేయబడినది. (అ. ప్రె.)

బొంబాయిశాసనసభ సెలెక్టుమిటి సిఫార్సు

అధ్యక్షునకు సెలకు మూడువేల తీతము

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 17—బొంబాయిశాసనసభ సెలెక్టుమిటివారు అధ్యక్షునకు సెలకు రు 200 లు తీతము నిచ్చుటకు సిఫార్సుచేసిరి. డిప్యూటీ ప్రెసిడెంటువలెగాక ప్రెసిడెంటు యావత్తుకాలమును కవున్నిలపని జూచుచుండు న. ఇంకురై వారు విల్లు సవరణచేసిరి. (అ. ప్రె.)

విదేశీ వస్త్రములు

చిన్నరాలలో హిమ్మరణదీక్ష

చిన్నరాల కాంగ్రెసుసంఘమువారు బహిరంగసభను జరిపిరి. దేశరాజ్య త్వనములలో విదేశీబట్టలుకాదులనంద విక్రయ నిరోధము (పికటింగు)ను జరుపవలెను. విదేశీవస్త్రములను ధరింపగూడదు అను తీర్మాన మార్గభలో నామోదించబడెను. (అ. ప్రె.)

ఖాల్వాసి శాశాల

కళాశాలలో నిపుడు నెమ్మదిగా పని జరుగుచున్నది. (అ. ప్రె.)

కోహాటులో మతేకలహములు

2000 మంది రావల్పిండిచేరి

చాలవోట్ల హిందువులను మహమ్మదీయులును కొట్టి కొనుచున్నారనువాల్లధికముగా వివరమిచ్చెను. 200 మంది శరణాగతులు అతడినధిల్ల కోహాటుండి చేరిరి. వారు పూటకు గతి లేనివారుగా కేత రాగివమ్మికియైన లేకుండునన్నారు. వారిలో కొంతమంది భవంతులైనను కొట్టాలలో సర్వమును నాశనమైనది. సవాతనసర్క, హిందు, సింగ, ఆర్క, బాలభట, సంఘములవారు వారికి సర్వవిధముల సహాయము చేయుచున్నారు. వీరందరును కోహాటు నగరమునుండియు ఆప్రాంతమునందలి గ్రామములనుండియు వచ్చిరి. వెంటనే విచారణసంఘము నేర్పరచి తగినసహాయము చేయవలెనని రావల్పిండివారు తొందరపడుచున్నారు (అ. ప్రె.)

ఇంకొకవార్త

మరి 100 మందిగూడ రావల్పిండివచ్చిరి. వారిలో ఆరుగురికి బలమును గాయములు తగిలెను. వారందరను హిందువులు. ఇంతవరకు హిందువులలో గాయములుతగినవారు 45 మంది చేరిరి. వారికందరికిని చికిత్సచేయుచున్నారు. రావల్పిండిలోని పుడు 12 శతజాలయును లేర్పరుపబడెను. ప్రతిశరణాలయములోను భర్త్యభోజనశాలగూడ ప్రత్యేకముగా నేర్పరుపబడెను. రావల్పిండికివచ్చు హిందువులవద్ద రైలుచార్జీ పుచ్చుకొనగూడదని ఉత్తరపుచ్చేయబడెనని మాడ తెలిసినది. భవసహాయ మత్సన సరము. పంబాబురాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి డాక్టరు సత్యపాలు గారు రావల్పిండికి బయలుదేరిరి. అటుండి కోహాటుకు వెళ్లెదరు. (అ. ప్రె.)

లక్నో కొట్లాటలు

అల్లరులు జరుగలేదు

17 వ తేదీన అల్లరులు జరగలేదు. ఎవ్వరిని అరెస్టుచేయలేదు. మహమ్మదీయులు దుకాణములను తెరచిరి. చాతులో హిందువులుగూడ దుకాణములను తెరచిరి గాని ఆమీనాబాదులో హిందువు లింకను దుకాణములను తెరువలేదు. ఇబుబ పైని కులు కావలియుండుటచే మీకు భయకారణములేదు. మీరు దుకాణములు తెరువనిచో మీకేవలముకలుగును అని చాలమంది నాయకులు వారికి బోధించిరి. (అ. ప్రె.)

అకాలీనాయకుల కేసు

సర్దారు బహదరు మెహతేబుసింగుగారి స్టేటుమెంటు సింగుగారు చాల దీర్ఘమున స్టేటుమెంటు నివ్వచున్నారు. అదియింకను జరుగుచున్నది. ఇంకను ముగియలేదు.

“నాభారాజులు నీ కు గు రు వు ల వం శీ కు లు. ప ద భ ప్త డ ను మ హా రా జు సి క్కు సంఘమునకు గొప్ప నేపథ్యమెను. శాల్యాకళాశాలభవనిర్యాణమునకు యీ మహారాజు తండ్రి అధికమగుభవమొసగెను. దొరతనమువారు ప్రతిహాలు రగుటచే శిరోమణిసంఘమువాక్కి విషయమున కల్పించుకొనవలసివచ్చినది. మహారాజును బలవంతును తొలగించిరని సంఘమువారు తలచిరిగాన కారణములను తెలుపుడని దొరతనమును కోరిరి. దొరతనమువారు సరిగా సమాధానమివ్వనేలేదు. ఒక హాటిగూలయవోగి రెండుసార్లు శిరోమణి సంఘకార్యాలయమునకు వచ్చి నాభావివాదను పరిష్కరించుటకు దొరతనమువారు సిద్ధముగా నున్నారని తెలిపెను. నాభాకుసంబంధించినవస్త్రముల నన్నిటిని శిరోమణి సంఘప్రతినిధుల కిద్దరికి చూపింపవలెను. అవి సంశ్లేష్టికరముగా నున్నచో మేము ఆందోళనమును నిలిపివేసెదమని తెలిపితిమి. అందుల కంగీకరించినది ఆ యద్యోగి తేలికనేగాని అది జరుగనేలేదు.” అని సింగుగారు నుడిపిరి.

ఏలూరు మ్యునిసిపాలిటీ

అధ్యక్షుడు డెచ్చిన కేసులలో తీర్పు

అధ్యక్షుడు యిద్దరు వర్తకులవైని తెచ్చినకేసులో యీ నెల 15 వ తేదీన విచారణచేసిన మేజిస్ట్రేటు తీర్పుకొచ్చెను. డెరి 750 రూపాయలు జరిమానా వేసెను. 2 క్వి. కేసును 800 రూపాయ వంతున ఫిర్యాదీకి మజరా యివ్వవలెననెను. నాలుగేండ్లవరకును ముద్దాయిలు మృనిసిపలు నిర్మింకలకు నిలబగూడదు. ఓటు యివ్వగూడదు. అని తీర్పుచెప్పెను. అని సి. మార్కనారాయణ గారు ఏలూరునుండి తిరిగివార్త నడిపిరి.

స్థానిక వార్తలు

ఆత్మహత్య:—సికింద్రాబాదులో 16 వ తేదీన రైలుక్రందపడి చనిపోయిన ఫిట్టిబిలియం అను సైనికుడు ఆత్మహత్యగా విచారించిన మరణవిచారణలో నిన్న స్థిరపరుపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

తపాలనోటీసు:—కొలంబో మీదుగా మారిషసునకు బోవు తపాలాజనరలు పోస్టాఫీసువద్ద సెప్టెంబరు 21వ తేదీ సాయంకాలము 6-25 గ వరకు పుచ్చుకొనబడును.

గుంటూరు భీమాకంపెనీ మోసము కేసు:—నిన్నటిదినము ఆంధ్రప్రదేశ్ యందు, 8 వేల 4 వేల కాలమున నీకేసు గురించి ప్రకటించబడినవార్తలో పొరబాటున 1 ముద్దాయి జె. కె. రాజేశ్వరరావునిగలను. ఆతనిపేరు జె. కె. రాజారావు అని చదువుకొనవలెను.

పోలీసు:—సికింద్రాబాదు కాళియందు నానుగ జెట్టెడు ఉద్యోగినియొకరియొకరు కిక్కించుటకు దిగిపోయెదటను గూడ కమిషనరుగారి కధికారమియ్యబడెను. కమిషనరుగారి ఉత్తరువుపై ఆశీర్వాదము ప్రభుత్వమువారి నుద్దమంతును.

మొలొపురం సంక్రమణ:—అదివారము (21-9-24) తేదీన సాయంకాలము 4.20 గ. వైసభ యజమాన్యమున గోపాలనాయగరుమ్మలనుండిననునందు అరియకుడి వాస్తవ్యులగు రామానుజయ్యంగారు గానభర్త జరిపెదరు.

తిరువళ్ళిక్కేణి సంగీత సభ:—కృష్ణజయంతి ఉత్సవము సందర్భమున వైసభవారి యజమాన్యమున తిరువళ్ళిక్కేణి శారదా మందిరము, 81, పెద్దపీఠియందు అదివారము సాయంకాలము (21-9-24) 4.15 గ. మిను రంగయ్యగారు, మిను కమలమ్మగారు పాటక చేరి జరుగును.

మధ్యజర్నలు

వైసభ సంతకమును మానవత్రిక
ఈవత్రిక త్రివేంద్రమునందు ఆంగ్లభాషలో ప్రకటించబడుచున్నది. మొదటి సంపుటము 7వ సంచికను కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. సాలుచందా మూడురూపాయలు. వ్యాసరాయ మఠచరిత్ర, శ్రీపురందర దాసులవారిచరిత్ర, కుంభకోణముధ్వసభ, శ్రీమాధ్వమహాజనసభ, ఈశావాశ్యాపనిషత్తు, ఉడిపి కృష్ణాడు, మధ్వసేదాంతము, మధ్వలలోనైకమత్యము, మున్నగు విషయములనుగూర్చి వ్యాసము లిందు గలవు. వెలయువారు “మేనేజరు మన్వ జ్యుల ఫోర్ట్యు త్రివేంద్రం” అని వ్రాయవలెను.

ఖద్దరు ప్రదర్శనము

ఆక్టోబరు నెల 18, 19, 20 తేదీలయందు జరుగబోవు ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాభిలతోపాలు ఖద్దరుప్రదర్శనముగూడ జరుగవచ్చును. ఖద్దరుప్రదర్శనము ఆక్టోబరు 17 వ తేదీనుండి 27 వ తేదీవరకు జరుగును. దీపావళిరోజున మద్రాసీయులకు నూతనవిప్రభారణము ఆచారముగనున్నది. కాన యెక్కువ ఖద్దరువిక్రయము కావచ్చును. స్టాల్సు చాలా తక్కువగనున్నవి. నలయువారు రు. 10.0.0 యీ క్రింది చిరునామాకు వెంటనే ముత్యార్యులపంపిన రిజిస్ట్రు చేయబడును. ప్రదర్శన యోగ్యవస్తువులను ఆక్టోబరు 10 తేదీలోపుగ పంపవలయును. ప్రదర్శనవస్తువులకు చార్జీ చేయబడెను. రానుపోను ఖద్దరులు స్వంతదాతే భరించవలయును. కుద్దఖద్దరు, నూతనరాటుములు, ప్రత్తి, యెకులు, కదుర్లు, ఖద్దరుజంబుఖానాలు, బనీనులు, కలంకానీసానూలు, కొయ్యబొమ్మలు, కొయ్యసానూలు, దంతపుసానూలు, చేతితో చేయబడిన సమస్తవస్తువులు ప్రదర్శించబడును. ఆంధ్రమహాశిల్పము విరివిగ ఖద్దరును పంపి ప్రదర్శనమును జయప్రదముగ గావించుటగాక. ఆంధ్రుల ప్రతిష్ఠను నిలుపుదుగాక అని ప్రార్థించుచున్నాను.

గంటి సూర్యనారాయణాశ్రమి
సెక్రటరీ - ఖద్దరు ప్రదర్శనము
7 తంబుచెట్టి వీధి, మద్రాసు

అధ్యక్ష వేతన చట్టము

మదరాసు శాసనసభ అధ్యక్షుని వేతనము నిర్ణయించు చట్టము.
ఇండియా ప్రభుత్వచట్టము 72 సెక్షనునందు (5) సబు సెక్షను ప్రకారము మదరాసు శాసనసభ అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనబడు వారికి వేతనము శాసనసభవారి చట్టముద్వారా నిర్ణయించవలసి యున్నది. కావున యిట్లు చట్టము విధింపబడినది:-
1. ఈచట్టము అధ్యక్ష వేతన చట్టము, 1924 అని పిలువబడును.
2. మదరాసు శాసనసభలో ఎన్నుకొనబడిన అధ్యక్షునకు నెలకు 2 వేల రూపాయలు వేతన మియ్యవలెను.

బాలికను బలాత్కరించినను నేము

ముద్దాయి వదలివేయబడుట
ఒక బాలికను బలాత్కరించినను నేరమునకు గాను, గుంటూరు సెషన్సు జడ్జిచే, కిక్కించబడిన చెక్కిర నాగయ్య అనునాతడు గావించుకొనిన అప్పీలును, ఈడినమున హైకోర్టులో ప్రధాన న్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి రెంటిగార్లు విచారింపి ముద్దాయిని సిగ్గోషిగా వదలివేయుట వుత్తరు వొనర్చిరి. గుంటూరుజిల్లా పెనుకొండ తాలూకా పెద్దవరము గ్రామమున వీరమ్మ అను 18 సంవత్సరముల వయస్సుగల, అయ్య కన్యకుగ్గురాల బాలిక పొలములో గొడ్డను కాచుకొనుచుండగా అప్పీలు దారు ఆమెను బలాత్కరించి నేని ప్రాసిక్యూషను వారు ఆరోపించెరి.

అప్పీలుదారుతరపు న్యాయవాది, మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో బాలికయొసగిన స్టేటు మెంటునకును సెషన్సుకోర్టులో నొసగిన స్టేటు మెంటునకునుగల భేదములను వివరించి, ముద్దాయియే వేసేర మొనర్చెనుటకు, అబాలికయొక్క తల్లిసాక్ష్యము తప్పనిసే సాక్ష్యమెద్దియగుననడలేదనియు అట్లు బలపరచుడిన సాక్ష్యము పై ముద్దాయిని కిక్కింపరాదనియు వాదించెను ప్రాసిక్యూషను తరపు న్యాయవాది, ఇట్టి కేసులందు ముద్దాయియొక్క దోషమును గురించి నిర్ణయించునపుడు చాల జాగ్రత్తతోనుండవలెనని నుడివెన.
న్యాయమూర్తులు, బాలిక బలాత్కరింపబడినదియు కాని ముద్దాయియే ఆ కార్యమొనర్చుననుటకు బలముసాక్ష్యము లేదనియు నెంచి ముద్దాయి పై విధింపబడిన కిక్కిన రద్దుచేసిరి.
సి. రామారావుగారు ముద్దాయి తరపున వాదించిరి.

బొంబాయి ఫాక్టరీలు

వార్షిక కనివేదిక
“1922 లో 10:2 ఫాక్టరీలుండెను. 1923 లో 141 హెచ్చిసవి. ఇప్పుడున్న మొత్తము 1208. 20 నుండి పనివాండ్లు పనిచేయు యంత్రకాల (వస్తునిర్మాణాల) గూడ చట్టముక్రింద పడుచున్నవి. ప్రొత్తగానియంపన చేయబడుటవలననే హెచ్చుదశకువచ్చునని ప్రొత్తగానియంపన చేయబడుటవలననే హెచ్చుదశకు వచ్చుచున్నది. పనివాండ్లసంఖ్య 1922 లో సంఖ్య కనబడుచున్నది. పనివాండ్లసంఖ్య 1922 లో 860,518, 1923 లో 8,56,418. వీరిలో స్త్రీలు 70 వేలమంది యున్నారు. బాలరసంఖ్య 1922లో 15000, 1923 లో 11400. రెండేండ్లలో 100 కి 28 వంతున తగ్గినది. మిల్లు పాకశాలలు 1922 లో 15. 1923 లో 4. 11 పాకశాలలు తగ్గినవి. మిల్లులలో మానిపించినబాలురు చురువులేకుండ దేశేంద్రియముగా తిరుగకుండ చూడవలెను. అపాయములు చాలతగ్గినవి. ప్రాణనష్టము చాలాగ్గినది. పడేండ్లముధ్య నింతతక్కువగా వీనడునుండలేదు. పనివాండ్లకొరకు యిండ్లు కట్టించుచున్నాడు. యంత్రకాలల యజమానులు పనివాండ్ల సౌకర్యములను విచారించుచున్నారు” అని బొంబాయి కలెక్టరు వ్రాసెను. (ఆ. ప్రె.)

రైలులో దొంగతనము

ఈస్టుయండియా రైల్వేలో 16 వ తేదీన సాయంకాల బొంబాయి మెయిలు ట్రెయిను నమ్మచుండగా డినాపూరు వద్ద రెండు గనపేటికల (కాఫుసేపు)ను వెలుపలకు త్రోసిరి. ఈనెల 2 వ తేదీన చాందిపూరు మాకరుప్రేషనులకుమధ్య కల క్రాకు 9) మైళ్ళదూరమున రైలులోనుండి ఒకధనపు పెట్టెను వెలుపలకు త్రోసిరి. కాని దొంగలబాడ తెలియలేదు. (ఆ. ప్రె.)

తమిళనాడు స్వరాజ్య పక్షము

మహాజనసభా మందిరమున సెప్టెంబరు 16 వ తేదీన జరిగిన తమిళనాడు స్వరాజ్యపక్ష సభయందు, శ్రీనివాసయ్యంగారి అధ్యక్షతక్రింద నిట్లు తీర్మానించబడెను:
1. స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు సభలకు బోయినపుడెల్ల కద్దరు ధరించెదరు.
2. స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులీనగరమునందు ఇతరచోట్లను పిలసంతమంది కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చెదరు.
3. విదేశీవస్తువులను, క్రిటికీవస్తువులను బహిష్కరించవలెనని యీపక్షముసభ్యులు నగరములోను ఇతరచోట్లను బోధించెదరు. కద్దరునిర్మాణమును ప్రోత్సహింపగోరెదరు.
4. ఆదిద్రావిడసంఘము సభ్యులను యీపక్షమునందు చేరుడని కోరుచున్నారు.
ఈడిగున శేర్మొనబడినవారు ఆయాస్థలములలో స్వరాజ్యపక్షసంఘల నేర్పరుచవలెనని యీసభివారు గోరుచున్నారు.
ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, ఎం. కె. ఆచార్యగారు చెంగల్పట్టు
వి. టి. రామస్వామిఅయ్యగారు, ఎం. కె. ఆచార్యగారు చక్కిణ ఆర్కాటు.
ఎస్. కుంజిడపడమగారు ఎస్. సత్యమూర్తిగారు తంజావూరు.
టి. వి. ముద్దుకృష్ణయ్యగారు. ఎస్. సత్యమూర్తిగారు తిరుచనాపల్లి.
ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు కె. వి. శేషయ్యంగారు మధుర, రామనాడు.
ఎస్. అనంతరామయ్యగారు ఎస్. సత్యమూర్తిగారు తిన్నవెల్లి.
టి. ఆదినారాయణచెట్టి సి. వి. రాజగోపాలాచారిగార్లు ఉత్తరార్కాటు, నేలము, కోయంబతూరు.
వైన శేర్మొనబడినవారు ఆయాస్థలములలో స్వరాజ్యపక్షముల నేర్పరుచెదరు. స్వరాజ్యపక్షసభ్యులుగా నేరనున్నవారు నాకు తెలియదనిచినచో వారికి ఏయకపరచెదను.
ఎస్. సత్యమూర్తి.
కార్యదర్శి.

ప్రథమ కర్నాటక

ఆయుర్వేద సమ్మేళనము
అధ్యక్ష నియోజనము
“కాంగ్రెసు మహాసభలో పాటు డిశంబరు నెలలో బెల్గాం లో కర్నాటక ఆయుర్వేద ప్రభుసమమేళనము జరుగగలదు, ఆసభకు డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీకృతి బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. గారిని అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనవలసినది బీజపూరు, బెల్గాం, మైసూరు, ధార్వారుపట్టణముల పండితులును డాక్టరులును నూచించిరిగాన కర్నాటక రాష్ట్రీయలవారుగూడ తమ అభిప్రాయమును, అక్టోబరు నెల 15 వ తేదీలోగా తెలుప ప్రార్థితులు”
“కర్నాటక, ఆయుర్వేద సమ్మేళనము” జనరలు శక్రటరీ, బెలగాం అని వ్రాయవలెన.

లాలా లజపతి రాయ్ గారు

నేడు బొంబాయి చేరిరి
పిల్నవాస్తీమరులో లాలాజీ నేడయ్యమున బొంబాయిలోదిగెను. కాంగ్రెసుసంఘమువారు స్వాగతమొసగిరి. నేడే లాహోరుకు వెళ్లెదరు. ఆయన ఏమియును తెలుపజాలననెను.
ఆత్మహత్య
డాక్టరు బి. కే. డే. అను నాయన పిల్నవాస్తీమరులో వచ్చుచుండెను. ఆయనకు బాధకరమువ్యాధి తలపింపి వైద్యశాలలోనుండెను. బాధ భరింప లేక ఆతడు స్త్రీమరులోనే ఆత్మత్య గావించుకొనెను. శేషమును సముద్రగతము గావించిరి.

మెయిలు స్త్రీమరు

నీనా అను మెయిలుస్త్రీమరు 11 వ తేదీ లుపాగును తీసికొని లండను నుండి బయలుదేరి నిన్న 17 వ తేదీ ఉదయమునకు పొట్టునెడు చేరెను. వెంటనే అలసుండి బయలుదేరెను. (ఆ. ప్రె.)

తిలక్ స్వరాజ్య నిధి

1922 వ సంవత్సర నివేదికము

అఖిల భారత సంఘము రాష్ట్రీయ సంఘముల యొక్క
తెక్కలు

అఖిల భారత సంఘపు ఆడిటర్ గారి నివేదికము

నూరత్ లో 1922 వ సం॥ జనవరి 31 వ తేదీని జరిగిన కాంగ్రెసు వర్కింగు కమిటీవారిచే సంగీకరింపబడిన మూడవ తీర్మానము ననుసరించియు, ప్రధాన కార్యదర్శి యగు మోతీ లాల్ నెహ్రూగారి యజ్ఞ ననుసరించియు 1922 వ సం॥ అక్టోబరు 28 వ తేదీనుండి 1922 వ సం॥ డిసెంబర్ 6 వ తేదీ వరకు రాష్ట్రీయ సంఘముల తెక్కలు పరిశీలన చేసితిని. సింధు బర్హా రాష్ట్రీయముల తెక్క మిగిలిన రాష్ట్రీయములను పరిశీలించితిని. అస్సాం రాష్ట్రీయమునందలి గౌహతీనగరమున శేగితిని. కాని రాష్ట్రీకాంగ్రెసు సంఘముయొక్క కార్యదర్శి జబ్బుచేసి న కారణమున గౌహతీనగరమున పీడిపోవుటచేతను రాష్ట్రీయ సంఘము తెక్కల పుస్తకములు కొన్ని పోలీసువారివశము నుండుటచేతను అస్సాం రాష్ట్రీయ సంఘము తెక్కలను పరి శీలన పిలువకపోయెను. ఆయా రాష్ట్రీయములందలి ఆడిటర్లచే పరి శీలంపబడిన తెక్కలనే నేను పరిశీలించి నివేదికమును తయారు చేసితిని. బర్హా దక్షిణియా ఆడిటర్ పరిశీలించిన తెక్కలను పంపించెను. కాని కార్యదర్శియు ఇతర దోషగులును లాభానా సమావేశమునందు పనిమీద నుండుటచే సింధు రాష్ట్రీయ తెక్కల నుంపలేదు. 1921 వ సం॥ డిసెంబరు 15 వ తేదీని తిలక్ స్వరాజ్య నిధి వనూళ్ల యొక్క రొక్కము, నగలు, భూవనతి

మొదలైనవానియొక్క) సమగ్ర నివేదికమును కాంగ్రెసు కార్య దర్శుల కర్పించితిని. 2 వ సెంటరునుండి 19 సెంటరువరకుగల అనుబంధముల రాష్ట్రీయ సంఘముల జమాఖర్చులై యున్నవి. తిలక్ స్వరాజ్య నిధి వనూళ్ల విషయమై కాపనోల్లంఘన సంఘ మువారు కవర్పించిన నివేదికము 6 వ సెంటరు అనుబంధముగ చేర్చబడినది. ఇన్ని సంఘములు, 1921 వ సం॥ అక్టోబరు 31 వ తేదీవరకును, కొన్ని సంఘములు 1921 వ సం॥ నవంబరువర కును తెక్కలను తయారు చేసియుండుటచే 1921-1922 వ సం॥ల జమాఖర్చులను కూడ తయారుచేసి యానివేదికమునకు అనుబంధ ముగ చేర్చబడియైనది. ప్రస్తుత నివేదికమునందు తెక్కలు 1922 సం॥ సెప్టెంబరు 30 వ తేదీవరకు కర్వనామాన్యముగ గుణింప బడినవి. నివేదికము మొదటి అనుబంధమును కూడగనే దేశీయ వహాన యొక్క యాదాయవ్యయములు స్వప్రము కాగలవు. బొంబాయి, గుజరాత్, పంజాబ్ రాష్ట్రీయములందు దుక్క ఇతర రాష్ట్రీయ సంఘముల తెక్కలలో నిలువ చాల తక్కువగనున్న ది. పెట్టుబడులు కూడ తెక్క గట్టుకొన్నచో నిలువకొక్క ము 24,49,711.5.11 లున్నది. 2 మొదలుకొని 5 వ అను బంధమువరకు జమాఖర్చుల నివేదికములు కలవు. 6 వ అను బంధమునందు శేవలము కిలక్ స్వరాజ్య నిధి తెక్కలే కలవు 7 మొదలుకొని 25 వ అనుబంధమువరకు రాష్ట్రీయ సంఘముల తెక్కలు కలవు. 1922 వ సం॥న ప్రభుత్వమువారు రవలంబించిన నిర్బంధవిధానమువలనను, కాంగ్రెసు ఉద్యోగులను వాయ కులును చాలమంది నిర్బంధితులైన కారణమునను కాంగ్రెసు యొక్క నిత్యావకార్యక్రమమునకు గొప్ప అంతరాయము కలిగెను. ఈచారకర స్థితిగతు లప్పటికెక్కలవలన విశదముగు చునే యున్నవి. గత సంవత్సరము తాలూకు బాకీలతో కూడ రాష్ట్రీయ సంఘమునకు వచ్చిన తిలక్ స్వరాజ్య నిధి

మొత్తము 2,64,525-11.5 లైయున్నది. రాష్ట్రీయముల ప్రత్యేక విభాగముల తాలూకు రూ॥ 2,82,544-8.9 లను వనూలుచేయుగలిగెను నివేదికము తయారుచేయబడిన సంవత్సర మున సభ్యులైరుములు మొదలగువాని తాలూకు మొత్తము 21,428-7-3 వనూలయ్యెను.

ఇక 1922 వ సం॥ వ్యయముసంగతి. 1921-1922 వ సం॥ న ఖర్చునకై 14,02,997-12-1 లను విద్యకై 8,98, 832-14-7 లను వ్యయము కావించబడెను. జిల్లా సంఘములును, స్థానిక సంఘములును విద్యకై వ్యయము కావించిన మొత్తము తీసంగులలో చేరలేదు.

1:21 వ సం॥ న అఖిల భారత సంఘమున కొనగబడిన ధనము 13,26,351-6-2 లను, 1922 వ సం॥ న 91,056,5- 11 లను నైయున్నది.

1921 వ సం॥ నందు ధనము వనూలుచేయుటకును, ఎస్టా బ్లిష్ మెంటుకును 1,07,245-15-2 లను, 1922 వ సం॥ న 88, 561-7-5 లను వ్యయమొనర్చుట వ్యయమే. ప్రచారమునకై రెండువత్సరములలోను రూపా 1,28,928-15-4 లు వ్యయము కావించబడెను. విశదీకృతములకును నిరోధమునకును నోర్చి చేశమునందు కావించినతీవ్రప్రచారము కీవ్యయమొక్కవకాదు.

సి. హెచ్. సోపారీవాలా,

ఆడిటర్, అఖిల భారత సంఘము,

24, మెదోస్ వీధి ఫోర్ట్, బొంబాయి, 21, డిసెంబర్, 1922

వెల సిని 1-కి పేరుకు ముందు గు 1-0

ఈనూనెను తలకురాచిన పేలు ఈపి నశించును. ఇతర మునుకు వెండ్రుకలకు వాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును. అన్ని వ్యాధులను కీచికి వదిలించును గానా

బిడ్డకు తగిన ఆహారము తల్లికి సంతోషము

రాబిన్స్ సన్స్ "పేటెంట్" బార్లీ

అవుపాలు, శరీరపాలు, మేళపాలు కన్ డెన్సుడు పాలు తక్కువైన పిండి పాలు తోచుచు యువతరముగవలసిన విజ్ఞులందరికి మంచి ఆహారముగను రెల్లులందరను వారి విజ్ఞులందరినీ ఆహారము యిచ్చుటకై మిక్కిలి ఆకురతోచుండును సరియైన ఆ హారమును ఏర్పాటుచేయు విషయమై ఈ ప్రత్యక్షమహామహాపుటచే హిందూదేశము జంతు పసి విజ్ఞుల మరణపంథు చాల హెచ్చుగానున్నది. అన్నిరకముల బార్లీ లను ఉపయోగించవచ్చును.

బార్లీ తేలికమైన ఆహారమునెదరు.

రాబిన్స్ సన్స్ "పేటెంట్" బార్లీ

మిక్కిలి కాన్త్రయుక్తముగాను అతి శ్రద్ధ లోను తయారుచేయబడుచున్నది. రాబిన్స్ సన్స్ "పేటెంట్" బార్లీ ప్రపంచమందు అంత టను బాగుగా ఛల్లడియ్యబడుచున్నది, మరి యెక్కువించుచున్నది. అన్నివర్షు లోను లైదులచే విశేషముగా శిశువుల చేయబడుచున్నది. ఇది మిక్కిలి పరిశుద్ధ మైన, ఆనలుబార్లీ, రాబిన్స్ సన్స్ "పే టెంట్" బార్లీని తప్పరెవరికీ దేనినిగాని దురాచారములందు కొనకుడు ఇది అన్ని బాగాలలోను తోరకను.

రాబిన్స్ సన్స్ "పేటెంట్" బార్లీ

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని సెక్కులకుమంచిమందు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యుదేశ మూలికల సంపుటిచే హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోకప్రఖ్యాత మైనమందు. ఇది ఇష్టాదీపును తయారుగుచున్న క్రొత్త మందు గాదు. ఇరువదేండ్లుగా దేశమునం దంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన. దివ్యావృత్తము నొప్పులు, వాపులు, గాయములు, బిళ్ళలు, పోట్లు, లెబకులు, మొదలగు బాధలకు అమృతాంజనము ప్రధమ సహాయముగా వెంటనే పనిచేయును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సుయతము పోగలవు. సెత్తురు ప్రతిక్షణమునందును శరీరాంగములకు ఆహారపదార్థములను గొనిపోయి అచ్చటి శిథిలపదార్థము లను గ్రహించి ప్రాణరక్షణము జేయుచున్నది.

అన్నిసాపులో దొరకును

మోహినితైలము

వెండ్రుకలను వెంచి నిగనిగలాడించును కండ్లకు చలువచేయును శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది

తామరతైలము

తామర, తీట, గజ్జికి మంచిది.

దంతచూర్ణము

పండ్ల పోటుకు తీపులకు మంచిపాడుము.

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి

వృత్తాంతలేఖలు

నెల్లూరు

(స్వకీయ విలేఖరి నుండి)

మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలు

ఈనెల 6 తేదీ మునిసిపాలిటీకి యెన్నుకొనతగిన ఛేర్లను ఒకసమూహంలో వ్రాసి ఎన్నుకొనువారు మునిసిపల్ ఆఫీసులో యిచ్చులపెడినదియై యుండెను. అట్టికితలో ఆంధ్రపత్రికా చదువరులు యీనరకు తెలిసినదితిని కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు ఏర్పడియుండిరి. 6 తేదీనాడు పీఠేచ్ఛన వ్రాసి పంపునంతటికి అప్పటికే క్రియతులు తిక్కవరపు రామిరెడ్డి వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య, మహమ్మదు ఖాజా మెహదీజ్ గార్ల విషయమై వారు పూర్వము కిల్లెరువారు కోరిన జామీనిచ్చక ఒక్కొక్కసంవత్సరము జయిలకుపోయియుండినందున వారియొన్నికలను చెల్లనివ్వరనియు అప్పులుచ్చుట వాకుకయై యుండెను. అట్లుజరుగుటకు వీలులేదని జిల్లాకాంగ్రెసు ప్లానిక్ స్వపరిపాలనోప సంఘమువారికి తెలిసియుండియు లేదని జిల్లాపాలకులు యిచ్చునది పథమంబుకై ముందుజాగ్రత్తతో పైముగిరిని యెన్నుకొనిన స్థానములందు మరొకొందరిని కూడా ఏర్పరచి సకాలములో వారికాగతిములను అక్కినకు చేర్చియుండిరి. 6 తేదీనాడు సాయంకాలమే కాగితముల నన్నిటిని చేరుమేనుగారు యాచి క్రమమైన సమూహాధికారముగాని యితర ఆక్షేపణలుగాని సరిచూచి కొన్నిటిని సరికావని తొలగదోసి మిగతవానిని ఆఫీసువద్ద వట్టిచకటించిరి. నాటిదినము పెద్దమనుషులు చాలమంది వచ్చియుండి కైలువిషయమైన అభ్యంతరము చెప్పలేదని సంతసింది పోయియుండిరి.

ఈనెల 10 తేదీ పై సమూహాధికారముల తనిఖీకై ఏర్పరచుకొనియుండగా నాటిదినము ఆసేతులు ఆఫీసునిండిరి. నాడు యీ కాగితములను చేరుమెక్కువారు చూచుటలో రికవార్డు ప్రస్తావనను రాగానే క్రియతుల అప్టకాల పట్టాభిరామయ్యగారు తిక్కవరపు రామిరెడ్డిగారి విషయమై ప్రమాదమైన తమఆక్షేపణను వెల్లెబ్బిచ్చిరి. వీరు యీనరకు ఆవార్డు తరఫుననే మునిసిపల్ సంఘముగానుండి యిచ్చుడు అదేస్థానమునకు మరల నిలిచియున్నారు. వీరి యభిప్రాయము లో శ్రీ రామిరెడ్డిగారు కైలులుకు బోయి వచ్చిన కారణము చేత పురపాలకులలో జొరకగుటకు అగ్గులుగారనిన్ని జామీనుకేసులో పోయినవారగుటచేత దోషికాడని చెప్పటకు, వీలులేదనిన్ని యెప్పుడుజామీనుకోరుదు సర్కారువారుచేసిన ఉత్తరువును తిరస్కరించిరి అప్పుడే సర్కారుయెడల అపరాధము కావించినవారేయగుదురనిన్ని, క్రిమినలు ప్రొసీజరుకోడ్ 123, 897 సెక్షనులను చదివికొని మునిసిపలు ఆక్టు 4వ సెక్షనుక్రింద పీరినికట్టివైచ వలయుననిన్ని నొక్కివక్కానించిరి. పీరివాదము ధోరణి అందరికిని ఆశ్చర్యముగొలిపెను. వీరు యీవిషయమై యంత తీవ్రముగ యీసమయముననే ఏల ఆలోచింపవలసి వచ్చెనో యెవరికిని తెలియకుండెను. విషయంలో శ్రీరామిరెడ్డిగారికి ఆవాద్యనందు సుపూర్ణ ఆవోదము కలిగియున్నదనిన్ని, నెమక ఎన్నికలయి పిమ్మట ఆక్షేపించుటకున్న ముందు తొలగదోసికొనుట ఎక్కువ అనుకులమని భావించిరనిన్ని తెలియచున్నది. మొక్కిమునకు వారివాదము వారియొక్క ఆర్థిని నెల్లడి పుచ్చినది. చేర్మెనుగారు ఏవిషయమైగాని యితరులు ఆక్షేపించనిది. తానుస్వయముగా ఏఆక్షేపణను పూని ఆలోచించుటలేదని చెప్పిరి. కాని పట్టాభిరామయ్యగారు ఆక్షేపించుట ధక్కుమని పట్టాభిరామయ్యగారి ఎంచినట్లుచెప్పిరి. అట్లుపై యిది కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల విషయమగుటచలనను అభ్యర్థులు యెదురువాదము చేయుట యందు శ్రద్ధవహించు వారు లేకపోవుటచేతను యితరపెద్దమనుషులు క్రియతులు మాడభూమణ నరసింహాచార్యులవారు కె. వి. రాఘవాచార్యులవారు విన్నా రాజగోపాలరావుగారు ఓరుగంటి వెంకటసుబ్బయ్య పి. యస్. రాఘవాచార్యులవారు దర్శి రంగయ్యచెట్టిగారు సింగరాజు రామరావుగారు వీరందరును వారితరపునవాదించిరి. చేర్మెక్కుగారు సుముఖులై యిది విషయమైన వాదములో ఎందరికైనను అవకాశమిచ్చుట యందు వారిజోదార్యమును వెలిబుచ్చిరి. వీరు చాదింతుటలో ముఖ్యముగా 6 తేదీనాడు సక్రమమని తీర్మానించి పట్టి ప్రకటించినవిమ్మట 10

లేదినాడు ఆనామూహాకాగితముల యందు యితరలోపములనుమాత్రమే ఆలోచింపవలసిన వారుగా ఎన్నిక నిబంధనలోని 2 వ నిబంధన ననుసరించి ఏర్పడియుండగా యీఅభ్యర్థుల అసర్వత విషయమై ఆలోచించుటకు చేర్మెనుగారికి అసమయముందు అధికారములేదని సూచించిరి. ఎన్నిక నిబంధనలు అసలు చట్టమును అమలులో పెట్టవలసిన పద్ధతులను చేకూరుములను, నిర్ణయించునవియనియు, ఆయాతరుణములు తప్పిపిమ్మట అన్ని విషయములను ఆలోచించుటకు అట్టివిరాళమైన అధికారము ఎట్టి అధికారికైనను యిచ్చబడియుండలేదనియు, చెప్పిరి. ఉదాహరణార్థము క్రియతు ఓరుగంటి వెంకట సుబ్బయ్యగారు తమ చేరును తాము కాలములో పన్నుచెల్లించి యుండినప్పటికిని వోటర్లజాబితాయందు చేర్చబడియుండిన దానిని యిప్పుడురుజువుమూలకముగా చేర్మెక్కువారికి ఏర్పడిచి చెప్పినను వాయివ్యము, సమరుజాబితాలో ఆచేరును చేరుటకు వీలులేదో అబేధమున నాటిదినము (10 తేదీ) చేర్మెక్కుగారు పట్టాభిరామయ్యగారి ఆక్షేపణను ఆలోచించుటకు వీలులేదని తెలియజెప్పిరి. శ్రీమాన్ నరసింహాచార్యులవారు మునిసిపల్ ఆక్టు 49 సెక్షనునందు అసర్వత అభ్యర్థులకు ఏవికారణములైన యేర్పడనో అదిమాత్రము నూచింపబడెననిన్ని, 51 సెక్షనునందు జిల్లాజడ్జిగారు అధికారమును యిట్టివాని నిర్ణయమునందు చేర్మెక్కు పొందవలసినట్లుగా ఏర్పడియున్నదనియు, చేర్మెక్కువారికి 49 సెక్షనుక్రింద తాముతీర్మానించు అధికారము యుండినయెడల విషయము ఒకటే అయినప్పడు 51 సెక్షనుమాత్రము జిల్లాజడ్జి సహాయము కోరవలసినట్లు ఏర్పడియుండ జాలదనిన్ని యిప్పుడు చేర్మెక్కుగారు ఏవిధముగా తీర్మానించినను ఎన్నికలైపిమ్మట ప్రత్యేకము యిరువిషయమై తిరుగాకోర్టుకు పోవుట ఏలాటి అటొకమును కలిగియుండక పోవుటయు, అభ్యర్థి ఇంతకును జయముపొందనియెడల ఇది అంతయు వృథాప్రయశాసనముకేతన ఒకేవిషయమై రెండుమారులు తీర్పుచెట్టును కోరియుండెనుట స్పష్టమనియు తీవ్రముగా వాదించిరి. చేర్మెక్కుగారు మరుదినము సాయంకాలము తమ తీర్మానమును చెప్పెదనని చెప్పి నిన్ను సాయంకాలము తమ అధికారవిషయమై సందేహము లేకున్నను తీర్మానముమాత్రము నిర్ణయించుటచేసిన అభ్యర్థులకు అనుకూలముగనే చెప్పిరి. కనుక క్రియతుల తిక్కవరపు రామిరెడ్డిగారు, ప్లాన్ హౌస్ పేట, ఇస్కూటాసాహెబుపేటయందు, క్రియతుల వెన్నెలకంటి రాఘవయ్యగారు దండువారిపేటి, ఎడ్లవారిపేటి, చాకలి పేటి, అప్పరాజువారి పేటలయందును కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగా పోటీచేసెదరు.

గూడూరు కల్లుపలములు - మూడవమూరియు

అపజయము
ఈనెల 9 తేదీ గూడూరునందు కల్లులంగళ్ల యేలములు మూడవమూరి జరిగెను. పూర్వమువలెనే శ్రీచేరెడ్డి శేషురెడ్డిగారు ఏలముల సమయమున ఆ ప్రదేశమున యుండి, ప్రజలకు కల్లుబహిష్కారమును గుఱించి బోధించుచుండిరి. ధరలుతగ్గించుటకుకూడ ప్రభుత్వమువారు సిద్ధముగా నున్నను, ప్రజలెవ్వరును పాలుతెట్టుట కిచ్చుగింపకుండిరి. మరల నాలవమూరి ప్రయత్నించుటకై, ఈనెల యేలములు జరుపనిచ్చియించి వాయుదాశేసిరి. శ్రీ శేషురెడ్డిగారు తాలూకాయందు బహిష్కార ప్రచారమును చక్కగ సాగించుచున్నారు.

ఏలూరు

(స్వకీయ విలేఖరి నుండి)

మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలు

ఈసంవత్సరము మ్యూనిసిపలుఎన్నికలు చాల గండ్రగోళముగ నున్నవి. పడమటపేటిలో ఉప్పు నారాయణమూర్తిగారు కాళీచేయుచున్న స్థానమునకు తిరిగి ఉప్పు నారాయణమూర్తిగారును, డాక్టరు కోకా నరసింహారావు నారాయణగారును ప్రయత్నింపుచున్నారు. ఆగ్రహారమువార్డులో బలభద్ర రామకృష్ణయ్యగారును, మునునూరి కొండయ్యశాస్త్రిగారు బి. ఏ. బి. యల్ గారును కాళీచేయుచున్న రెండుస్థానములకు పదిమంది దరఖాస్తులను పెట్టియున్నారు. వారు 1. బలభద్రుని రామకృష్ణయ్యగారు 2. మునునూరి కొండయ్యశాస్త్రిగారు 3. మధుల వెంకటచినరాజు శ్రేష్ఠిగారు 4. మానేపల్లి సత్యనారాయణమూర్తిగారు 5. భుర్ల పాటి వెంకటశేషచలంగారు 6. విస్సంకెట్టి కోటిలింగంగారు 7. కందుల సత్యంగారు 8. ఉప్పల పకిరుగారు 9. పసుమర్తి సత్యనారాయణగారు 10. జంగం నాగభూషణంగారు.

పవరుపేటవార్డులో (1) సోమంచి సీతారామయ్య బి. ఏ. బి. యల్. గారును, (2) హనుమంతయ్యుల జోగయ్య శర్మగారును కాళీచేయుచున్న రెండుస్థానములకును, తిరిగిసోమంచి సీతారామయ్య గారును, జోగయ్య శర్మగారును, కొర్రపాటి వెంకటలక్ష్మీనారాయణగారును, వెంకటప్రగడ మాణిక్యముగారును దరఖాస్తులను పెట్టిన్నారు. లక్ష్మవరపు పేటలో లలింకెట్టి వెంకట సుబ్బారావు గారును, తంగెళ్లమాడిలో పేతుమానుల్లా సాహెబు గారును కాళీచేయుచున్న స్థానములకు దరఖాస్తులను కొందరు దాఖలు చేసియున్నారు.

దేవవాడ

(స్వకీయ విలేఖరి నుండి)

జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘము.
సెప్టెంబరు 15: - పశ్చిమ కృష్ణాజిల్లాకాంగ్రెసు సంఘసభ ఈనెల 10 తేదీని గొడవర్రుగ్రామమునందు జరిగినది. సామ్మి పుచ్చుకొని ప్రచారకులుగ నున్నవారిని తగ్గించి జీతము లేక గౌరవముగ పనిచేయువారి వలననే ప్రచారము చేయించుటకు తీర్మానింపబడినది. మ. రా. రా. పేట, బాపయ్య, గోవిందరాజు వెంకటేశ్వరరావుగారు సంయుక్తకార్యదర్శులుగ నెన్నుకొనబడిరి. జిల్లాకాంగ్రెసు ఆఫీసు ప్రస్తుతము గంపల గూడెమునందు చుండుటకు తీర్మానించబడినది.

గొడవర్రు జాతీయపాఠశాల.
కీర్తిశేఖర గోపల్లి హనుమంతరావు పంతులుగారి జ్ఞాపకార్థము గొడవర్రుగ్రామమునందు స్థాపింపబడిన జాతీయ పాఠశాల ప్రారంభోత్సవము ఈనెల 10 తేదీని ఆవిష్కరణముగ జరుపబడినది. శ్రీ గంపలగూడెం మహారాజుగారి రధ్యక్షత పోషించిరి. శ్రీ ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్యగారు కూడ ఆహ్వానింపబడగా దయాచేసిరి. ఇరువరకు స్వాగతసత్కరములు సమర్పింపబడినవి. శ్రీ మద్దూరి శ్రీరామమూర్తిగారు స్వయముగ నూలును ఐడకి నేయించిన వస్త్రములు ఇరువురకు సమర్పించబడినవి. ఈ పాఠశాలలో 80 మంది విద్యార్థులుచేరారు. ఐదుగురు ఉపాధ్యాయులు జీతము లేకుండగనే తమకుగల దేశాభిమానము వలన పని చేయుచున్నారు. ఈ పాఠశాల వర్ణిలుగాక యని కోరుచున్నాము.

భర్త భార్యకు వాతలు పెట్టుట
ఈయూరిత్వ త్వలెనులో నివసించుచున్న ఒకరై భేష్వాకరు తన భార్యకు శరీరమునిండ ఎర్రని వాతలు పెట్టినట్లును ఆబాధకు తాళజాలక వెల్లి పోలీసువారికి రిపోర్టుచేసినట్లును, వారు ఆమెను ఆసుపత్రికి పంపి డాక్టరు డిగ్రీకెట్టు పొందినట్లును పోలీసువారు శేసును విచారించుచుండగా భర్త ఈయూరి నుండి పారిపోయినట్లును తెలియచున్నది. భర్తకై పోలీసు వారు వెదకుచున్నారు.

పొట్టాఫీసులో దొంగతనము
ఈయూరి పొట్టాఫీసులో ఆరువందల కలెన్సిన్గొట్టుల రిజిస్టరు కవరులో దొంగ తనము జరిగినది. దొంగతనమును పట్టుటకై పోలీసువారు ప్రయత్నించుచున్నారు.

తెజవాడ స్పిన్నింగ్ మిల్లు
ఈమిల్లుల కట్టడములు పూర్తియగుచున్నవి. ముందు నేతపని ప్రారంభింపబడును. నూలును తీయుపని వచ్చే జూను నెలలో ప్రారంభమగును.

కమ్మపాపల
కమ్మ విద్యార్థి వసతిగృహము కట్టుట పూర్తియగుచున్నది. సున్నము గచ్చవేయుట మాత్రము కావలసియున్నది. పని పూర్తియైనవెంటనే బహుళ గవ్వరుగారిచేత ప్రారంభోత్సవము జరిపించెదరని వినుచున్నాము.

ఒక విచారకరమగు మరణము

కాకినాడవాస్తవ్యులగు శ్రీ వైండా రామకృష్ణయ్యగారి మమరూడుఅయిన చినఅయ్యన్నగారు యీనెల 15 వ తేదీని స్వర్గస్థులయిరని వినుటకు చింతించుచున్నాము. శ్రీ అయ్యన్నగారు 14 వ తేదీని కరప శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరస్వామివారి ఆలయములో ఉంచుటకు సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరుడు, వల్లి, దేవనేన అనువిగ్రహములు తయారుచేయించి సమర్పించిరి.

చాగంటి సుబ్బారాయుడు,
దేవస్థానం మేనేజరు.

రాజమహేంద్రవరం

(స్వకీయ విలేఖరి)

మ్యూనిసిపల్ యెన్నికలు

సెప్టెంబరు 16:— రెండవార్థ ఎన్నిక విషయమయి శ్రీసారంగ భీమశంకరం వంతులుగా రద్దయ్యారు. రెండవార్థకు ఆభ్యర్థులుగా వచ్చిన శ్రీయుతులు జయంతి గంగన్న, వీరభుంట్ల లక్ష్మీనరసింహమూర్తి, పాలకోడేటి గురు మూర్తి గార్లు ప్రసంగించిరి.

పురపాలకసంఘములో అనుభవజ్ఞుడగు నోకయంపా ధార్యయందుండు అనుభవము భావించుటచే తావత్కర్తవ్యముగా నుంటిమని శ్రీ జయంతి గంగన్న గారు (పిలేట్ ఇంజనీర్ పాత కాలా ప్రధానోపాధ్యాయుడు) వెలవిచ్చిరి. తాము వనశ్చూర్య కముగ ఆభ్యర్థిగా లేనట్లు కొందరు అనుమానపడునట్లు వినుచుంటిమనియు, అదియసత్యమనియు, తాము వోలర్లను పిలువనంత వరకు చూచెదమనియు శ్రీ వీరభుంట్ల లక్ష్మీనరసింహమూర్తి గారు (న్యాయవాది) చెప్పిరి. ధార్మి గురుమూర్తిగారు (కాంగ్రెసు ఆభ్యర్థి) తాము కాంగ్రెసు నిర్మాతృద్వారము సహకారోద్యమ విషయముల చేసిన నేపథ్యము గూర్చి చెప్పిరి. కొందరు సభ్యులు ఆభ్యర్థులను కొన్ని ప్రశ్నలపై సమాధానము పుచ్చుకొనిరి.

చర్చను కాంతముగా జరిపినందులకు సభ్యుల నభినందించి అధ్యక్షులు సభను ముగించిరి.

కాకినాడ

నాయకులకు స్వాగతము

పురపాలకసభ్యులపై సర్పంచి

(స్వకీయ విలేఖరి)

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 16:— జిల్లా కలెక్టరుయొక్క ఆహ్వానము పొందినచే కాకినాడ జేషియమహాజనసభాభ్యుత్సవ మాలావా మహమ్మదాల్ గారికి రూ. 20.12.0 లు వ్యయ పరచి స్వాగతవ్రత మిచ్చినందుకు లోకల్ ఫండు అకౌంట్ల ఎక్సామినరు సదరు సామ్మన అట్టితీర్మానమును చేసిన 28 గ్లడు సభ్యులను వట్లము పెట్టుకొనబడినదని ఉత్తరవ్రాసెను. కానినిగూర్చి యెమిచేయబడినదియు నిన్నటి ప్రత్యేకసభలో కాకినాడ పురపాలకసంఘమువారు చర్చ చేసిరి. శ్రీలక్ష్మణరాజు నుబ్బారావు వగైరాలు యీసారి ఆప్తుప్రకారము గవర్నరునకు ఆపీలు చేయవలసి తమఉద్దేశమును తెలియబరచిరి. కామెజర కృష్ణమూర్తి నాయకులు వగైరాలు అట్టి ఆపీలునల్ల ఫలితములేదనియు, పూర్వపుమార్గమే పుస్సెఫైట్ జాన్స్, జేకబంధు దాసుగార్ల స్వాగతవ్రతముల సర్పంచ్చీ విషయములో సివిల్ కోర్టునకు ఆపీలుచేసినట్లే చేయవచ్చును అనియు, జేకబంధుగారి పత్రమునగూర్చిన పిటిషన్ జిల్లాజడ్జి కోర్టిచేసినారు గావు. లాభము లేదని సామ్మన అందరనుభవించుచున్నారనియు చేయవలసియున్నదనియు చెప్పిరి. యల్లాజోన్సుల కామేశ్వర రావుగారు, జేషియమహాజన సభాభ్యుత్సవానికి సంబంధించిన విషయములో గవర్నరునకు ఆపీలుచేయుట హాస్యాస్పదముగా నుండుననియు, అంతకన్న యిదివరలో వలెనే సివిల్ కోర్టుకు ఆపీలుచేసిన గౌరవముగా నుండుననియు అభిప్రాయమిచ్చిరి. అందుపై సభ్యులు ఏకీభవించి యాతీర్మానమును చేసిరి. “ఈ సంఘముయొక్క యభిప్రాయములో రూ. 20.12.0 ఖర్చు సంవత్సరపు సర్పంచ్చీ ఆర్డరు అన్యాయమైనవనియు, అవి సరియైనవి కానివి లాకోర్టులో నిర్ణయింపవలెననియు తీర్మానించడమైనది.”

గుర్బర్రా విచారణసంఘము

సికింద్రాబాదు, సెప్టెంబరు 17:— గుర్బర్రా విచారణ సంఘ సభ్యులగు పండిత కేమరావుగారికి ఆకస్మికముగా జబ్బు చేయుటచేత శిక్ష కోర్టులేదు. (అ. ప్రె.)

కూనిచేయబోవుట

సికింద్రాబాదు, సెప్టెంబరు 17 — నిన్న రాత్రి నైజాముగారి పార్శ్వమునకు వెలుపల కూనిచేయుటకు ఒక పిరికిపాద ప్రయత్నించెను. సి. ఐ. డి. వానివలె నటించిరాజకుమారులని వాదముల చెనుక పారాగాయం చున్న వానిని బోడిచి పారిపోయెను. (అ. ప్రె.)

పత్రికా ప్రతినిధియెడల

రిజిస్ట్రారు ప్రవర్తన

హైకోర్టు ప్రధానన్యాయమూర్తిగారికి లేఖ గత సోమవారమున హైకోర్టు సెషన్సునందు, రిజిస్ట్రారుగారు ఎస్. జి. బట్లగారు “స్వరాజ్య” పత్రిక రిపోర్టరునెడల నెరవిన అమానకరమును చర్యనుగురించి, ప్రధానన్యాయమూర్తికి డెలువును, ప్రైవేట్ కలెక్షన్ రిపోర్టరు నిన్నటిదినమున ఈక్రిందిలేఖను ప్రధానన్యాయమూర్తిగారికి పంపెను.

గౌ. సి. జి. స్పెన్సరు, ఐ. సి. యస్. గారికి

అట్టింగు ప్రధానన్యాయమూర్తి - మదరాసు హైకోర్టు ఆయా, గత సోమవారమున, హైకోర్టు సెషన్సునందు క్రాన్లుకర్తవరకు ఏర్పరుపబడిన క్రిందిపాటు ఫారముమీద గూర్చిన నోట్సు తీసికొనుచుండగా, హైకోర్టు రిపోర్టరుగారు ఎఫ్. జి. బట్లగారు వచ్చినయెడల నవలంబించిన ప్రవర్తననుగురించి మీకు జరియజేయగోరుచున్నాను. ఇంచుమించు ఇంపీయలు బ్యాంకు కేసులచారణ ప్రారంభమైనప్పటినుండియునే నా ప్రవేశము నందే కూర్చొనుచున్నాను. క్రాన్లుకర్త కామిషను డెలియూషన్ అతడు నేనచ్చట కూర్చొనుట కాక్షేపించక పోవుటయేగాక ఒకదినమున నాకచ్చట సదుపాయముగా నున్నదాయని గూడ అడిగెను. కాని సోమవారమునాడు రిజిస్ట్రారు, కొలదినివి ములనేపు కేసును వినుటకుగాను కోర్టులోనికి వచ్చి క్రింది పాటు ఫారముపై కర్పీలుకూర్చుని, తనబూటకాలుతో మోటుతనముగా నవ్వుత్రోసి, ఆ ప్రవేశమునుండి లేచి వెళ్లవలసినదని అడిగెను. నన్నా తదావిధముగా బూటకాలుతో త్రోసి నందులకప్పుడు నాకాగ్రహము గలిగెను. కాని కోర్టువారిపనికి భంగము గలిగించుట కిష్టములేక అప్పు ధూరకుంటిని.

మీ కుచితమని తోచినచర్యను దీసికొనుటకుగా నిప్పుడీ విషయమును మీకు నివేదించుచున్నాను. మీయుపయోగార్థము “స్వరాజ్య”, “హిందూ” పత్రికలందు ఈ విషయమును గురించి ప్రకటింపబడిన భాగముల నిందుతో పొందుపరచుచున్నాను.

ఇట్లు (సం) * * * * “స్వరాజ్య” రిపోర్టరు.

సిలకొటతాలూకాసభ

ముఖ్యమైన తీర్మానములు

మధుర, సెప్టెంబరు 16:— శ్రీయత సి. రాజగోపాలాచారిగారి అగ్రాసవాధి పర్యవేక్షించుచున్న సిలకొటతాలూకాసభ తిరిగి సమావేశమయినది.

ప్రతిహేందవుని మాలుపడుకమనియు, కద్దరుధరించమనియు, గాంధీరాట్ల సంఘముకంటే తాలూకాలో యేర్పాటు చేయవలయుననియు, కైకంపత్యాగ్రహాలక్ష్మిదేవారాజుగారు తమిళనాడువారు సహాయము చేయవలసిన దనియు, పంచములను నిమ్మజాతివారను నిరర్థకతరముగ అన్ని మార్గముల నుపయోగించుకొనుటకు ఉత్తరపు దయచేయవలయునని తిరువేంద్రమురాణిగారిని కోరుమన, వరచలనన సప్తపదినవారి యెడల సానుభూతి చూపుచు వాకి సహాయము నిమిత్తము విరాళము లిచ్చినవారికి కృతజ్ఞతాపదనము లప్పించుచు కాంగ్రెసుపక్షమువారిని స్థానిక సంస్థలలోని ఖాళీ భృత్యముల నిష్క్రికలకు నిలిచి స్వాధీనముచేసికొనవలసినదనియు మద్యవిక్రయము నాపు చేయుటకు కులపంచాయతీలను యేర్పాటుచేయవలసినదనియు కోరుమఖ్యమైన తీర్మానములు చేయబడినవి. (అ. ప్రె.)

వైద్యమండలిచే స్వర్ణ రజతసత్కములు యోగ్యతాపత్రములు బొందిన ఆయుర్వేదశాస్త్ర, అష్టవధాని, కం. వేం. నుబ్బరావుగారి

ఒకటేమాత్రం! కామామృతం 1 గంట కే గుణము!!

ఈ యామధము శుక్రధాతు బలమునకే నిర్మింపబడినది. రాత్రిపూట కొక మాత్రం దీసికొనిన ఎంత బలహీనమైన శుక్లమైనను వెంటనే సుసారముఖము నీయగలదు. 15 దినములు పుచ్చుకొనిన మాత్రములోగలిసి గాని మాత్రమునకు ముందు చెనుకలగాని నిద్రలోగాని పోయెడి శుక్రనష్టము దృఢముగా నివారణయగును. మధ్య నపుంశకులు, వరముల బలము తగ్గిన వారు ఈ మాత్రలనే పైకి పూతగాగూడ నుపయోగించిన మిక్కిలి శక్తింతులు కాగలరు. అనేకులకు వాడి దృష్టాంతము చూచిన యామధము, మీయు త్రవలు రహస్యముగా నుంపబడును. 20 మాత్రల సీసా రు. 2.0.0.

అమృతాశ్రమము, ఏలూరు; కృష్ణాజిల్లా.

బొంబాయి మ్యూనిసిపాలిటీ

210 లక్షలు అప్పు తీయుట

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 16:— రెండువందల పదిలక్షల రూపాయలు అప్పుదీయుటకు బొంబాయి మునిసిపల్ సంఘము వారు నిశ్చయించిరి. 50 లక్షలు స్వల్పకాలపు డిబెండురు ఋణము. తక్కినది 160 లక్షలను నూటికి ఆరురూపాయలవంతున వడ్డీతో ముప్పదిసంవత్సరములలో నివ్వబడును. ఈ నెల 15 వ తారీఖుల క్షుదలు 80 వ తారీఖులోపున యీ అప్పు తీయుటకు యిండియా దొరతనమువారు అంగీకరించిరి. బొంబాయి నీటిపనులను పూర్తిచేయుటకీసామ్మన కావలసికదన్నది అ.ప్రె.

నోటీసు

కాకినాడ నచార్డెన్టుకోర్టులో OS 17 OF 14 E. P. 43-1922

జప్తు వాదులు:— ఇండియన్ బ్యాంకింగ్ లెడ్ సా|| కాకినాడ.

అసలువాదులు:— దామిశెట్టి సత్తిరాజు వగైరా సా|| పిరవిల్లిపాలెం.

ప్రతివాదు:— 1. జయంతి వెంకయ్య చనిపోయినాడు. 2. యీ సాం. శివరావువగైరా సా|| కాకినాడ.

గోదావరి డి|| కాకినాడ రిజిస్ట్రారులోచేరిన కాకినాడ గ్రామములో జయంతి వెంకయ్యగారికి దేవాలయస్థిధిని పున్నటుంటిన్ని మ్యూనిసిపల్ డోర్ సెం 8/1951 రు గలిగినటుంటిన్ని చార్జి చేటబడిందారు బొల్లాప్రగడ శీతారామయ్యగారి యింటికి దక్షిణదిశను పున్నటుంటి పెంకుటిభంతి, వానిని చేరివున్న దాబాయిలు నివేశనస్థలం వగైరాలున్నా, అప్పుతాపురత్రయంగ్రామములోని భూములున్నా రాజోలు సబురిజిస్ట్రారులోచేరిన పొన్నమండల గ్రామములోని యీశాంజి రాంజి భూములున్నా, ఈడిక్రిబాక్రింద తనఖా పున్నందున సదరాస్తులు 10.10.1924 సంగరం శుక్రవారం పగలు 11 ఘంటలకు కాకినాడ సబుకోర్టువారివల్ల యాడ్మిన్ బాక్రింద వేలం చేయబడును గనుక మరయువారు పాడుకొనవలెను. ఇదిగాక సదరువేలంలో జప్తువాదులు త. మంథా శింకడిగారుకూడా పాడుటకున్నా పాటమె తలలో యీ జప్తువాదులకు డిక్రి ప్రకారం రావలకివుండే 3/5 వంతు డిక్రిబాక్రింద మిసహా యించుటకున్నా మిగతా 2/5 వంతు మాత్రమే జప్తువాదులవల్ల వనూలుచేరి డిపోజిట్టుచేయించుటకు పు త్రర్వభిష్పించమని చేరిన ఇ. ఏ. 697/1924 పిటిషను 22.9.1924 లేడికిన్ని సదుపాటు నోటీసు 6 ప్రతివాదియగు దామిశెట్టి సత్తిమృగ సబుజ్జిటూ టెడ్ సర్వీసుమాలముగా అనుబంధపుటనున్నా 5 ప్రతివాది దామిశెట్టి పెదసత్తిరాజుకు నోటీసుచేయబడుచున్నా 22.9.24 లేడికిన్ని వాయిదాలుచేయబడినది. సదుపాటులయొక్క అప్పెట్ ప్రైన్ రెడ్మ్యాన్ చేయించుటకు పెట్టిన ఇ. ఏ. 1126/1924 రు పిటిషను 19.9.1924 లేడికిన్ని వాయిదాచేయబడినది. గనుక ఆక్షేపణలు చెప్పుకొనువారు ఆయా లేడిలను పగలు 11 గంటలకు కాకినాడ సబుకోర్టువారియెడల చెప్పుకొనవలెను. వేలపు ఆస్తులు తేపిలి వాదుల స్పీడ్ గారివద్దనున్నా, కోర్టులోను, దొరకును.

కాకినాడ } కె. వెంకటరమణ
16.9.1924 } జప్తు వాదుల స్పీడ్ గు.

